

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

For tredje Fjerdingaar 1886.

PERSONALHISTORISK TIDSSKRIFT.

ANDEN RÆKKE.

UDGIVET AF

SAMFUNDET FOR DANSK-NORSK GENEALOGI
OG PERSONALHISTORIE

VED

G. L. WAD.

~~~~~  
I. BINDS 3<sup>die</sup> HEFTE.  
~~~~~

KJØBENHAVN.

I COMMISSION HOS RUDOLPH KLEIN.

1886.

Fire Hefter udgjøre et Bind.

Af Provst Daniel Peter Smiths Optegnelser¹⁾.

Meddelt af Daniel Smith Thrap.

I.

Mine Forældre.

Allerførst fører jeg eder hen til en smuk Landsbye, 1 Miil fra Præstø, hedder Mehrn. Landeveien løber igjennem Byen, i hvis Midte er en Broe over en Aae, som deler Byen i Sønder- og Nørre-Mehrn. Kirken ligger i den første og Præstegaarden med en stor Have og Mark udenfor i den anden. Der boede i 14 Aar min Fader, *Troels Smith*, og havde for den Formue, han fik med min Moder opbygget hele Præstegaarden, stor og rummelig, som den stod til 1847, da den totalt afbrændte for Pastor Rørdam — altsaa omtrent 76 Aar gammel. — Min Fader havde først været Capellan hos hans Fader, Magister *Peter Smith* i Holbek 1768, derefter 2 Aar Præst i Everdrup som ugift, og da han nu en smuk Vinterdag 1770 syntes, det blev ham for trangt at være ene i den store Præstegaard i Mehrn, lod han spænde for Kanen og feiede ned til Kallehave, hvorfra man hidtil havde kunnet kjøre over Isen til Koster paa Møen, og hvor han agtede sig til Stege for at frie til en ung Kjøbmands Enke med et Deel Penge. Hun skal have heddet — Gud veed hvad. Men see, Sundet var brudt op, og ingen Passage mulig. Ei ei! tænkte den muntre 28aarige Præst — vend om! byder vor Herre, — men kjøre hjem igjen syntes ham lidt flaut. Altsaa hvorhen? thi den Vinterdag vilde han nu frie — »Til Baarse! til Hr. Plum!« — lød det i ham, og hurtig var han og Kanen i Baarse Præstegaard. Omendskjøndt jeg nu veed, at det lykkedes for ham, — saa kan jeg dog ikke nægte, at Hjertet klapper i mig ved at tænke: om det nu var mislykket, og jeg endda havde været min Faders Søn, men var gaaet Glip af den Moder, der nu tittede ud af Kjøkkenruden og saae den unge Mand, der gik fra Kanen ind til hendes Faders

¹⁾ I Kirkehistoriske Samlinger 3. R. IV, hvor Provst Smiths Skildring af hans Skole- og Adjunctiv er meddelt, findes en Udsigt over hans Levnet.

Capellan *Ingemann*, hans Ven, Fader til den nu [1848] levende ædle Digter, Etatsraad Ingemann. Ja — hvilket Venskab! — Min Fader vidste godt, at Capellanen havde Øie for den unge Pige, men han vidste og, at en Capellan er som en Vante mod en Sognepræst. Han vidste, at Pigen var eneste Datter af første Ægteskab og havde 5000 Rdlr. i Mødrene Arv, og — hvad faaer man ikke at vide? — at hendes Stedmoder var slem imod hende, men hun selv i høi Grad from og vel opdraget, samt tilbades af Tjenestefolkene og de fattige Naboer. Og dette var, Gud ske Lov, sandt altsammen. Hendes Fader, Hr. *Daniel Plum*, var en gudfrygtig og dertil riig Mand, som elskede høit sin eneste Datter og sendte hende derfor til en Familie i Kjøbenhavn at gaae i Skole, og derfra havde hun lært Fransk, Tydsk, Historie og Geographie, kort sagt 10 Gange saa meget, som andre Præstedøtre paa den Tid. Men da hun blev voxen, og de milde brune Plum'ske Øine havde saaret en ung Kunstners Hjerte, saa skyndte Faderen sig at hente sin Perle hjem til Baarse Præstegaard, thi at blive en Kunstmachers Kone var dog altfor ringe for en riig Præstedatter, meente man dengang. Forresten var den unge Kunstner Justitsraad *Wiedewelt*, Danmarks berømteste Billedhugger før Thorvaldsen. Han forblev ugift, og da jeg var bleven Student, blev jeg af min Onkel, Fætter til min Moder, Prof. Dajon, indført hos *Wiedewelt*, som tog saa besynderlig rørt imod mig og paalagde mig at besøge sig flittig i hans Atelier, som jeg og gjorde indtil hans sørgelige Død, og havde hans Samtaler meget at takke, da han vakte min Kunstsands. At Moder ikke havde været aldeles ligegyldig for ham, mærkede jeg paa den Glæde, hun havde over mit Bekjendskab med ham, og de Taarer, hun fældede ved hans Død. Han druknede sig i sorte Søe — i en Alder af 73 Aar. Hvergang jeg kom hjem, maatte jeg recitere for hende Øhlenschlägers herlige Elegie over hans Død. Den unge Pige hed *Anna Agnethe Plum*, var 20 Aar, temmelig høi og rank af Væxt med et mildt forstandigt Aasyn, saa fortalte Fader, og da der kom Bud til Capellanen, om han og den unge Præst fra Mehrn vilde komme over at drikke Thee, rødmede hun lidt ved at see ham. Samtalen med den gamle Herredsbroder kom snart i Gang, og da det imidlertid var

blevet Sneefog, bød den Gamle ham til at blive over om Natten, og han var da let til at overtale. Stedmoderen var saa mild som en Kat og skjød Ryg for ham (hans egne Ord), som hun nok troede kunde være Manden, der kunde skille hende ved Steddatteren, og hvorvel hendes Sledskhed mishagede Frieren, holdt han dog gode Miner med hende. Den gamle Præst fandt synligt Behag i Aftenunderholdningen, og med den unge Pige, som gik ud og ind, fik han kun talt et Par Ord. Imidlertid mærkede hun nok, at Capellanens Øie iagttog dem, og hun var derfor varsom. Ingemann var en mild bleg ung Mand, meget stille og tilbageholden, og han havde derfor hidtil ikke røbet sine Hensigter med noget Ord, skjøndt Rygtet havde fortalt min Fader, at der var en Forlovelse i Gjære; thi gamle Plum eiede Baarse Kirke, hvis Præst han var, og kunde altsaa efter den Tids Skik kalde sin Svigersøn til sin Eftermand i Embedet, hvilket siden desværre gjorde den Gamles sidste Dage saa tunge. Herom siden. Nu vil jeg ikke mere afbryde min Faders Frieri. Da han og Ingemann havde sagt Godnat, og var kommen ned i Capellans Kammeret, bad han sin Ven om et Ark Papir og sagde: Gaa Du kun i Seng, jeg har et temmelig vigtigt Brev at skrive med Eders Post, som afgaer i Morgen. Ingemann gik til Sengs, og ved hans Skatol sad den forræderske Ven og skrev sit Kjærlighedsbrev til den Sovendes Hjertelskte. Fader var en resolveret Mand, og i gamle Dage gik man mere lige løs paa Sagen end i vore frie Tider. Derfor stod han tidlig op, gik over i Kjøkkenet at tænde sin Pibe, og da han der traf den unge Anna, gav han hende Brevet og bad, om mueligt, at faae et Svar til Middag, da han vilde reise strax efter Bordet. Og se — da de havde takket for Mad, gav hun ham et hemmeligt Vink, og i Forstuen modtog han hendes Svar, som hun bad ham bie med at læse, til han kom hjem. — Han kjørte, men den sviende Kuld kunde ikke kjøle hans varme Hoved. Han følte paa Brevet i hans Brystlomme og tænkte: er det en Kurv, som er deri? eller har den Engel virkelig saa rask kunnet beslutte sig til at give mig et godt Haab? — Hvor gjerne havde han ikke ladet holde for at læse Brevet, men han frygtede for sin Kudskes Opmærksomhed, — og vel af Lydighed mod Pigen. Saa var det

først da Reiseklæderne vare ophængte, og han sad i sin varme Stue, at han med usikker Haand rev Brevet op, og læste — ja læste til Glædens Taarer rullede ned af hans Kinder. Det var et Brev! jeg har læst det, men beklager, at jeg ikke itide tog Afskrift deraf. I en ædel simpel Stil takkede hun ham for hans ærefulde Tilbud, — sagde ham, at hun havde hørt godt om hans Embedsførelse og hans Levnet, og hun vilde derfor ansee det som upassende fra hende, hvis hun behandlede hans Andragende som en anden verdslig Mands. Hun bad ham derfor om en Uges Betænkningstid, en Tid, hun vilde anvende til at tage Gud og sit Hjerte paa Raad med, og derfor bad hun ham om at komme ottende Dagen efter og tale med hende, hvorefter han kunde tale til hendes Forældre. Brevet endte med de Ord: »Jeg haaber, at denne Sag er Gud med og ham velbehagelig — og derfor undertegner jeg mig allerede Hans Velærværdigheds med sand Estime forbindtligste Tjenerinde«. Ugen gik — langsomt nok — og da hans Bjælder klingede i Baarse Præstegaard, saae hun atter gennem Kjøkkenvinduet den unge Mand, som denne Gang ikke spurgte efter Capellanen, der ogsaa til Lykke ikke var hjemme, men ilede rask til Dagligstuedøren. Hun mødte ham i Forstuen og undseelig rakte ham Haanden, idet hun hviskede: tal med mine Forældre. Frydefuld taledede han, og med Glæde blev hans Tilbud modtaget. Ved Middagsbordet drak den gamle Præst de Forlovedes Skaal, — og den blege Capellan blev endnu blegere, men betvang sin Smerte og med en Taare i Øjet lykønskede sin Ven. Den Vinter gik, og i Vaartiden førte den lykkelige Præst sin Brud hjem — det var 1771 — og hun Gud ske Lov! den fromme, forstandige, dannede Anna Agnethe Plum blev min og mine Sødskendes ømme, sjældne Moder. — — — — —

Min Morfader, Sognepræsten i Baarse, *Daniel Plum*, var ellers en af mange Sønner af en rig Godsejer, fra hvem en talrig Slægt Plum nedstammer. Han var en lærd og from Mand, og var gift 1ste Gang med *Ingeborg Afforin*, og da han selv eiede Baarse Kirke, bekostede han et Alterklæde og en Messe-

hagel af tykt ægte rødt Fløjl og massivt Guldbroderi, hvorpaa staaer Aarstallet 1740 og Ægtefolkenes Navneziffer. Min Moder fortalte mig som Student, at hendes Stedmoder ofte bebreidede Manden denne store unyttige Udgift han havde gjort, og da jeg som Provst i Baarse Herred 1834 visiterede Baarse Kirke, fandt jeg disse Alterklæder, for 100 Aar siden anskaffede, lige saa gode som nye; thi den forsigtige gamle Præst havde legeret en liden Kapital til Kirken, hvis Renter — 10 Rd. — Degnen skulde have for hver Søndag at lægge Klæderne i en Pose og bære dem hjem i sit Huus, for at hverken Møl eller Sol skulde angribe dem. Jeg har aldrig seet denne Forsigtighed paa noget Sted anvendes; men det er og sandt, at det Bomuldsfløjl og [de] uægte Galoner, som Kirkeeeierne leverer, fortjene heller ingen Omhu, og 5 à 6 Aar efter ere disse Alterklæder fuldkommen afblegede.

I Baarse Kirkebog læste og afskrev jeg et Stykke, som den gamle Daniel Plum havde tilført 26. Januar 1778 i hans Alders 71de Aar og 30te Embedsaar, og som altsaa er skrevet mod Enden af hans Liv, der var hjem søgt af Lidelser. Han havde nemlig — som anført — den sorgelige Ret at kalde en Svigersøn til sin Eftermand. I sidste Ægteskab havde han 3 Børn, 2 Døtre og en Søn. Sønnen *Claus Plum* var nok *mediocriter eruditus studiosus* og blev hans Degn. Den ældste Datter blev gift med en Præst *Høier* i Tvede i Fyen. En Datter *Lise Høier* lever endnu, ligesom Provstinde Brünniche er en Datter af Degnen. — — Den yngste Datter blev da forlovet med den gamle Plums Capellan, der hedde *Tvede* og var desværre et meget slet Menneske. Thi da Faderen havde afstaaet ham Embedet, bedrog han Datteren, der var sygelig og derved lagdes i Graven, ligesom og Faderen kort efter døde. Mellem Tvede og Degnen Plum var et uforsonligt Had og flere hæsige Processer, hvori dog Degnen som oftest seirede.

Den 71-aarige Plums Inserat i Kirkebogen var paa den Tid intet usømmeligt og tjener virkelig til at betegne Manden som en gudfrygtig Præst. Det lyder som saa i en for den Tid smuk Stiil:

»Jeg har i mit Embeds Førelse havt mange Overbeviisninger ved Exempler, at der er en guddommelig Forsorg over os.

Da en Gaardmand i Dyrlov (Annexet), Bertel Hansen døde,

og Enken Dorthe Nielsdatter, som var i skikkelig Stand, havde mange Friere, gik hun i Bøn og Suk til Gud Nat og Dag om Raad og Hjælp, hvilken hun skulde udvælge. I denne Bekymring lagde hun sig en Eftermiddag til Hvile paa Sengen, faldt i Blund, og da var det ligesom En svarede hende i Øret, at hun skulde tage Mads Nielsen, som hun mindst havde tænkt paa, fordi han var liden og paa den Tid uanseelig. Hun blev saa overbeviist om en guddommelig Førelse, at Ingen kunde afvende hende derfra. De har og levet tilsammen kjærlig, og han har med al Forstand forestaaet Gaarden og levet skikkelig blandt Alle¹⁾. —

Min salige Moder lignede hendes Fader i Fromhed og Sagtmodighed, men var vel udrustet med en rigere begavet Aand. Hun havde nydt en god Opdragelse og havde ved megen og god Læsning uddannet sin Smag for Poesie og alt Ædelt og Godt. Dette var en stor Lykke baade for hende selv og især for hendes Børn. Thi i hendes første Ægteskabs Aar fik hun Bornekopperne, der baade skamskændede hendes smukke Ansigt og skadede hendes

¹⁾ Det var for en 70 Aar siden [o: 1770—80] en væsentlig Egenskab for den Mand, en Bonde Enke skulde vælge, at han var stor og stærk, en god Slagsbroder, thi i Fællesskabets Tider kom Mændene tidt sammen, drak og sloges, og som i Oldtiden var den tapreste Krieger mest anseet. En gammel Mand Hans Helvig i Horslunde, henved 80 Aar, fortalte mig sit Frieri til en Enke. Flere Friere vare forsamlede paa Kroen, der opstod Slagsmaal, og Kromanden sendte Bud efter Byens stærkeste Mand, Peder Friis, for at styre tilrette; men Hans Helvig, der tjente hos Enken, kom først, og skjøndt han kun var »liden og uanseelig«, børstede han alle Gjæsterne ud af Krostuen. Derpaa satte han sig rolig ved Bordet og drak sin Pægel, som Tapperhedens Belønning. Kort efter traadte Peder Friis ind, og Værten fortalte ham, at Hans allerede havde fuldendt Slaget. Peder Friis gik hen til Hans, i hvem han altsaa saae en Slagsbroder Rival, og sagde halv spotviis: Du lader ikke til at være saa ringe en Karl, som Du seer ud til, — skulle vi ikke prøve et Tag? — Jo vel, svarede Hans; trak Trøjen af og fik Kæmpen Peder lykkelig og vel i Gulvet. Godt, raabte Peder, gav en Pægel og dermed over til Enken og friede for Haus, som nu fik først sin Tapperheds Løn, Konens Haand og Gaard. »Jeg har altid«, sagde han, »kunnet drukket og slaaet hver Mand under Bordet til jeg blev 70 Aar, — nu er det forbi«.

Helbred især hendes Syn og hendes Bryst. Dertil kom 11 paa hinanden hurtig følgende Barselsenge, saa hun blev mere og mere svagelig. Jeg kan ikke mindes hende anderledes, men hendes hele blide forstandige og dog høist livlige Væsen svæver tydelig for mig i al sin Engleglands. Jeg var det syvende levende Barn, 2 var døde fra 1771 til 1782. Min Fader fløttede 1784 til Holbek, hvor han byttede Kald med sin gamle Fader, der var bleven forarmet i det store Kald og ikke længere kunde styre sin Menighed. Han drog til Mehrn i den smukke Præstegaard, og — Fader maatte igjen bygge hans Gaard op og styrtede sig i Gjæld og Fattigdom, som han først forvandt i sin høje Alder. — — — — — Uagtet min Moder fra min tidligste Barndom af var saa svag, at hun aldrig kom i sit Kjøkken, mange Uger ikke ude af Dagligstuen, og kun i den milde Aarstid kunde nyde frie Luft, saa styrede hun dog sit Huus og anordnede alle Ting, indtil min ældste Søster Thea blev 17 Aar gammel og blev vor Husmoder. Hun besad en stor Magt over min Fader, der viste hende en ubegrændset Fortrolighed og Høiagtelse. Han var nemlig i høi Grad heftig, let opbragt til Vrede og snart god igjen; men naar han foer lidt for slemt op i Børnenes Nærværelse, reiste min Moder sig, gav ham et lille Vink og gik foran ham ind i Studereværelset. Han fulgte hende lydige — roligen talede de sammen, og vendte milde tilbage til Dagligstuen, hvor vi Smaae havde siddet imens ganske forbløffede. Jeg mindes ogsaa ofte, at naar Fader havde skjeldet en Mand ud og jaget ham paa Døren, gik Moder ud og gav Manden et Vink, saa han gik ind ad Kirkegaardens Døren, og ved hendes milde og kloge Tale fik [hun] den fornærmede Mand til at gaae ind til Fader og bede om Forladelse, og ikke sjelden blev disse Faders troeste Venner. Det var nu vidt og bredt bekjendt i Byen, hvorledes hun kunde bevæge sin Mand til at vise Folk Føielighed, saa alle søgte hende, og hun gav dem altid de bedste Raad, hvorledes de skulde komme frem med deres Sag hos Fader, hvis Heftighed de frygtede. — Fader byggede mere end han havde nødig, indlod sig i Handel om Jord og holdt mange Folk. Embedets Indtægter forslog ikke. Gjælden voxede ligesom hans Familie-tiltog. Derfor maatte der mangle i Hus-

holdningen; men aldrig har nogen hørt et umildt eller bebreidende Ord af hende. Dette »havde Du osv.« hørtes ikke af hendes Mund, endskjønt hun med største Vanskelighed kunde faa de fornødne Hus-holdningspenge i Skillingsvis. — — — Hun opdrog og oplærte alene, uden al fremmed Hjælp sine 5 ældste Døtre, læste Sprog, Historie og Geographie med dem og lærte dem Religion, Skrivning og Regning. Jeg sad som en lille 5 Aars Dreng stille paa min Skammel og hørte med Forbauselse paa Madame Prince de Beaumonts Fortælling om Printsens [Prindsessen?] med den lange Næse. Var Pigerne færdige og skulde sye, saa kom Turen til mig at læse, og jeg læste, som jeg troede: »Latin« (Ak jeg kom siden ud af Drømmen) af Pragtudgaven af Holbergs Peder Paars. Moder lagde en Avis over Billedet, og først naar jeg havde stavet hele Siden igjennem, fik jeg Lov til at betragte Billedet, som hun da forklarede mig, saa at inden jeg var kommen til 5te Sang, kunde jeg alt hjertelig lee af hvad jeg læste, og som jeg kan endnu udenad fra den Tid. Hvergang jeg seer denne Peder Paars gjemt i sit gamle trofaste Læderbind er det mig, som saae jeg min Barndoms Kammerat, og jeg har ofte paa min Sygeseng deelt mine faa Timers Læsning mellem Peder Paars og min ældre Livsledsager — Bibelen, og sandet, hvad Holberg skrev paa Titelbladet, da han første Gang udgav sin nye Vise om Peder Paars »skreven til Trøst og Opmuntring for alle dem, som lide Kors og Gjenvordighed i denne Verden«.

Min Faders Udvortes var, saa længe jeg kan huske, temmelig uforandret. Ved min Fødsel var han 38 Aar gammel. Han var nemlig født 11te Januar 1744 og jeg 24de Septemder 1782. Han var lidet under Middelhøide, rund og fyldig, uden egentlig at være tykmavet, men vel proportioneret og rask i sine Bevægelser som i sin Tale og sine Beslutninger. Hans Ansigt var rundt, med regelmæssige, levende Træk, og overordentlig mildt, naar ingen Lidenskab formørkede det, men ikke sjelden noget barsk mod os Børn. Af min Fortælling vil hans Karakter nok kjendes i dens Enkeltheder; kun i Almindelighed vil jeg sige, at han havde en meget god Forstand, Greb paa det praktiske og en Bevægelighed i Sjælen, saa han var aldrig uvirksom, elskede Læsning, skrev

flittig sine Prædikener lige til hans høie Alder og fulgte saa nogenlunde Theologien, men dog især Politiken, der nødvendig maatte gribe alle paa hans Tid. Egentlig dyb Lærdom besad han ikke; thi i hans Dannelsesetid, og nær havde jeg sagt i min egen, lærte man kun Latin og Dogmatik, men hverken Modersmaalet, Naturvidenskab eller fremmede Sprog. Derfor læste han kun Latin og Tydsk, og hans Stil smagte meget efter det latinske og tydske Sprogs Idiome. Da han tog Attestats, lagde man mindre Vægt paa Karakteren, de bedste Studiosi læste kun til Haud (et vist Pensum), Resten til Nct., et meget ringe Pensum og et Studium af nogle Uger. Kuns de egentlige Lærde læste til Laud. Derfor havde Bisper som Nordal Brun, Hertz og flere kun Non, der ikke som nu var et Mærke paa en Stymper, men kun paa Fattigdom og Hastværk. Imidlertid havde min Fader Haud, prædikede flittig, var endog Kabinetsprædikant hos Ministeren Greve *Knuth*, som gav ham Expectancebrev paa Dollefjelde Kald i Lolland, hvilket Fader dog forsmaaede, blev derimod Capellan hos sin Fader, da han var 24 Aar, i Holbek 1769. Hans Moder *Edel Ane Dorothea Barfod*, hvis Kjeledegge Troels var fremfor hans øvrige 8 Sødskende, tog Aftenen før hans Afreise til Ordinationen i Kjøbenhavn en nye Sax og med megen Ceremonie klippede Haarpungen og hans øvrige, hidtil stærk friserte Haar af til Bunden, og derpaa satte hun en smuk pudret Præsteparyk paa den rødmussede Candidats Hoved, gjenste saa Haaret og Saxen paa et hemmeligt Sted, og nu havde hun givet ham sin første Præstevielse. Da min Fader rev sin gamle Faders Gaard i Holbek ned, og Moderens Ben smulrede i Kirkegaarden, fandt Arbejderne Haaret og Saxen mellem en Hanebjelke og Taget. Parykken bar han til den franske Revolution i Halvfemsindserne nedrev alle unaturlige Skranker og Skikke, da kastede danske Præster, til stor Forargelse for Biskop Balle, baade Paryk og den store trekantede Hat, ja nogle vovede at bære Bakkenbarter. Dog satte de i Begyndelsen Haaret, der længe havde hængt nedenfor Parykken, op i ærbare pudrede Bukler, men de liberale Ideer blæste ogsaa Pudder og Bukler bort, og de sidste 20 Aar af sit Liv bar min Fader sit smukke graa Haar, der i de sidste Aar fik en sort Fløiels Kalot til Hjælp.

Biskop Balle, der var Faders jevnaldrende og Dusbroder, bar sin tre Etager Bukle Paryk og den trekantede Hat eller Bonnetten til sin Dødedag, og skjændte ved Visitatser paa min Fader, at han som Provst i Mehrløse Herred gav Præsterne et saa ugudeligt Exempel at gaee med eget Haar og en rund Hat. Den gode Balle skulle see op af sin Grav og græmme sig over de unge Præsters store Skjæg og Kasketter. Ellers var min Fader en ortodox Præst og Balles Medstrider imod Fritænkerne, i hvis Spidse stod Horrebow, og den usædelige Thomas Brun, som maatte paa en Maade gaee til Confirmation hos Balle¹⁾. — Horrebow skrev et spottende Tidskrift »Jesus og Fornuften« og Balle skrev »Pligtanker«, og »Bibelen forsvarer sig selv«, men den ærlige og virkelig lærde Theolog var dog ingen ret Logiker end mindre Dialektiker, og derfor blev han stundom bragt i Klemme. Da opstod der en hidtil ubekendt Mand en ung philosophisk Student, jeg troer i Aaret 1799, som skrev fen lille Pjece: »O. Horrebow for Fornuftens Domstoel«, der var saa yndig i alle Maader, at den gjorde saa godt som Ende paa den hele forargelige Strid og hjalp den ædle Balle ud af sin Klemme. Det var *Anders Sandøe Ørsted*. Han var beslægtet med en Madam Walloe i Holbek, Søster til Doktor Theologiae Sandøe, og med en Præst Holm i Hørbye, ligeoverfor Holbeks Fjord. Ørsted og hans Broder Hans Christian vare fattige (det var dengang de vare to om en Kawai) og besøgte deres formuende Slægtninge for at faae Understøttelse. Min Broder Caspar Wilhelm (Student 1794) var Ørsteds Studenterven, og jeg kan huske hvorledes min Fader, da min Broder nævnede ham Ørsted, omfavnede ham og sagde: »Det er den Anders Sandøe Ørsted, der har tugtet Horrebow og hjulpet Balle«. Og han gav ham et dygtigt Kys. Thi endnu var Ø. ikke Excellence og Ridder af Elephanten.

Om Forladelse for denne Digression! Det bliver vist ikke den sidste — og hvorfor skulde den ogsaa det? Naar man seer ud paa en vid Egn, saa seer man ikke alene denne og hiin Herregaard og denne og hiin Bekjendter, der boer der, men der løber en lille Historie med, og derved bliver Landskabet ikke mindre

¹⁾ Unøjagtigt. Det var Dr. Schönheyder, der maatte tage ham i Skole

liveligt. Denne sidste Digression var min Farmoders Skyld, og hun skal derfor have et Par Ord til; thi uden Tvivl var det hendes Temperament, min Fader havde arvet (og hvoraf jeg har faaet min Portion). Hendes Fader var Ritmester og boede i Holbek, hvor min Farfader Mag. Peter Troelsen Smith var først Rektor og siden Sognepræst, da han friede til Jomfruen (Frøkener var dengang kun den høie Adel), uagtet han vidste, at hun stod i Kjærlighedsforbindelse med en Lieutenant. Men Magisteren friede ogsaa til Forældrene, som fandt at Sognepræsten opveiede mere end een Lieutenant, og da Pigen forgjæves bad Magisteren om Naade, og modtog kun det flegmatiske Svar: »Det giver sig nok med Tiden, lille Jomfrue!« da foer hun op i Vrede og sagde! »Godt, Hr. Magister! Han skal ikke faae en rolig Time, saa længe han lever. Men Magisteren vovede derpaa, og hvor sagtmødig han end var, saa holdt Damen ærlig Ord og plagede ham ilde. Imidlertid veed jeg kun dette om hende, at min Fader var hendes Yndling, og at hun døde en Snøs Aar¹⁾ førend Magisteren, der blev 86 Aar og studerede Græsk og Hebraisk til sin Dødedag. Min Fader havde 2 Brødre og 4 Søstre ilive i min Barndom. De vare tilsammen meget maadelig begavede Folk, undtagen den yngste Tante Mille, som havde en Art Genie, men var forresten rent bandsat. Disse og deres Efterkommere forsvinde af min Levnetshistorie, naar undtages en med mig jevnaldrende Præst *Schousboe*, en brav Mand, der har gennemgaaet haarde Prøvelser, og derfor er bleven mig agtværdig, (død 1852). Hans Moder, min Fasters, havde ligesom de øvrige et stort Anlæg for at opdrage sine Børn slet. Paa Præsten nær mislykkedes de ogsaa alle og ligeledes Resten af min Faders Familie. Jeg skulde derfor ikke tage meget Fejl, naar jeg derivrer denne Ulykke fra Magisterens tvungne, ulykkelige Ægteskab, ligesaa lidt, naar jeg tilskriver min Faders Undtagelse hans lykkelige Forbindelse med min Englemoder. — — —

¹⁾ Hun døde — efter Wiberg — 20. Juni 1783.

II.

Min Barndoms-Tid og mine Søskende.

1782—94.

Barndomstiden begynder ikke sin Historie med Fødselen, som ellers var Aarstallet 1782, 24 September. Udgangspunktet, to Aar før end min Fader ved den da mægtige Guldbergs Hjælp forlod sit Landsbykald og blev Sognepræst i Holbek 1784 og siden Provst i Mehrløse Herred, hvor han forblev i fulde 39 Aar. Min Barndoms Historie begynder med Bevidstheden og med de første Indtryk Eriendingen bevarer. — — — — Min Moder havde ved sit Giftermaal faaet en jævnaldrende Jomfru Hoffmann, Degnedatter fra Snesere, i Huset, og hun havde stor Forkjærlighed for mig og kaldte mig sin »lille Mand«. — — — — Min Moder lærte mig at læse — — — — og at skrive Tal og Bogstaver, og med mine Søstre tog jeg Deel i de første Samtaler om Gud og Frelseren og lærte med dem at læse udenad en Psalme, lærte mine Bordbønner og hørte hende læse Morgenbønnen af Sturms Bønebog. Af og til maatte hun dog sende mig til en Pugeskole, som holdtes af en Mand, *Wagnsen* og hans gamle Moder; thi da alle mine 5 Søstre vare ældre end jeg, saa forstyrrede jeg deres Underviisning. Sønnen lærte mig da at skrive og regne og Moderen at læse i Catechismus og Bibelhistorie — — — — — Saaledes gled Tiden til mit 7de Aar, som gjør Epoke i min Barndomshistorie; thi da fulgte jeg med mine Forældre paa en Reise til Frederiksborg, og dette Slot gjorde et saa dybt Indtryk paa mig ved sit Ydre og Indre, ved de mange Malerier i Riddersalen, ved den prægtige Kirke, Christian 4des Bibel og Bedestol og Frederik den 2dens Sovegemak, Sloprok, Nathue og Tøfler, som jeg altsammen fik paa, og endelig ved de phantastiske smaae og store Taarne og udhugne Skikkelser, at jeg, dengang jeg 15 Aar efter saae Frederiksborg igjen, hilste paa det altsammen som paa gamle Barndoms Venner. Mine Forældre gjorde derfra en lille Rejse til Helsingøer, men kunde ikke have mig med, og jeg forblev saaledes hos en Madame Lottrup paa Slotsmøllen, der havde en smuk attenaarig Datter, *Abelone Lottrup*, som gjorde mig tilgode og lod mig sove ved sin Side — — — — Jeg anede ikke, at denne unge Pige 20 Aar efter

skulde blive min Stedmoder — — — — Da jeg nu havde faaet stor Lyst til at see mig om, og min Fader kjælede paa sin Viis for mig, tog han mig med allevegne, ja gav mig en lille Hest, som jeg forede saa stærk, at den blev saa trind, saa jeg gled bag af den, naar jeg skulde trave til. Derfor bandt han mig fast til Ridedækkenet, og saaledes maatte jeg ride 4 a 6 Mile med ham imellem. Men jeg takker ham endnu, fordi han styrkede mit Legeme og paa samme Tid taledede meget med mig, skjøndt han aldrig planmæssig underviste mig, hvortil han ikke havde Taalmodighed. Jeg havde forøvrigt megen Frihed og løb omkring og gjorde mig gode Venner baade med Folkene i Huset og med Byens Folk. Saaledes havde min Fader en gammel Karl, Hans, der havde tjent ham fra Dreng af over 20 Aar. Ham betroede min Moder mig ofte til — — — — Jeg blev Attestatus uden at have drukket Kaffe, Vin og Brændeviin, men en grov Feil begik min Pædagogus dog, da han i Borgestuen fik mig som 13 Aars Dreng til at ryge paa sin Pibe og — jeg brækkede mig deraf, men blev dog en slem Tobaksryger.

Da jeg var 7 Aar gammel, fødte min Moder en lille Datter, *Mille Johanne*, og — jeg blev sendt ud, løjerligt nok, med mundtlig Beskeed at forkynde Holbeks Honoratiores denne store Begivenhed. Det var lagt mig i Munden af Jomfru Hoffmann hvad jeg skulde sige, men Betydningen af Ordet »nedkommet« var mig saa uklar, at jeg et Sted sagde »opkommet«, et andet Sted »forkommet« og et tredie Sted »bortkommet« eller »ankommet«, og medens de skikkelige Folk fyldte min Mave og mine Lommer med Kager, Svedsker, Figen og Rosiner, fulgte de leende med mig til næste Sted for at høre, med hvilke Ord jeg vilde rygte mit Ærinde. Denne Omstændighed, at Moder fik et lille Barn at passe, at de ældste Sødskende alt begyndte at gaae tilhaande i Huusholdningen, og Moder saaledes frygtede for, at vor Underviisning skulde standse, gav Anledning til, at der blev antaget en Huuslærer, som skulde læse for Søstrene og for mig i Forbindelse med et Par andre Dreng, Klokkerens Søn, *Hans Ludvig Parelius*, og nogle vilde Sønner af Apotheker *Hagen* i Holbek. Den første Lærer heed *Schytte*, en ung fin Herre, som nok gad læse med Pigerne, men satte os

Drengene Dag ud og Dag ind til at læse paa Landkort i et Sideværelse. Vi gjorde da hvad vi vilde — — — — Hr. S. maatte da fortrække. Vi fik da en ung Student, heed *Ploug*, — men ak — det var en forulykket Person, der kom i Pjalter til os med en gammel Hat og en Knortekjæp i Haanden, og min Fader maatte strax lade ham paaklæde. Imidlertid var han en sand Orbilius, pryglede os Drengene uden at lære os Noget, og dog fortsatte sit liderlige Levnet. Da han derfor en Nat var ude, fik Jomfru H., hvis Hjerte blødte, naar hendes Mands Næse blødte, eller Ryggen paa ham sved, fat paa hans Tamp, bar den op til min Fader og fortalte ham, at Hr. Ploug var ikke i Nat kommen hjem fra Værts-huset. Kl. 9 om Morgenen trillede hans Drikkebrødre ham hjem paa en Hjulbør. Kl. 12 spiste han til Middag, og Kl. 2 marcherede han med sin Bylt og Knortekjæp ud af Porten til stor Glæde for mig. Aaret derefter saae min Fader ham staae Skildvagt ved Vesterport i Kbhvn. Han havde ladet sig hverve til Soldat. Aarsagen til dette Uheld med Huuslærer var vist den ringe Løn; thi min Faders Omstændigheder taalte dengang ikke at gjøre store Opofrelser. Nu vilde Moder ikke have nogen nye Lærer, men bevægede min Fader til selv at begynde at lære mig Latin, da jeg var i mit 10de Aar, og hun paatog sig da det Øvrige. Men denne Latin gik det maadelig med. Ikke hver Dag havde Fader Tid, saa havde han ingen Lyst til et Arbeide, der for ham var aldeles uvant, da han *aldrig* havde været Lærer. Læste han, declinerede og conjugerede da med mig, tog det oftest en bedrøvelig Ende, thi jeg skulde læse paa egen Haand ved Hjælp af et Lexicon i *Badens historia Romana* og sommetider lære 100 a 200 Gloser udenad i *Nucleus latinitatis*, kunde da som oftest ikke Halvparten og maatte da absolvere den anden Halvpart med Kroppen. Min Fader var hidsig, slog haardt, da han dog ellers aldrig var stræng, (thi i Grunden kjælede han endog utilborlig for mig undtagen i Grammaticas Nærværelse). Hvad Under da, at jeg narrede ham saa meget jeg kunde og turde, løb min Vei, ja reed bort halve Dage og holdt mig skjult, til jeg vidste han var i Marken eller i Forretninger og havde glemt mig og Grammatiken. Men dette Spil gik min Moder nær; thi skjøndt jeg altid gjerne var hos

hende, og virkelig for hendes Skyld læste paa min rædsomme Latin, hvor hun hjalp mig med at slaae op i Lexicon, og jeg end ydermere blev bestyrket i min Troe, at hun forstod alt, hvad et Menneske kunde lære, — saa frygtede hun dog, at jeg skulde blive aldeles forsomt og fik derfor min Fader til i Sommeren 1793 i mit 11te Aar at sætte mig i Roeskilde latinske Skole, hvis Rector Dr. og Prof. *Johan Henrich Tauber* var min Faders Studenterven ligesom Biskop *Balle*.

Mine Forældres første Søn, kaldet Peter Daniel, døde $\frac{1}{2}$ Aar gammel 1772. Men 24 Januar 1773 blev min ældste Søster født.

1. *Edel Anna Dorothea*. Hun var min Madmoder; thi efter [at] hun havde været en kort Tid i Prof. Todes Skole i Kjøbenhavn, kom hun hjem for at forestaae Huset, da Moder stedse var svagelig, og Jomfrue Hoffmann maatte overgive hende Fæstningens Nøgler. Hun var kun 18 Aar, en rank blond Pige, munter og flittig, fuld af opofrende Kjærlighed for Forældre og Sødskende, Jeg var næsten 10 Aar yngre end hun, men det forekommer mig dog, som om hun altid har været den Samme. Hun var min og Søstrenes Madmoder, min Moders utrættelige Pleierinde indtil Døden, og for hendes Datterpligts Skyld afslog hun ethvert Ægteskabstilbud. Endog da vor Moder var død 1805, friede en Mand, som i mange Aar havde ventet paa dette Tidspunkt, og uagtet hun Intet havde mod Forbindelsen, der var passende for Begges Alder, afslog hun den for min Faders Skyld. Manden var *Hertzberg*, død som Apotheker i Holmestrand, min Barndoms- og Ungdomsven. Han agtede hende høit, og hun har besøgt ham i Norge. Imidlertid har jeg aldrig hørt hende klage, da Fader 1808 giftede sig anden Gang. Hun vedblev at styre Huset, var den fromme Stedmoders jævnaldrende fortrolige Veninde, som efter min Faders Død flyttede ind til Petersens Kloster med hende i Kjøbenhavn, hvor de levede det kjærligste Liv, til hun ogsaa havde lukket denne elskede Moders Øine. Hun var i Øvrigt ligesom Centrum for hele vor Familie, idet hendes Kjærligheds Radier naaede til enhver af os. Fortroligst var hun med min Broder Caspar, der kom hende nærmest i Alder. Da han etablerede sig i Kjø-

benhavn, drog hun til ham og indrettede hans Huusholdning, indtil han giftede sig. Men forresten var hun med til alle Bryllupper og Barsler i Familien og sørgede for alle Ting. Hjemme var hun utrættelig flittig, først oppe om Morgenen og sidst i Seng. Hun vævede, syede Skoe, spandt og tilvirkede smukke Tøier, hvormed hun klædte os Andre — — — Hun døde 1859, 86 Aar gammel.

2. *Ingeborg Elisabeth* hedder den næste. Hun maatte tidlig ud efter hendes Konfirmation. Det var en Grundsætning hos vor Fader, som jeg vel veed, at flere Præster i forrige Tider fulgte, at de voxne Pigebørn ikke maatte gaae hjemme, men skulde ud endog at tjene for Brødet. Jeg billiger det ikke, uden naar stor Fattigdom tvinger Forældrene hertil, hvilket dog ikke var Tilfældet eller burde være Tilfældet hos min Fader, der var i et af Landets bedste Kald og havde kun to Sønner at holde til Bogen. Han meente, at Pigerne, naar de gik hjemme, bleve ikke gifte, og at 7 Piger ikke kunde finde Beskæftigelse i Huset. Nogen Ret har han nok havt i begge Stykker — — — — — Ingeborg — en stille, ordentlig og sparsommelig Pige — maatte tjene, endog i den Bye, hendes Forældre boede, hos en gammel Gnavpotte, en Justitsraad Svitzer i Holbek. Han var Enkemand, og hun pleiede ham til hans Død. — — — — — [Derpaa] kom hun i Huset hos en Præstefamilie i Taasinge, hvor en Candidatus Theologiae *Flor* — en Mand af Aand og Studier — der holdt Institut i Slagelse og nu var Enkemand med 2 Børn, lærte hende at kjende, friede og fik hendes Ja. Han blev derpaa Degn paa Frederiksberg og Lærer for det Wærnske Institut og giftede sig. Han havde meget gode Indkomster, prædikede ofte og godt, og havde sikkerlig gjort stor Lykke, dersom — han ikke havde været saa jovial en Fyr. Man elskede ham og hans Selskab. Han trivedes ypperlig ved Viin og Steeg, saa han voxede til et betydelig Omfang, men aftog mærkelig i Kræfter og døde efter nogle Aars Vellevnet. Han var ellers god mod min Søster og agtet i sin Kreds. Ingeborg har nu været Enke i 20 Aar, og af hendes liden Pension levet yderst sparsommelig. — — — — —

Min eneste Broder var *Caspar Wilhelm*, som var født 1776, altsaa 6 Aar ældre end jeg, og da han blev Student samme Aar

jeg kom i Roeskilde Skole, saa har jeg egentlig ikke kjendt ham eller levet med ham, førend jeg selv blev Student. Men jeg husker godt, hvilken Glæde der var paa færde imellem os Sødskende, naar vi ventede ham hjem i Ferierne fra Slagelse, hvor han gik i Skole. Paa mig som Barn gjorde han et godt Indtryk; thi han gav mig Boldte og tegnede mig prægtige Soldater med Knebelsbarter og Uniformer, blandt andet en skrækkelig Kæmpe, hvorunder han skrev: en Svensker. — Af hans Skoleliv ved jeg kun to Mærkeligheder, først at en af hans bedste Venner, som og blev det stedse, ved Navn Selchau, i Leeg stak til ham med en Steen, der traf ham i Tindingen, saa han styrtede som død til Jorden, og S. af Fortvivelse herover vilde drukne sig i en Brønd, saa Kammeraterne havde ondt med at faae dem begge tillive. Dernæst havde de — som fast allevegne — i Slagelse en pedantisk Magister, heed *Gothchalck* — til Konrektor, der havde stedse været en Skoletyran. Min Broder logerte hos en Guldsmed i Slagelse og Svenden holdt meget af ham, og derfor da Caspar havde af Rektor Prof. *Wøldike* faaet sit gode Test. og nu efter Skik og Brug skulde tage Afskeed med Conrektor og give ham et Afskedsoffer vel indsvøbt i Papir, satte Guldsmedsvenden sig op paa Vognen med Caspar og ved den nærmeste Kro paa Veien til Kjøbenhavn forlod ham og sagde: »der, kjære Smith! vil jeg give Dem den Ducat, som jeg syntes var for god til den Prygle-Magister — Jeg har nemlig taget den ud af Papiret og lagt en Halvskilling istedet«. Min Broder blev forbauset — men det var skeet. Han kunde ikke vende tilbage og Magisteren har rimeligviis ærgret sig over Halvskillingen. Samme Gothchalck blev uagtet sin Slethed dog Rektor i Norge.

For Øvrigt var Caspar en ferm Student, som de Fleste, *Wøldike* dimitterede. Han tog Artium og anden Examen med Ære, men derpaa fattede han saadan Lyst til philologiske, philosophiske og matematiske Studier, at han ikke vilde bestemme sig til noget Brødstudium, hvorover min Fader i den Grad fortørnedes, at han ikke vilde understøtte ham mere. Caspar maatte da, for at kunne opfre sig især til Mathematiken, manuducere Studenter til anden Examen. Imidlertid besvarede han Universitetets Priis-spørgsmaal 1793 og vandt Guldmedaillen. Han var meget yndet

af Professor *Matheseos Wolff* og levede med udmærkede Studenter som *Anders Ørsted*, *Jens Møller* (Prof. Dr. Theol). Disse sidste formaaede ham nok ogsaa til at studere Jura, hvormed han begyndte omtrent da jeg blev Student 1800. Men hvad der mest fremmede hans Beslutning var, at han gjorde Prøve for at komme ind i det pædagogiske Seminarium, som Hertugen af Augustenborg og Dr. Moldenhawer havde oprettet, og da man ved Prøven antog en ganske ung Student, fremfor ham, fordi Moldenhawer var bleven fornærmet over, at Caspar i sin Petition havde beraabt sig paa, at han havde vundet Medaillen og af Prof. Wolff overordentligen anbefalet — saa forlod Caspar med Smerte sine kjære Studier, og efterat jeg var blevet hans Contubernal, saae jeg ham indpakke alle sine philosophiske og matematiske Bøger i en Kuffert, og kun beholde en lille Euclides og sin Tavle. Naar han da hele Dagen havde pinet sig med Jurisprudentsen, hvortil han sandelig ikke var skabt, saa tog han sin Euclides og Tavlen fat for at fornøje sig, og jeg maatte da ofte tigge ham til at gaae i Seng, naar Vægteren havde raabt to i Sct. Peders Stræde, hvor vi boede ligeoverfor tysk Kirke 1ste Sal, og paa anden Sal (det var et smalt Huus) boede *Jens Møller* og *Christian Jensen*, som med os udgjorde i 3 Aar en lille Familie. —

Ved det engelske Overfald 1801 blev Studenterne kaldte til Vaaben, delte i 8 Compagnier, hvori for det Meste Skolekammerater udgjorde hvert enkelt. Caspar var da med Slaglosianerne og jeg med ham i 6te Compagni. — — — — Han og *Carl Weinholt* hørte blandt Seniores [og] bleve Underofficerer, og Studiosus medicinæ *Ryge* (siden kongl. Skuespiller og Dr. Med.) som gjorde os usigelig Fornøielse, var Commandeer-Sergeant. Den Krig spildte Caspar en Deel Tid, men hjulpet af sine ypperlige Naturgaver, gode Forstudier og hans Vens Anders Sandøe Ørsteds Manuduction, tilendebagte han dog paa utrolig kort Tid sit juridiske Studium October 1803 med Laudabilis. Strax efter blev han Fuldmægtig hos Hof- og Stadsrets Procurator *Fugl* og var den første latinske Jurist, der nedlod sig til denne Tjeneste imod høi Løn og mange Privilegier, som nuomstunder 100 Laudabilister ivrigen søge. Men samtlige Procuratorer ved Overretten vare og dengang

danske Jurister. Fugl var for Øvrigt baade en dygtig, retskaffen og anseet Mand, der forstod at sætte Priis paa Caspar. Han fritog ham for alt Contoir Arbeide, lod ham forblive i sit kjære Studenter Liv. Han fik Sagerne i sit Logis, og det var fast alle de vigtigste, hvori der var *Quæstio juris*, og naar Caspar havde skrevet Conceptet til Indlæg i Sagen, stod der en lang Skriver ved Døren for at bringe det, saa varmt det var til Contoiret, thi C. arbeidede aldrig i dette hans rette Natur fremmede Væsen førend den yderste Tid, og stundom kom Fugl selv og i de allerhøfligste Udtryk bad ham om at expedere en eller anden Sag. Den lange Skriverdreng heed *Aggerup*, nu Justitsraad, Birkedommer paa Pederstrup, der som dansk Jurist var en Deel Aar først Secretair hos gamle Grev Reventlow. Da C. og jeg logerede endnu sammen til Aarets Udgang, kom jeg ret til at beundre hans Genialitet, eller i det Ringeste hans mathematisk-philosophiske Dygtighed. Naar han nemlig fik en Sag, hvis Acter kunde være 3 a 4 Bøger Papir, læste han dem opmærksom igjennem og gav dem Nr. med sin Rødkridtpen. Disse Nr. optegnede han paa et lille Blad Papir og vedtegnede kun et enkelt Ord, og derpaa, istedetfor at gjøre en Extract af Sagens Documenter, som vilde kostet ham hele Dages Arbeide, lagde han Bladet for sig og skrev sit Indlæg, som var fix og færdigt paa et par Timer. Da Fugl havde mærket hans videnskabelige, især mathematiske Dygtighed, gav han ham alle de Sager, hvori denne udkrævedes. Der var paa den Tid flere Retssager i Anledning af de endnu ikke bebyggede Tomters Grændser (fra Ildebranden 1795) og Stads Conductøren *Manthey* havde afgivet sine Kaart og Beregninger; men min Broder opmaalte Pladserne, opdagede Feilene i Beregningen. og til stor Ærgrelse for Conductøren, men megen Glæde for Fugl og hans Clienter, gave de mathematiske Professorer Bugge og Wolff min Broder Ret. En anden Gang, da vi vare fløttede fra hverandre, eftersom han formedelst sine mange Arbeider og Besøg af Clienterne maatte leve alene, og jeg desuden læste til theol. Attestats, og han nu spiste hos Fugl om Middagen, kom han til mig og fortalte, at han skulde ud paa Landet og, saa smerteligt det end var for ham som Præstesøn, maatte han dog gjøre et slemt Tag i en Præstekjole.

Først naar han havde udrettet sit Ærinde, vilde han fortælle mig Sagen, der rigtignok fortjener at opbevares som et Bevis paa Forsynets Styrelse, hvad de profane Folk kalder Nemesis, og om hvem jeg tror Seneca siger „*lento quidem gradu, sed certo incedit pede tarditatemque gravitate compensat vindicta*“.

En Tydsker, Voyageur af Profession, besaae en Samling af Malerier, Haandtegninger, Kunstsager etc., som i en Deel Værelser vare opstillede og ophængte i en smuk Eiendoms Gaard, Præst R. eiede. Præsten en gammel forfængelig Vindbeutel og elendig Præst modtog Tydskeren med største Høflighed og Gjæstfrihed — saa denne troede at skyldte ham en offentlig Taksigelse i Avisen, som kom R. dyrt at staae. Han bekjendtgjorde nemlig at Præst R. en udmærket Kjender og human gjæstfrie Mand eiede en kostbar Malerisamling, der havde engang tilhørt den afdøde Digter *Hagedorn* i Dresden, og var ved Arv kommet til R. Det stod, tror jeg i K. H. Seidelins Dagblad og blev læst af en gammel Etatsraad i Trondhjem, som forbausedes derover og skrev til sin Fætter, daværende Amtmand i Sorøe, nuværende Geheimstatsminister *Stemann*, og berettede ham, at R. for 25 a 30 Aar siden som theologisk Candidat var af hende og de øvrige Arvinger, som hun angav, committeret til at reise til Dresden for at paasee deres Ret i Skiftet efter Hagedorn. Han havde opholdt sig en rum Tid og derpaa meldt dem, at Processen var tabt, og der var Intet at arve, men da han havde haft Nytte og Fornøielse af sin Reise, saa forlangte han ingen Godtgjorelse for Omkostningerne af sine Committer. De troede ham paa hans Ord og tænkte ikke videre derpaa. Nu derimod var hendes Mistanke vakt, da det var hende bekjendt, at Slægtningen Hagedorn var en Kunstliebhaber og havde anvendt mange Penge derpaa. *Stemann*, der altid har været villig til at tiltroe Præster det Værste, blev snart sat i Bevægelse, og da han tillige opdagede, at to af Arvingerne vare døde under Sorøe Amts Fattigvæsen, der saaledes nu havde Arveret, henvendte [han] sig til Fugl om at faae Sagen undersøgt, og Fugl til min Broder formedelst den tyske Correspondances Skyld. Det varede da heller ikke mere end nogle Maaneder, saa havde Caspar de betydeligste Documenter i Hænde, at R. havde modtaget og quitteret for

Arvegodset baade Penge og Effecter, blandt hvilke Malerisamlingen, som var specificeret og vurderet, og var saaledes en overbeviist Bedrager. Forsynet havde dog, idet Forbrydelsen blev opdaget, ladet Sagen falde i humane Hænder. Min Broder gjorde Stemann et Forslag til at skaffe Arven tilveie og dog undgaae den store Scandale. Derfor reiste han ud en smuk Sommerdag til S. Den høflige Provst bød strax Mad og Viin, men som Abrahams Tjener Eliezer ikke vilde nyde Mad eller Drikke, førend han havde røgtet sin Herres Ærinde, bad C. om en Samtale i Studerekammeret, og der forelagde [han] den forfærdede R. de onde Kaar enten at undertegne en Obligation, som skulde indfries næste Termin og stille tilstrækkelig Sikkerhed for denne Forpligtelse at udbetale en betydelig Sum, jeg tror 16000 pr. Thaler eller — criminaliter tiltales som Bedrager. Han maatte bide i det sure Æble, Caspar beed godt paa hans Mad og drak hans Viin, medens Provsten sad dødbleg og ytrede ikke den ringeste Madlyst. Da Caspar havde seet Malerierne, maatte R. spænde for, følge med til Kjøbenhavn og forskafe Caution for Pengene. Han fik Overhofmarskal *Hauch*, hvis Kone han engang havde curedet, til at cautionere. Selv eiede han i gode Penge ikke ret meget, men det paafølgende Aar — brændte den nye Gaard og hele Samlingen, og efter en ærerørig Procedure, der blev offentliggjort ved Trykken, fik han en Assurance Capital, jeg tror 20,000 pr. Thaler udbetalt af det geistlige Brandsocietet, der med det Samme blev ophævet. Min Fader alene maatte contribuere 400 Rdr. D. C. R. var fløttet ind igjen i den gamle Præstegaard, han i saa mange Aar havde foragtet, og døde fattig og foragtet, skjøndt han troligen vedblev med sit Qvaksalverie, hvortil Hauch havde skaffet ham licentiam af Med. Facultet. — Ikke desmindre anførte Dr. Physicus *Kall* i Roeskilde, som aarlig gav Listerne til Sundhedsvæsenet saaledes: 1. den kloge Præst i S. 2. den kloge Kone i Skenkelsøe. Almuen bedrog han saalænge, til man opdagede hans List, at naar der kom en Patient, sagde Konen, at hendes Mand var i Marken, men kom strax. Hun udspurgte saa Patienten om Sygdommen — Han stod og hørte paa Examen indenfor Døren, gik derpaa udenom og kom ind i Stuen, hvor han, inden Patienten kom til Orde, gravitetisk fortalte denne alle

Sygdommene, gav saa Medicin — og den Syge tog bort stærk i Troen og kom sig ved den. Imidlertid har en Kone i min Nær-værelse i Malterhuus Krostue fortalt offentlig, at han saaledes bar sig ad med hende, men da hun mærkede Bedrageriet udskjældte hun baade Provst og Provstinde, der dog ikke kunde helbrede hendes sure Ben.

Da Sagen var lykkelig endt, forærede Fugl extra til Caspar 20 Rbd. til en Dyrehavstour, og Caspar tog da mig med og var altfor samvittighedsfuld til at levne en eneste Skilling deraf. Han var rigtig nok aldrig nogen Oeconomus, endskjøndt han slet ikke elskede støiende Lystigheder, men forødte dog saa jevnt alt, hvad han erhvervede, og var jevnlig i Pengeknibe. Han var ogsaa meget upraktisk; thi naar Strømperne var itu eller Buxerne revnede, smed han dem under Sengen og tænkte ikke mere paa dem. Stundom gik det snavsede Linned samme Vei, saa jeg ved min Formæling med ham i Aaret 1800 paa engang opdagede Defecten i hans Garderobe og en Dyrge halvraadne Strømper, Buxer, Skjorter m. v. under Sengen. Saalænge jeg levede i Ægteskab med ham, gik det dog bedre, og siden da han blev fornemmere, gik det i en anden Tone, skjøndt langtfra sparsommelig; thi jeg er vis paa at han forbrugte dobbelt saa Meget til sine Klæder aarlig end han burde. — Dertil kom, at hans Haand altid var aaben for trængende Kammerater, og jeg veed kun een Gang han brugte en Sum til et priseligt Øiemed, da han nemlig gjorde en Reise paa 2 a 3 Maaneder i Sverrig med Marstrand, da forlovet med Søster Petra. M. var Mechanicker og havde derfor fælleds Studia med Caspar, saa de bleve hjertelige Venner, og jeg mærkede tidt, hvorledes M. respekterede Caspars mathematiske Indsigter. Da Caspar havde været hos Fugl et Par Aar, besluttede han selv at gjøre Prøve, som Overrets-Procurator. Fugl opmuntrede ham selv og lovede ham al Bistand, naar de forbleve i Forbindelse med hinanden. Caspar var hæderlig bekjendt for Retten, og især havde han udmærket sig ved sit gode Sprog, der var helt forskjelligt fra det dengang endnu brugelige Tingstude-Sprog, og fremfor alt ved sit klare og dog korte Foredrag af en Sag; og da hans Ven Ørsted allerede var Assessor i Retten,

saa nød Caspar den Ære, som ingen før eller efter ham, at han efter selv at have procederet et Par Sager, blev af Retten eftergivet Prøveaarene og udnævnt til Hof- og Stads- samt Landsoverrets Prokurator — jeg troer 1805 — og fik efterhaanden betydelige Forretninger.

Min Broder lignede af os alle vor fromme forstandige Moder allermeest, og da han var endnu ikke forlovet 30 Aar gammel, da vor Moder døde, gjorde Efterretningen herom, der blev af en Klo-drian ham meddeelt — — — paa en plump Maade, et saa voldsomt Indtryk paa ham, at jeg frygtede for hans Forstand; thi hans hele Hjerte hang ved hende. Jeg var alt dengang forlovet og maatte være hans Støtte. Vi reiste sammen til Begravelsen, og da Capel-lanen *Lyngbye* holdt en elendig, kold og flau Ligprædiken over hende, blev Caspar saa inderlig fortørnet, at han den ellers sagtmodige Caspar udbrod i hæftig Vrede: — — — — — men denne Lidenskab rev ham ud af den hendørende Tilstand, hvori han var. — — — — — Saaledes var Lyngbys Tale mere trøstefuld, end han selv kunde troe. —

Endnu i 1806, da jeg forlod Universitetet, var C. i Forbindelse med Prok. Fugl, 1807 oprettede han først sit eget Contoir selvstændig, og da han i Aaret 1808 i Anledning af et Dødsboe havde idelig Ærinde i Roeskilde, besøgte han mig og følte sig saa lykkelig i mit lille Hjem; thi han holdt meget af min Kone og havde været hende en troe og kjærlig Broder, da jeg i Sommeren 1806 forlod hende i Kbhn. 5 Maaneder førend vort Bryllup. Naar vi sad i min lille Have, sagde han til mig, „det er dog en Skam, at Du er 6 Aar yngre end jeg, er alt gift og hjemfaren og jeg endnu en Pebersvend.“ Se Dig om blandt Landets Døtre sagde jeg, Du kan jo føde en Kone — og virkelig — saae han sig ogsaa fast blind paa en letfodet, rødmosset 17 Aars Pige, som kom springende ind i Haven i det Samme. Det var *Jacobine Tauber*, en Datter af min Naboe Prof. Rector Tauber. Lidt alvorlig syntes han ved Afreisen, men sagde Intet — og inden 14 Dage kom han igjen, blev rolig nogle Dage hos mig, og da jeg foranstaltede en Lysttour til Lethreborg, som var Roeskildensernes sædvanlige Forlystelses Sted, vaagnede han som af en Dvale, og spurgte mig

ivrig: kommer Jacobine Tauber ogsaa med? Ja, med Fornøielse svarede jeg og begyndte at ahne hans Forliebelse. Marstrand var netop hos os, og da han og jeg spadserede i Alleen, see da var Caspar og Jacobine langt forud — de standsede — stode lige for hverandre — og M. udbød: det seer ud for Gud og al Verden, som om Caspar frier. Da vi nærmede os dem, gik de videre fort. Kort — Caspar gik med Kjæmpeskridt mod sin Lykke, og greb den. Jacobine og han bleve forlovede. Han fik Thea ind at arrangere hans Huus den Vinter efter, og den 1. Juni 1809 stod Brylluppet i Roeskilde, hvor min Fader viede dem i Domkirken, og jeg herbergerede i mit lille Huus bag Skolen fast hele Familien — Caspars Ven og Principal laante ham Penge, og han førte den unge Kone ind i et smukt Huus paa Hjørnet af Landemærket og Vognmagergaden. O med hvilken Glæde saae jeg min kjære C. som Ægtemand. Jeg listede en Sølvsekkende ind i Brudekammeret. — — — Men Sennopskanden gik tilligemed Sølvskeerne en Dag, de havde reist sig fra Bordet, de kjære Elskende, og glemte at tage af Bordet og lukke Døren til Gangen — En Tyv gik ind og gjorde reent Bord, men Verset [der fulgte med Kanden] fandt jeg blandt Caspars Hjerteblade, som han kaldte en lille hvid Silkebrevtaske, han havde faaet af Moder, da han blev Student, hvori han gjemte den Saliges Breve, — og naar fandt jeg denne? Ak, — ikke to Aar efter Bryllupsdagen — da jeg modtog hans sidste Suk og trykkede hans milde brune Øine til, og da det var mig, som om jeg saae min Moder ligge Liig — saa lignede han hende i Døden — Hans Dødsdag var d. 16de April 1811. — — — Han havde af Naturen et svagt Bryst — Han var uforsigtig — tænkte aldrig med Alvor paa sit Helbred og — var nygift med en ung Pige, der troede ogsaa om ham, at han var ung, fordi Roserne paa hans Kinder blomstrede endnu. Ak gid de havde blomstret mindre! — Han deeltog med hende i Selskaber, i munter Dands og Lystighed, og naar han saa kom hjem, sad han over Acterne til udpaa Natten og røg stærk Tobak. (Da vi vare Con-tubernaler røg vi 1 ⌘ i 6 Dage). Den unge Kone agtede ikke hans Svagelighed, men jeg kjendte den desbedre, og da jeg før Paaske hørte, at han var syg, reiste jeg strax ind; men fandt

ham som *Reconvalescent*, og efter mange *Formaninger* til *Forsigtighed*, reiste jeg bort og efter *Sædvane* tilbragte de hellige *Dage* hos *Fader* i *Holbek*, hvor jeg stedse havde mine hellige *Dage* at prædike for *Fader*, nemlig *Langfredag* og *2den Helligdag*. Det traf sig nu saa, at *Provst Westengaard* i *Kundbye* to *Mile* fra *Holbek*, en *Fader* til min *Discipel* *Lars Christian W.*, der var i mit *Hus*, var bleven heftig *syg*, bad mig prædike *1ste Paaskedag* og ved et *Bord* i *Choret* tage mod hans *Høitidsoffer*.

Da jeg red hjem om *Eftermiddagen*, blev jeg omtrent midtveis forunderlig beklemt. Først tænkte jeg paa min nytte *Midagsmad*, og da denne blev befunden uskyldig, faldt min *Tanke* uvilkaarlig paa min *Broder*, som jeg for *8 Dage* siden havde seet i god *Bedring*. Hvad om han er faldet tilbage igjen! tænkte jeg og blev mere og mere beklemt, saa jeg sporede min *Hest*, for at komme snart til *Holbek*, hvor der med *Posten* maatte være kommen *Efterretning*. »Seer Du *Thea* staae i *Porten*« — tænkte jeg ved mig selv, da jeg travede op ad *Holbeks Gade* — og vente paa *Dig*« da er det et ondt *Tegn* —« Og see — Hun stod der — *Caspar* er blevet *syg* igjen! raabte jeg fra *Hesten* — Hun svarede med *Taarer* i *Øiet* ja — *Hold Hesten* et *Øieblik*! bad jeg *Karlen* og gik ind for at sige *Fader* mit *Farvel* — *Dagen* efter skulde jeg have prædiket, og *Fader* havde bedet *Fremmede*. Nu skulde han studere og selv prædike. Han blev derfor alvorlig *vred*, og trods alle mine *Forsikringer* og *Ahnelser*, kaldte mig en *Nar* og *Sværmer*, men jeg lod mig ikke bevæge -- dertil var min *Abnelse* for levende og stærk, den tydeligste jeg i mit *Liv* har havt. Jeg reed da de *4 Mile* til *Roeskilde*, bestilte mig strax en *Vogn* og da jeg havde kysset min *Kone* og min *Dreng*, kjørte jeg i *Dagbrækningen* til *Kjøbenhavn*. Da jeg kom i min *Broders Sygeværelse*, fandt jeg ham i den ynkeligste *Forfatning* fra *Nakke* til *Hæl* belagt med *Spanskflue*. Han kunde ikke tale og hans hoi-frugtsommelige *Kone* sad trøstesløs ved *Sengen* — paa *trede* *Dag*. Det var, som der gik et *Lys* gennem hans *matte Øine*, da han saa mig, og jeg kunde tydelig mærke, at det gjorde ham godt, da jeg fik hende til at gaee til *Sengs* imod mit alvorlige *Løfte*, at vække hende, saafremt — *Dødens Time* var forhaanden. Nu

sørgede jeg for at fløtte ham paa et andet Leie, som jeg mærkede, at han vilde. Jeg fik hentet en anden Læge, og fik en ung Læge til at vaage med mig tilkommende Nat. Jeg var da ene med ham nogle Timer. Spørgende og bedende saae han paa mig og greb min Haand. Jeg lovede ham at blive hos ham, lovede at gjøre Alt, hvad jeg formaaede. Ak! Ingen Omhue formaaede at holde det flygtende Liv tilbage. Mod Midnat maatte jeg vække den arme Jacobine. Med et Skrig kastede hun sig over hans Leie og med Magt maatte jeg rive hende fra ham og bære hende ned paa Sofaen og i min Arm udaandede den herlige, min eneste Broder og Ven sit sidste Suk. Det var 16de April 1811. Den unge Enke fløttede strax til Søsteren Etatsraadinde Møller og jeg — var ene hos Liget og besørgede hans Jordefærd. I samme Huus boede Præsten *Paludan* ved Trinitatis Kirke. Min Broder havde stundom pleiet Omgang med denne elskværdige Mand. Jeg bad ham besørge Liget til Graven, og der holdt han af egen Drift en fortræffelig lille Sørgetale som findes afskreven i min Versesamling 2^{det} Bind tilligemed et Vers, Prof. Dr. *Jens Møller*, satte i Avisen. Cancelleraad *Fugl*, som hjertelig sørgende var i Ligfølget, skjenkede ædelmodigen Enken alle sine Fordringer i Boet (Jeg tror over 4000 Rbd.) og den unge Procurator *Fr. Treschow* (nu Conferentsraad og Millionair) tilbød at overtage Contoiret og udføre alle forhaandenværende Sager til Fordeel for Enken. Herved aabnede han sin Carriere og gavnede Jacobine, der 6 Uger efter fødte min Broders og sin Søn *Caspar Wilhelm Smith*, der ved Skiftet fik 8000 Rbd. i Arv. Efter 3 Aars Enkestand giftede hun sig med Overlærer *Peder Grib Fibiger*, der døde som Rector i Kolding og efterlod hende 2 Sønner og en Datter (Christian, Læge, Johannes, Cand. theol., Christine, gift med Overlærer Thrige i Roskilde). Hun lever som Enke igjen og har med sjelden Aandsfriskhed stridt en haard Strid og hæderlig seiret i Striden. Min Brodersøn blev tilligemed min ældste Søn dimitteret af Fibiger fra Colding Skole. Han var i Studentertiden meget sygelig og hans Aand kunde ikke udholde stadigt Studium. Imidlertid fik han dog den philologiske Embeds Examen med anden Karakter, og da han dog har arvet en Deel af Faderens rige Aandsgaver, og

var uafhængig, lagde han sig efter de slaviske Sprog, og reiste derpaa udenlands, mest til de østerrigske Stater, Böhmen, Ungarn og Polen, og efter 8 Aars Reise, hvorpaa han anvendte hele sin Capital og nogen Kongelig Understøttelse, kom han hjem, udgav en Grammatik og beviste sin Kundskab til de slaviske Sprog i det Haab, at et Professorat heri skulde blive ham til Deel, ligesom saadanne ved de fremmede Universiteter ere blevne oprettede. Men dette Haab skuffedes, og da han imidlertid i Berlin havde indgaaet Forbindelse med en ung Enke, har han for at blive gift, maattet tage tiltakke med en Adjunct Plads ved Roeskilde Skole. Han havde to smukke Børn Carl og Anna Dorothea 1852, da jeg besøgte ham og var hjertelig glad i sin tarvelige Stilling¹⁾.

Hvad jeg tabte fik jeg aldrig erstattet, og naar jeg kommer til at tale om mit akademiske Liv og Samliv med Broderen, vil det ret klarlig sees, hvad jeg havde i ham. Kun 6 Aar var han ældre end jeg. Hvor længe havde vi ikke ventet at leve sammen! — Hans udmærkede Hoved og grundige Kundskaber samt hans redelige og elskelige Karakter hvori fordringsløs Mildhed var Hovedtrækket, havde skaffet ham oprigtige Venner og Manges Hoiagtelse. Da *Anders Sandøe Ørsted* steg til det høieste Trin i Staten, Geheimstatsminister og Elefantridder, havde han upaatvivlelig draget Caspar frem. Ved Samtale med denne Excellence har jeg erfaret, hvor dybt han gjemmer Caspars Erindring i sit Hjerte. For mine Sønner havde det været til stor Fordeel, om han havde levet, og da sandsynligviis været i en anseelig Embedsstilling i Kjøbenhavn. — — — —

4. *Petra Othilia*, den af os Sødskende, der meest i det udvortes lignede vor Fader, i Karakteren var ham ikke ulig, men i Aandsgaver maaske ham overlegen. Hun blev født den 28 Febr. 1778. Hun nød med de andre vor Moders fortræffelige Undervisning og Opdragelse, men min Fader havde, som alt bemærket en synderlig Lyst til at sende sine Pigebørn ud i Verden. Saaledes maatte Petra deels til en gammel Tante Frøken *Morgen-*

¹⁾ Hans Ønske om at blive ansat ved Universitetet gik dog senere i Opfyldelse. Udg. Ann.

stjerne, hvor forhen Thea ogsaa havde været, og derefter hos en Oncle Præsten *Spleth* i Maglebye, der, uagtet han var [en] temmelig ustuderet og talentløs Mand, dog vidste ved en vis pietistisk Retning at faae saa megen Indflydelse paa den unge Piges noget melancholske Temperament, at hun, hendes Forstand og Dannelse til Trods, beholdt sit hele Liv et Strøg af Religions-Rigorisme. Hun var imidlertid i Aaret 1801 kommet hjem igjen og temmelig helbredet for sit Sværmerie tog Deel med os andre i Ungdommens Glæde. Hun var en meget smuk Pige, med et vel noget strængt Alvor i hendes regelmæssige Træk, men dog tillige noget høist Oprigtigt og Mildt i hendes Øie og Smil. Hendes Figur var smuk, men hun bar ikke sit Legeme godt og var lidt tung i hendes Bevægelser, saa hun dandsede ikke synderlig godt. Derimod var hendes Samtaler, naar hun var munter, meget livlige, og hendes Breve vittige og interessante. Sommeren tilbragte jeg for det Meste i Holbek, og havde hørt ofte med megen Roes omtale en Student, som i mange Aar havde været Huuslærer hos Major *Stockfleth*, Chef for Veikorpset, i Gjevninge. Denne Student var en Trondhjemer¹⁾ ved Navn *Jacob Nicolai Marstrand*, født 5te Aug. 1770, en Slægtning af Tordenskjold og Holberg. Han havde meget Talent for Mechanik og havde tildeels forladt Studeringerne, saa hans Principal og Landsmand Major S. ansatte ham ved Veietaten som Constructeur. I denne Charge var han kommet til Holbek og beskjæftigede sig med at construere en stor Landeveisbro. Jeg opsøgte ham, blev indtaget af hans fine smukke Udvortes og behagelige Samtaler og introducerede ham i mine Forældres Huus. Første Gang saae han Petra ved Theebordet og blev strax, hvad man siger, slaaet i hende. Han kom jevnlig — vandt min Faders og især min Moders Yndest og tilsidst ogsaa Petras Kjærlighed, saa han inden Sommeren var endt, var forlovet, ja fløttede ind i Huset. Nu var der opgaaet en ny Verden for ham. I 10 af sine Ungdoms Aar havde han levet som Huuslærer og vel forsøgt sine Kræfter ved adskilligt Dreier- og Snedkerarbeide, men nu udvikledes hans hele Virksomhed. Han blev

¹⁾ Efter Nyerup var hans Fader Byskriver ved Kobberarkivet i Kvikne.

Mechanicus, reiste paa kongelig Bekostning til England og da han kom hjem, blev han kongelig Mechanicus og etablerede sig først i Frederiksværk, hvorhen han førte sin Brud hjem September 1804. Efter nogle Aars Forløb fløttede han til Kjøbenhavn fik et stort Værksted og Opsigt med de kongelige Fabriker, forfærdigede musikalske Instrumenter, især Pedalharpen efter sin egen Construction og gjorde mangfoldige Opfindelser, hvoraf jeg især vil fremhæve to, af hvilke den Ene blev Velfærdskilde for hans Familie og den anden en medvirkende Aarsag til hans Død. Ved Kongelig Understøttelse, men til en for høi Priis købte han den store Gaard Nr. 45 i Silkegaden, som den bekjendte rige og sidst arme Generalkrigskommissair *Astrup* havde eiet. Her indrettede han sine store Værksteder og tjente betydelig, men han var mere Theoretiker end Praktiker, hans Huusholdning var kostbar, Renterne høie og Børneflokket voxede, saa han var og blev en fattig Mand til sin Død. Hans Sjæl var altid virksom og besynderlig aaben for de udvortes Tings Paavirkning. Vi kjørte en Gang sammen til Kjøbenhavn og Veien stod, som ofte om Efteraaret i en tynd Velling af Regn og Passage. Vi stod af i Roeskilde Kroe og da vi havde været noget inde i Kroestuen, saae vi til vore Been, at Støvlefødderne vare hvide af det tørrede Dynd. Veed Du, hvoraf det kommer, spurgte han med en dybsindig Mine. Ja — svarede jeg leende — det er Landeveismoradset, der er bleven tørt — Aa Snak, sagde han, det er de mange Vognhjul, som har malet Veifylden saa fiint i Regnen, at det paa Øieblikket tørres — Seer Du, foiede han til, naar man saaledes havde en Maschine, hvis Hjul gaae udenfor hinandens Spor, vilde man i kort Tid og paa den reenligste og fuldkomneste Maade kunne ælte Deien til Brød. Som sagt, saa gjort — Han forfærdigede en Model, som vandt Commerce Collegiets og Admiral *Løvenørns* Bifald — og derpaa skrev han en Memorial til Kongen om Anlæggelsen af et saadant Maskinbagerie i sin Gaard. Blandt de Grunde, han anførte, var ogsaa en høist mærkelig. Efter Hospitalslisterne beviste han, at en stor Del Bagersvende havde været indlagte for venerisk Syge, og disse æltede Deien med Arme og Been, maaske belagte med ækle Saar. Vilde man spørge, hvorfor just Bagersvende stode saa

høit paa Syndens Liste, da maae man lægge Mærke til, at Udsudet af Gadenympher, som intet Logie havde, tyede ind i de varme Bagerier om Natten, naar hine arbeidede. Kort — Marstrand fik Tilladelse til at anlægge et Maskinbagerie, og fordi de andre Bagere fik Møllerne til at chicanere ham, ogsaa til at anlægge en Hestemølle. Men han var som sagt ikke skikket til at administrere, og fandt derfor, at det var bedst at forpagte Bageriet bort til en virkelig Bager, og Hestemøllen blev da nedlagt. Hans anden Opfindelse, jeg vilde nævne, var en Copier-Maskine, med hvilken han kunde i formindsket Størrelse fuldkommen nøiagtig afkopiere Marmor-Sculptur Arbeider. Det var beundringsværdigt at see de deilige Marmorbüster efter Thorvaldsen af Prints Christian og Gemalinde, som han forfærdigede og hvorfor de høie Personer sagde ham — Tak, hvoraf Ordsproget siger at Smedens Kat døde. Stakkels M. han stod over dette sit Yndlingsarbeide og uforsigtigen indaandede en Mængde Marmorstøv, som forøgede den Leversyge hvoraf han leed, og som kostede ham Livet. Han døde 49 Aar gl. 12te Juli 1829 og efterlod sine Finantser i Uorden. Paa sit Dødsleie sagde han til min Søster Thea, hans gamle, troe Veninde: jeg har ikke Raad til at døe, kjære Thea — Han efterlod 5 Sønner uforsørgede — den yngste 12 Aar gl. — Min Søster Petra søgte om Hjelp hos Kong F. 6., der raadede hende at gaae fra Arv og Gjæld, men hun svarede kjækt Nei. Den ærlige og fortjente M. skulde hvile med Ære i sin Grav, og hun vilde opdrage hendes Sønner hans Navn værdige, (Han var bleven Commerceraad og Dannebrogsmænd) — og se! det lykkedes hende ved hendes energiske og selvstændige Karakter. Bageriet forpagtedes bort — alle Værelserne bortleiedes og hun indrettede sig en Bolig af Tagkamre. Hendes velvillige Laugværger Generalkrigscommisair *Torp* og Assessor, nu Amtmand, *Tetens* bragte hendes Sager i saadan Orden, at hun fik sine Sønner opdragne og gik en rolig Alderdom imøde. Kongen gav hende nogen Dilation i Gjelden og en Pension. Men for Marmor-Copi Machinen betalte Kunstacademiet 100 Rbd., da Petras Patriotisme ikke tillod hende at følge mit Raad og sælge den i England. Den staaer nu formodentlig glempt paa et Loft paa Charlottenborg.

Skulde jeg til de Træk, jeg alt har betegnet min kjære M. med, desuden føie nogle, da vilde jeg begynde med en mærkelig Ytring om ham af min dybsindige fromme Moders Mund, da hun i nogen Tid havde lært ham ret at kjende efter Forlovelsen. »Jeg er ordentlig bange for den M. sagde hun, thi jeg kan ikke opdage nogen Feil hos ham — og hun meente, at Feil maatte Folk have, at man kunde komme til at liqvidere med dem. — Nu — Feil havde han vistnok, f. Ex. en pirrelig Forfængelighed af udvortes Ting, Meubler — Equipage o. s. v. Men den opveiedes fuldkommen af en ædel Stolthed og den uskrømtede Høiagtelse, han nærede for fremmed Fortjeneste — Han var i Omgang saa venlig, og opofrende og discret, som han i Hjertet var reen og redelig. Han lod aldrig nogen føle sin Overlegenhed, og med hans musikalske Talent og hans rigtige og uddannede Kunstsands levede han stedse paa en fortrolig Fod med de bedste Kunstnere. Huusholdning og Børnetugt forstode hverken Petra eller Han, derfor var hans Hjem ikke ret hyggeligt, men deres kjærlige Sind gjorde dog deres Huus til Familiens andet Standqvarter — Holbek var det første. En stor Fare truede dem eengang. Gud havde blandt de mange Sønner kun skjænket dem en lille deilig Pige, der var deres Afgud — Ak! Hun var virkelig det Ideal, de tilbade — og jeg tænker tidt paa det første Bud: »Du skal ingen fremmede Guder have for mig — Herren er en nidkjær Gud.« Denne lille treaars Pige kunde da gaae, hvorhen hun vilde, og følgelig ogsaa i Petras lille indskrænkede kjøbenhavnske Kjøkken. En Dag følger hun Moderen, hopper lidt vildt omkring og styrter baglænds i en stor Bryggerkjedel fuldt af sydende Lud — Hun blev afklædt — men — ak — Hud og Kjød hang ved Klæderne og i skrækkelige Lidelser tilbragte hun 24 Timer — saa kom der Stilhed — rørende taleden hun med Forældrene — og sov hen. Begge havde Hang til Melancholie. Moderen søgte at gjøre sig stærk, men vedblev dog at plage sig selv med Bebreidelser, at hun havde strax brugt koldt Vand, ikke passet bedre paa osv. og Faderen greb den lille Harpe, han alt havde gjort til Barnet, sønderrev Strengene og og skilte den ad for at indlægge Træværket i den Ligkiste, han selv forfærdigede stille grædende til sin lille Anna. Tiden

lægede dog dette Saar nogenlunde: da jeg besøgte Kjøbenhavn en Maaned efter fandt jeg de stakkels Forældre dog temmelig fattede. Men hvad skete! Petra havde med instinkttagtig Frygt fra Barnets Død af ikke vovet at aabne den Kommodeskuffe, hvor den Lilles Tøi laae — men af Uagtsomhed trak hun omtrent 4 Maaneder efter denne fatale Skuffe ud, og da Manden en god Time efter kom ind i Stuen, fandt han hende siddende paa Hug stirrende foran den aabne Skuffe. Han reiste hende op, skjød Skuffen ind og førte hende hen til Sofaen. Hun lod Hænderne synke og saae taus med stirrende, døde Øine paa ham. Ak — hun havde tabt Forstanden. Marstrand gjorde alt, hvad Fornuft og Kjærlighed formaaede. Hun tav haardnakket, bekymrede sig hverken om Huus eller Børn, tog meget lidt Næring til sig og tilbragte Nætterne søvnløs. Lægerne vidste ingen Raad, det var en reen Lethargie. M. skrev mig til, jeg maatte komme; men hun brød sig heller ikke om mig. Da raadte jeg M. at bringe hende til Holbek til gamle Fader, mellem hvem og hende jeg forhen har bemærket at der var megen Rapport, hvortil kom den med Frygt for hans voldsomme Temperament blandede Respekt, vi alle havde for ham. Jeg ilede iforveien at berede Fader paa hendes Ankomst. Han svarede Intet, men jeg saae, hvor hans Læber dirrede og en Taare hang i hans graae Øiehaar. Med ængstelig Spænding ventede vi nu M. og hende, og jeg stræbte at gjætte, hvad min energiske Fader vilde gjøre; men — hvor langt overtraf han min Forventning, og med hvor lykkeligt et Udfald kronedes ikke hans Handling, hvori jeg dog er ganske sikker paa, at hans Instinkt mere end Overlæg havde Deel. Vi hjalp hende af Vognen, og da hun traadte ind ad Stuedøren, kom han ud fra sit Studeerkammer gennem den Dør, hun saavelsom vi andre havde seet med Skræk aabne sig. »Hvad,« saa truede han hende imode, »hvad maa jeg høre om Dig, Petra! er det saaledes Du vandrer for Din Gud, saaledes Du opfylder Dine Pligter mod Mand og Børn!« Hun segnede om — krøb paa Knæerne hen, greb hans Haand, kyssede den og bad med grædende Taarer ham om Forladelse og den Mund, der for os Alle havde været lukket, hulkede nu som et lille Barn og lovede at forbedre sig. Alvorlig løftede min Fader

hende op og førte hende hen til Marstrand, der stod som sønderknuset ved denne Scene. »Ham og ikke mig skal Du bede om Forladelse, jeg vil bede til Gud for Dig — og naar din Mand vil tilgive Dig, vil jeg lægge min Haand paa Eders Hoveder og anden Gang vie Eder tilsammen.« — Da tog hun sin Mand om Halsen, bad ham grædende om at tilgive hende den Marter, hun havde gjort ham, og Faderen traadte til og tavs lagde sin Haand paa deres Hoveder. — Vi græd alle — men det var af Glæde. — Efter et Ophold af nogle Dage længtes hun saa inderlig efter Huus og Born — og aldrig har der ytret sig noget Tegn til Sinds-
svaghed hos hende nogensinde efter den Tid. — — — — —
Marstrand havde foruden sit afgjorte mechaniske Geni meget Musik Talent, og som det ofte skeer, særdeles Sands for den højere comiske Poesie. I hans Huus spillede han Bratschen i Qvartetter og reiste endog med *Schall* og Jfr. *Funch* og sang firstemmige Sange for sin Fornøielse. Tidligere havde han ansøgt Cantoratet i Roeskilde. Han læste Engelsk flittig og elskede de satiriske Skrifter. Ogsaa havde han selv forsøgt sig i Smaadigte. — — — — —
Min Søster Petra henlevede sin Tid uden Næringsborg i 18 Aar som Enke og havde den Glæde inden sin Død at see hendes 5 Sønner i hæderlig Vei. istand til at forsørge dem selv og 3 af af dem gifte. Ved Faderens Død vare de saagodtsom alle uforsørgede. Hun havde mistet en lille Dreng 1807, men hendes derefter ældste Søn af samme Navn, *Otto*, var af Faderen oplært til mechaniske Arbejder, og gik til Vestindien, hvor han har ernæret sig som Orgelbygger og Instrumentmager. Han har giftet sig der og er nu i Compagnie med en Tømmerhandler paa St. Croix. Han er 39 Aar gl. *Wilhelm* er bleven Kunstmaler, næsten Danmarks største Maler, især i Genremaleriet. Han er Professor, Ridder af Db. og Æreslegionen 1849. 1850 gift med *Grethe Weidemann* og har en deilig Dreng ~~Trøels~~ *Oswald* 1852. *Oswald* var den, som i Barndommen ytrede mest Genie, som han og var smukkest og var Faderens Yndling. Hans Opdragelse var kostbar, men han svigtede ikke hans Haab. Han blev Søofficier, har med Ære gaæet Høiskolen igjennem (saavidt vides den eneste af Søe-Etaten) er nu ældst Pr. Lieutenant og Lærer ved Søcadet-Academiet. Han

er 35 Aar gl., og desværre ved en climatisk Feber i Vestindien paa et Sætog har han tilsat en Deel af sit Helbred og lider af Melancholie. Oswald blev Captein-Lieutenant og Navigations Directeur, men gik — hvad han ikke havde havt nødig — ombord paa Linieskibet C. 8 som 3^{die} Commanderende. — — — — —
 Oswald sprang i Luften med Linieskibet d. 5 April 1849. *Troels* skulde have været dansk Jurist og var paa Embedsmænds-Kon-
 toirer; men da han erfarede, hvorledes Forpagterne af hans Moders
 Bagerie berigede sig, tog han en rask Beslutning, gav sig ordent-
 lig i Bagerlære, blev Svend, reiste paa Professionen til Hamburg,
 Berlin og Wien og doiede Ondt, som en Hund, men lærte sin
 Haandtering tilgavns, og som han udmærker sig ved en kraftig,
 virksom Karakter, leiede han først sin Moders Bagerie efter Uden-
 landsreisen, overtog det derefter for egen Regning, giftede sig, og
 har nu sat Maskinbageriet i fuldkommen Stand, har 4 Ovne, hand-
 ler dertil med Meel og gjør maaske de største Forretninger i
 Kjøbenhavn. Han er 33 Aar gl. og vedligeholder Familiens Om-
 gang i Silkegaden. Hans Moder, som han pensionerede, boede
 hos ham. Hendes yngste Søn (den 5te) *Theodor* robede ringe
 Anlæg, men som alle Brødrene udviklede han sig i en ældre Al-
 der. Han var hos mig i Horslunde og blev confirmeret hos mig.
 Derpaa valgte han sig Smedeprofessionen, men forberedte sig dog
 til polytechnisk Examen og efter at have taget denne, fik han of-
 fentlig Understøttelse til at reise og fik noget Hjælp af Moderen,
 saa han arbejdede flere Steder og tilsidst længe i Paris, jeg tror
 i 5 Aar. Efter sin Hjemkomst gjorde han Mesterstykke, som Staal-
 arbejder og er nu traadt i Compagnie med chirurgisk Instrument-
 mager *Nyrop*, og har god Fremgang. — I Efteraaret 1847 giftede
 han sig med en ung Pige, som han hos mig havde lært at kjende.
 Samme Dag han og Brødrene *Troels* og *Oswald* kom tilbage fra
 Bryllupet i Stege til Kjøbenhavn, en Time efter deres Hjemkomst,
 hensov deres 70 aarige Moder velsignende de nygifte Folk, som
 havde ventet at have deres kjærlige, gamle Moder i deres
 Huus. — — — — —

Fader fulgte Verdens Tanker, at Penge kunde udjævne alle
 andre Ting og maaske [han] ikke saa nøie overlagde de Skridt,

han gjorde, da han i Aaret 1799 modtog et ungt Menneske, en rig Mands Søn, som Intet havde lært uden at skrive og regne, ryge Tobak, pynte sig og forøde Penge i slet Selskab. Under Broderens Kuratel skulde han lære Landvæsen eller Dagdriverie — ak — hos min Fader. Han var nok 24 Aar og hed *Christian Prytz*. Først blev han forlovet med *Karen Kirstine*, som vi kaldte Dine, hun var et Aar ældre end jeg og min kjære Legesøster. — — — — — Der blev kjøbt en fordeelagtig Landeiendom. Han blev 1801 Landeværns officier — de holdt Bryllup samme Aar og 23de April 1803 døde allerede den fromme Dine 22 Aar og efterlod en lille Datter Anna, der siden blev opdraget i Holbek, og nu er gift med Landskabsmaler og Tegnælærer Harder i Sorøe. Gaarden. P. havde, heed Appelsbjerg ved Skjelskør.

6. *Helene Elisabeth* var min Barndoms kjæreste Søster. — — — — — Da hun var en voxen Pige sendte min Fader hende til Everdrup, hvor hans eenfoldige, næsten svagsindede Søster Thrine var gift med Præsten *Lago Mathias Wedel*, der en Tid havde faaet et Slags Navn som Agerdyrkningskribent, var forresten en usel Præst. [Hun blev Prytz's anden Hustru]. Efter nogen Søgen blev Lieutenanten [Prytz], der havde faaet Afskeed som Krigsassessor — Postfører i Jylland, kjørte nogle Aar og endte om-sider sin Livs-Route i Aalborg 1834. 63 Aar gl. — — — — —

7. *Mille Johanne* er født 1789 den 30te Aug. i Holbek — 5 Aar efter en lille Søster, der døde 16 Dage gl. Hun var altsaa Moderens 10de Barn, og var en yndig lille blond Pige, som Jomfru Hoffmann deciderede sig for, da jeg voxede fra hende. Denne Hoffmanns Forkjærlighed for hende, der forøvrigt kom hende dyrt at staae, havde rigtig til Følge en omhyggelig Pleie, som hun i en svag Barndom behøvede. Vor Moder kunde nu formedelst Svagelighed ikke udrette saa meget for de to yngste Søstres Dan-nelse som for de Ældres. Derfor vare de Noget tilbage, som jeg søgte at raade Bod paa, da de efter hinanden kom i mit Huus i Roeskilde, ligesom og længere Besøg i den herlige Marstrands Huus var dem meget gavnlige. Han var i Ordets ædlest Betyd-ning en »qvindekjær« Mand, og holdt hjertelig af disse to Sviger-inder. Især udviklede han Milles Musiktalent, saa hun kom til

at synge og spille paa den smukke Pedalharpe, han forærede hende. Den blide guldhærede Pige var ret en yndig Skikkelse, naar hun sad med Harpen i sin Arm. — — — — —

Da jeg i October 1806 skulde vies i Holbek, gav min Fader mig Tilladelse at indbyde til Brylluppet et Par Studentervenner, for som han sagde, at Gildet kunde blive lystigt. Jeg bad da *Christian Heilmann* og *Thomas Reutze*, to Navne, der uudslettelig er skrevne i mit Hjertes Bog. Af disse blev Heilmann dødelig forelsket i den 17aarige Mille, men som en ærlig og nobel Sjel ytrede han Intet for hende, eftersom han endnu ikke havde Embedsexamen, Han skjulte sin Smerte ogsaa for mig, og vi ahned ikke, at han 14 Aar derefter dog skulde blive den Elskedes Mand. 1807 laae en Hannoveransk Esquadron i Holbek, da Englænderne havde erobret Kjøbenhavn og Flaaden. En Major og en Lieutenant var indquarteret hos min Fader. Lieutenant *Heuse*, et særdeles elskværdigt Menneske, blev ligeledes forelsket, og havde nær taget et Stykke af Milles Hjerte med sig. Paa Hjemreisen kom han til mig i Roeskilde og fældede bitre Taarer over Skilsmissen, men forsikrede mig tillige helligt, at han ikke havde talet et Kjærligheds Ord til Hende, hvis Billede han vilde bevare i sit Hjerte til Døden — den fandt han paa Valpladsen det følgende Aar. Allerede om Efteraaret 1807 kom Mille i mit Huus, og der saae en af mine Studentervenner hende og blev — hendes Forlovede i 1808. Det var *Christian Gottlieb Kratzenstein Stub*, den Gang 24 Aar gl. født 15de Aug. 1783. Jeg havde lært at kjende og beundre hans Kunstner Talent og havt flittig Omgang med ham i Kjøbenhavn 1804 og 1805, da han efterat være bleven Student 1802 som en rig Mands Søn (hans Fader var *Commandeur Stub* og Moderen Datter af Professor *Kratzenstein*, der havde efterladt et Fideicommis til den Dattersøn, der bar hans Navn), studerede Hydraulik og Mekanik, men blev kjed deraf og nu udviklede et overordentligt Talent til Malerkunsten, men dog var og blev bestandig Dilettant og Autodidact; thi nogle Maaneders Underviisning i det Tekniske hos *Abildgaard*, og god Tegneunderviisning, som han som Elev hos *Saltzman* i *Schnepfenthal* havde nydt, var hele hans Forberedelse til en Kunstnerbane, der, hvor kort den end

var, har erhvervet ham et berømt Navn i Danmarks Kunsthistorie. I hans Haandtegninger, paany udgivne 1844 af hans Søstersønner *Otto* og *Ludvig Müller*, Sønner af sal. Biskop Dr. *P. E. Müller*, findes hans Kunstnerliv sandfærdig beskrevet. Jeg blev hans Ungdomsven, hvor ulige vi forresten vare, og jeg gjorde ham bekjendt med *Eckersberg*, der som simpel Malersvend 1804 kom til Kjøbenhavn fra Flensborg, og hvis første Malerie var en Copie efter en Buste af Stub, og hvis første Portrait var mig og min Kjæreste, hvilket Billede hænger endnu i mit Kammer. Stub var et genialt Hoved, men skarp, alvorlig og stræng baade mod sig selv og Andre. Hans Smag var reen som hans Phantasie og hans Sæder, men i Faderens Huus havde han lært at spotte over Religiositet som over Sentimentalitet, og derfor disputerede vi stadig, og skjönt vi aldrig levnede hinanden Ære for en Skilling, var vi dog bestandig gode Venner; thi vi elskede begge Sandhed og Skjønhed. Sommeren 1808 kom han og besøgte mig i Roeskilde, efterat han alt var indført i mine Forældres Huus og der havde lært Mille at kjende. Uagtet jeg tydelig saae begges Interesse for hinanden, var han dog saa uhyre ængstelig, som om hans Liv var paa Spil, og jeg vilde ikke frie for ham. Endelig lykkedes det ham en Dag i mit Lysthuus i Roeskilde — og han ilede forat faae sin og min Faders Samtykke, og da hans Familie var rig og fornem, han selv havde Formue, der kunde ernære ham, saa fik han lettelig min Faders Samtykke, der ellers ikke saa let var blevet en fattig Kunstner til Deel, hvor talentfuld han end havde været. Derpaa reiste han 1809—1811 i 2 Aar til Rom, og i den Tid var Mille hos mig og corresponderede flittig, saa Postpengene sved til min Adjunctlomme. Efteraaret 1811 kom han hjem, blev — — — Medlem af Akademiet — og giftede sig. Allerede havde han dengang et Navn, og ved hver Composition, ved hvert Portrait, han malede, kunde hans Fremskridt klarlig kjendes. — — —

Lykkelige levede Stub og Mille. — Hun fødte ham først en Son *Frederik Gottlieb Kratzenstein Stub* 5te Aug. 1812 og to Aar efter en Datter. — Han havde fuldt op at bestille — fik sine Portraiter hoit betalte og malede historiske Malerier for Christiansborg Slot, daværende Prinds Christian, Nathanson og Bang. — Han

spillede Klaveer og elskede meget Musik, og naar han sad og malede, maatte Mille spille paa Harpen for ham. Da hun ikke havde Sangstemme, saa fløitede han Melodien og havde ikke alene selv megen Færdighed heri, men havde ogsaa lært Mille at fløite Sopran-Stemmen, hvortil han da fløitede Secunden, og Harpen accompagnerede. Det gik virkelig meget smukt. En Dag besøgte jeg dem og fornøiede mig hjertelig ved at see paa hans Arbejder og høre deres Musik. Nu ringede det, og jeg løb til Salsdøren. Det var Prinds *Christian* (nu vor Konge [Christian VIII]) som traadte ind med en af sine Kavalerer. — Stub, som aldrig generedes af Fornemme, tog imod Prindsen med Penselen i Haanden og satte sig igjen til Arbejdet for sit Staffelie, imedens han taledede med Prindsen. Med Tilladelse, sagde han, det forekom mig paa Gangen, at jeg hørte en forunderlig smuk Musik fra deres Atelier! Aa, svarede Stub, det var min Kone, som spillede paa Harpe og os begge som fløitede Sangstemmen. Det gjør mig ondt, at jeg skulde afbryde Dem, jeg havde havt stor Lyst til at lytte længere til Musiken. »Mille!« raabte den ubarmhertige Stub, »tag din Harpe og lad os fløite et lille Stykke for hans Høihed!« Mille rødmede og med bankende Hjerter greb Harpen, men da hun kjendte Stubs Non chalance for alt Fornemt, torde hun ikke vægre sig for at adlyde ham. Det var ret ynkeligt at see, hvorledes den Arme med nedslagne Øine spidsede sine Læber uden at faae en Lyd frem, medens Han fløitede høiere end nogen Gadedreng var istand til. Det satte Mod i Hende — Hun peeb med, og derpaa secunderede han hende saa drabelig i Teclas Sang: »Ich habe geliebt und gelebt«, at Prindsen takkede af ganske Hjerter og gjorde Mille Complimenter. Stub var overordentlig storagtig af sin Kone, baade fordi hun var smuk og god, og fordi hun i hele hans Bekjendtskabs Kreds var den eneste Madame. Jeg indførte *Heilmann* og *Reutze* i hans Huus, hvor alle Muser havde opreist deres Paulus. Men ak — Lykken varede kun kort. Hans lille Datter døde, og det gik ham meget nær, thi egentlig var han mere tilgjængelig for Sorg end for Glæde. Paa en lang Spadseretour havde han taget Drengen med. Det blev stærkt Regn, Han tog Drengen paa Nakken og bar ham hjem. Drivvaad og gjennemsved

kom han hjem, fik en stærk Forkjølelse, og lidt efter lidt mærkede vi, at hans Bryst var angrebet. Han blev gnaven, pirrelig og meget ofte urimelig mod os Alle. Jomfrue Hoffmann var imod hans Villie fløttet til Mille — og — Stub blev først jaloux paa hende, fordi han meente, at hun berøvede ham noget af Milles Kjærlighed, og da H. selv var trættekjær og fik det ulyksalige Indfald at ville ligesom gjøre Partie imod den sygelige, vrantne Kunstner, saa forstyrredes virkelig noget Deres huuslige Lykke. — Men Tiden skyndte sig. I Vinteren mellem 1814 og 15 maatte Stub til Gaunø forat male Baron Thotts Barn, der nylig var død. Forat Liget des bedre kunde conserveres sad Kunstneren i en stor Sal i klingrende Frost og malede, og da han paa Tilbageveien kom til mig i Roeskilde, var han i den Grad forkommet, at jeg beholdt ham i nogle Dage og med megen Besvær skaffede ham en lukket Vogn, der i de Tider var en Sjeldenhed. Efter Hjemkomsten blev hans Bryst endnu slettere, og skjønt han aldrig taledes om den ham truende Død, som *Ludvig Abrahamson* i sit smukke Digt Phtisis — saa var det dog ikke uden en Nerverystelse at han læste dette, og at han, skjønt ikke med klar Bevidsthed, har tænkt paa sin Død, kan man slutte af en Drøm, som han havde saa levende, at han ikke alene fortalte sin Kone den omstændelig, men tegnede den med Blyant. Han saa sig selv ligge død i en Ligkiste og kaldte sin Kone og sagde: »See, Mille, er det dog ikke forunderligt, at et ungt, kraftigt Menneske kan blive saa udtæret i saa kort Tid?» Saa drømte han og tegnede den Vinter. — For-gjæves var al Lægernes Kunst og al vor omhyggelige Pleie. Næste Sommer reiste han til Callundborg Ladegaard, hvor hans Søster *Lotte Schnell* boede, og hele hans Familie samledes. — Mille pleiede ham Nat og Dag. Jeg ilede til Sjælland og besøgte ham. Lægen havde aldeles intet Haab; men han havde det bedre. Han viste mig en stor Composition (N° 14 blandt hans Haandtegninger), som han nu havde rettet paa og var fornøiet med, og han lovede mig om 4 a 6 Uger at komme til mig og blive en hel Maaned hos mig. Dog da jeg sagde ham mit Farvel og ikke kunde qvæle en Taare, tog han min Haand, og med sin sædvanlige raske korte Tone sagde: »Du er bange for at jeg dør — ja det kan jo ogsaa

gjerne være; men da Mille ligesaa lidt som hendes Søster forstaaer sig paa at opdrage Børn, men jeg tiltroer Dig denne Evne, vil Du da love mig efter min Død at tage Frederik til Dig — Mille er villig hertil« Jeg lovede det. Med et langt Øiekast fulgte han mig til Døren — og jeg saae ham aldrig mere. Det var en Søndag. Næste Torsdag da jeg fra Vordingborg i Selskab med min Fader og Søster vilde sætte over til Gaabense, naaede en Expreſse os med Efterretning at han var død Onsdag den 24de Julii 1816. Der mistede jeg da min anden Broder. — — — — —

Stakkels Mille! De gule, mange og fine Lokker, som hendes Kunstnermand satte saa høi Priis paa, og som hun derfor til hans Erindring bærer uforandrede til den Dag idag, ere blevne sølvgraae, og hvad har hun ikke lidt! *Christian Heilmann*, som var Kunstens og min Ven, blev ogsaa Stubs jævnlig Omgangsven og var endnu i Kjøbenhavn, da Stub døde. Han havde taget juridisk Examen, men ernærede sig som hidtil med Informationer. Saa længe Mille levede som Enke i Kjøbenhavn, besøgte han hende flittig og underviste Frederik. Baade hun og vi Andre mærkede nok hans gamle Tilbøielighed, men han udviste den største Discretion. Stubs Fader styrede imidlertid, som vi meente hendes og Sønnens Formue, og jeg tænkte i mit stille Sind paa, at min Ven dog omsider vilde faae sin Elskede og en god Formue. Men hvad det sidste angik, kom vi snart ud af Drømme. Schnell, en tatentfuld adelig Herre havde kjøbt sin Svigerfaders Gods, Callundborg Ladegaard, hvori hele Familiens Formue indestod. Han levede paa en stor Fod, og da alting var forødt, døde han Aaret efter Stubs Død.

Den gamle Commandeur stræbte nu at redde sin Datter og Børn, gjorde fortvivlede Forsøg, men Tiderne vare ugunstige formedelst Landets ruinerede Pengevæsen, og han opofrede alt, som han dog forstod at skjule, indtil Mille var bleven forlovet med Heilmann, og først efter 19de Febr. 1820 indbød han min Fader og Heilmann til et Samfrændeskrifte, hvis Udfald var, at Milles Formue og Sønnens Fideicommiss var forsvundet, og at den afdøde Søn havde en Gjæld af 1000 Rbd. til Faderen fra sin Udenlandsreise, disse maatte min Fader betale, og Heilmann fik Kone og Søn aldeles fattige. Jeg var ikke til hans

Bryllup, men jeg skrev ham til og udtrykte ham min Ærgrelse over det svundne Haab. Men hvor takkede jeg ikke Gud, at Mille havde fundet en Mand af saa ædel Tænkemaade som H. »Kjære Daniel!« skrev han til mig — »jeg er lykkelig at have faaet Mille, som saa mange Aar har været gjemt i mit Hjerte, og du veed, at den, der er som jeg myntet til en Skilling, bliver aldrig en Daler. Du skal see, hvor Mille, Frederik og jeg skulle leve lykkelige sammen. Jeg gruer, naar jeg tænker paa, om en Mand af denne Verden havde ægtet Mille i Haab om at faae med hende og Sønnen c. 30000 Rbd. — og saa — uforsvarlig var Commandeur Stubs Hemmeligholdelse af deres Stilling. Ingen uden jeg kjendte Heilmanns gamle Kjærlighed. Imidlertid havde Heilmann faaet sin Kapitains Karakter ved Studenterkorpset ombyttet med en »Kammerraad« og et Toldforvalter Embede ved Græsted Broe paa Jyllands Grændse. Didhen drog han med Mille og Sønnen, og Fattigdommen og Vesterhavets Tummel til Trods levede de rolige og glade. Naar Vestervovv gjorde sig rigtig gal, lukkede de deres Vindueskodder, og H. stræbte med Bassen at dæve dens hule Larm, medens Mille afviskede den fine Sand, der trængte ind allevegne og lagde sig paa deres Meubler. Disse Udlændigheds Aar var dog ikke mange. H. blev befordret til Ringsted og blev Toldkasserer. *Frederik Stub* kom til Sorø Skole, blev dimitteret med Ære og læste flittig til juridisk Examen. H. og M. maatte hjælpe ham, og H. tyede til sit gamle Haandværk, underviste i sine Fritimer i Sprog og Tegning, og altid var han glad og lykkelig. Jeg kom til Ringsted, men vidste ikke, hvor han boede. Istedetfor at spørge mig for, hørte jeg efter, indtil jeg fornam Harpespil og Violoncellens Accorder. Jeg gik da ligetil, bankede tre Gange tre paa gammel Viis paa Døren, og hørte ham raabe: »Mille! det er Daniel!« I hans Huus var knap Plads, da han havde vestindiske Pensionærer i Huuset. Vi gik da om Aftenen til Gjestgiverstedet, lagde os i hver sin Seng, stoppede Piben og nippede til et Glas Punsch, medens vi lod de gamle Tider rulle sig op for os — og see — Dagen kom. »See saa,« sagde H., »den Nat gik jo fortræffelig. Skal vi nu ikke staae op og gaae hjem til Mille at drikke vor The?« — og vi klædte os leende paa og mærkede ingen

Søvnhed den ganske Dag. Først da jeg kom paa Vognen sov jeg. Ak! dengang havde Sorgen endnu ikke hjemsøgt de Elskendes Kreds — men først mistede de deres ældste lille Pige Hanne 5 Aar gl. og — saa — Frederik. Han havde faaet juridisk Attestats med Laud og røbede herlige Evner, Faderens Skarpsindighed og Musiktatent, men ogsaa Faderens dybe Stolthed. Han leed heller Nød end modtog Gaver. Maaske ærgrede han sig ogsaa hemmelig over den tabte Formue, maaske havde han været altfor flittig. Nok, — Han blev svag og mørk. I Kjøbenhavn kunde han ikke blive. Han reiste til Ringsted, fik juridisk Arbeide, som han skilte sig fortrinlig ved, men snart viste sig, at han havde Faderens Spire til Døden i sit Bryst. 2 Sommere besøgte han mig i Stege — men alt mere betænkelig blev hans Tilstand. Moderen søgte at skjule sin Angst. Selv havde han ingen Anelse om Døden, men vi Andre saae altfor vel, at den nærmede sig med stærke Skridt. Sidste Gang jeg saae ham var i Forældrerens Stue. Vi vare alle alvorlige, og forat ende denne Taushed, opfordrede han Moderen til at spille paa Harpen, og han tog sin Violoncelle. De spillede en Stund, men langsomme sørgelige Taaerer kom over Strængene, deres Hænder sank og de saae paa hverandre, og Taaernerne randt ned over Milles Kinder. Jeg maatte forlade Stuen for ikke at forøge det jammerlige Optrin. Samme Sommer sank den udtærede 25 aarige unge Frederik i sin Grav. — Stakkels Mille! Men hun skulde tømme Smertens Bæger til Bunden. Først mistede hun en lille Datter Hanne — og saa en anden Datter Theolise — men haardest var dog Slaget, da hun blev anden Gang Enke *24de Januar* 1840, efterat hun i 20 Aar havde levet med sin trofaste Christian Heilmann. Sund og frisk gik han ud at gjøre et Besøg hos sin Ven Provst *Benzon* og kom hjem Kl. 11, talte munter med Kone og Børn og gik derpaa ind i Sideværelset at hente sin Pibe. Da hørte de et Brag, saa det klang i Milles Harpe, og hun raabte: »Christian! hvorfor gaar du i Mørke og river min Harpe omkuld!» Men der blev stille. — Hun springer op, gaar ind med Lyset og seer den elskede Mand ligge bevidstløs paa Gulvet. Han kom ikke til Bevidsthed, men døde nogle Timer efter omtrent 63 Aar gl. — — — —

Min yngste Søster *Frederike Agnete* er født 16de November 1792, død 18de September 1858. — Hun kom saa at sige bagefter, da vor dyrebare Moder var for svag til at opdrage hende som de andre Søstre. Hun blev smuk og vittig. — — — Hun mistede sin Moder før Confirmationen, og da hun fik Stedmoder var hun 16 Aar, og — hendes Opdragelse var fuldendt. Vor blide Stedmoder lod baade Mille og hende have fuldkommen Frihed. Hendes livlige Temperament blev dog holdt i Modvægt af hendes skarpe Satire, saa der var ikke synderlig Nogen, der vovede at komme hende nær. Imidlertid var hun meget hos Marstrands i Kjøbenhavn og der paa et Bal lærte en Cand. jur. *Lauritz Foss* hende at kjende, kom oftere, og da han var en talentfuld dannet ung Mand, vandt han hendes Kjærlighed, og da han blev befordret til By- og Herredsskriver i Nakskov, havde de Bryllup 1ste Mai 1816, og saaledes kom til at boe i min Nærhed, da jeg forud var bleven Præst i Lolland. Siden blev Foss By- og Herredsfoged i Skjelskør og omsider Borgermester i Roeskilde, hvor han nu lever, er Justitsraad og Ridder af Dbr. De har 10 Børn levende og 1 død. — — 1856 tog han Afsked som Etatsraad og R. af D. med 2000 Rd. Pension — 70 Aar gl. — boer i Kjøbenhavn 1858. — — — — —

Det Kongelige Ridderlige Academis Matrikel.

Ved Gustav Ludvig Wad.

(Slutning.)

Anno 1698 Torsdagen den 28 April døde her i det Kongelige Academie Hans Excellentz Marcus Giøe, Herre til Brahesborg, Ridder, Kongelige Majestetets Geheime Estats og Justits Raad, samt ober Hoffmester ved bemelte Kongelige Academie; hand var een ypperlig Herre, huis ihukommelse skal altid være udj stor veneration udj Academiet, som hans store forsorg, Nest Hans Majestet, voris Allernaadigste Arfve Herres og Konges Gudfrychtighed og

faderlig Kierlighed for sine Vndersaatter har at tacke for den gode Ordre og skick, som der udj er indrettet og som gjør det blomstrende og florerende.

Paa samme hans dødsdag lod Hans Mayestet Hans Geheime Conseil Extraordinairement sammenkalde Og der udj lod udnefne til ober Hoffmester udj Academiet Hans Excellentz Christian von Lente¹⁾, Herre til Sarrelhaußen, Ridder, Kongelige Mayestets Geheime, Estats Raad og Ober Cermoniemester, men som hand den tid war Ambassadeur Extraordinaire i Holland og de affaires, som hand hafde at Tractere, tilstede ham icke saa hastig at quittere, kom hand icke her hiemb til Landet førend d. 3 Augustij udj samme Aar.

Den 10de udj samme Maaned, som war S. Lauritzes dag, blev hand installeret og indsatt til ober Hoffmester udj Academiet med de udj saadan tilfald sædwanlige Cermonier, og det ved Hans Høygrefvelig Excell^{ce} Hr. Gref Reventlow og deris Excell. Excell^{cer} Hr. Hr. Geheime Raad von Plessen og Moth, og vare alle Professorene, Academisterne og Academiets Ober-Betienter til denne Sollennitet sammenkallede og forsamlede, og udj hans tid haver der ligget de Persohner, huis Navne og Adelige Waaben her efter findis indført til pagina 60, som ere 20 Persohner.

Severinus Iunge²⁾. Anno 1698 d. 13 August. Anno ætatis 18.

Nicolaj Iunge³⁾. Anno 1698 d. 13 August. Anno ætatis 16.

Carolus Princeps Hæssiæ⁴⁾. Anno 1698 die 26 Septembris. Anno ætatis 16.

Jean Louis Jancourt de Buniere Villarnoul age de 50 ans fait a l'Academie ce 26 Septembre 1698 gouverneur de son Altesse le Prince de Hessie.

¹⁾ Christian von Lente til Sarlhausen, Gehejmerraad, Ridder af Elephanten, f. 19. Marts 1649, † 2. November 1725 (Universitetsprogram ved hans Død).

²⁾ Severin de Junge til Sonnerupgaard, f. 1680, adlet 1731, † 1757 som Conferentsraad (Benzon).

³⁾ Niels Junge, den foregaaendes Broder, † ugift (Benzon).

⁴⁾ Findes ikke i Matr. 2. Vaaben. Carl, Landgreve af Hessen-Philipsthal, f. 1682, † 1770, var først i dansk Tjeneste, senere østerrigsk General-Feltmarskal-Lieutenant (Supplement-Tafeln zu J. Hübners genealogischen Tabellen; Tab. 106).

Christoffer Friderich von Gam¹⁾. Anno 1698 d. 5. Novembr.
Anno ætatis 17.

Philip Fleischer²⁾. D. 5 Novembr 1698.

Johan Hugo Lente³⁾. Anno 1698 d. 12 Novembr. Anno
ætatis 16.

Gottfried Henrich Schevius Lübec.⁴⁾ D. 12 Novbr. Ao. 1698.

Alexander Christian von Petersdorff⁵⁾. Anno 1698 d. 19 No-
vembr. Anno ætatis 18.

Nicolaus Windt⁶⁾. Anno 1698 d. 19 Novbr. Ætatis 21.

Rudolf von Gerstorff. Anno 1699 d. 7 Januarij. Anno
ætatis 20.

Hans Caspar von Gerstorff⁷⁾. Anno ætatis 19.

Johan Alexander Krull. Anno 1699 d. 24 Mart. Anno
ætatis 17.

Johan Vincelius⁸⁾. Anno 1699 d. 22 Julij.

Conradus de Iessen⁹⁾. Anno 1699 d. 29 Aprilis. Anno
ætatis 15.

Michael Detleff Schnell¹⁰⁾. Ao. 1699 d. 29 April.

C. M. Schøller¹¹⁾. Anno 1699 d. 29 Aprilis. Anno ætatis 18.

Otto Blome. Anno 1699 d. 20 Majj. Anno ætatis 17.

Johan Christian Hohenmühle¹²⁾. D. 20 Majj CIOIÖCIC.

¹⁾ Søn af Generalmajor Otto Friderich von Gam til Grundet; f. 1681, † 1701 som Lieutenant i Garden til Fods (Benzon).

²⁾ Gams Hovmester.

³⁾ Søn af Gehejmerraad Johan Hugo von Lente; f. 1683 (Benzon). Vaaben.

⁴⁾ Lentes Hovmester.

⁵⁾ Ritmester, f. 1680, Farfader til den første Greve Petersdorff (Benzon).

⁶⁾ Uden Tvivl Nicolai Windz til Sandagergaard, † 1704 som Cancellirraad, Søn af Assessor Hans Knudsen (Personahist. Tidsskr. I, 33 f.).

⁷⁾ Immatriculeret samtidig med Rudolf v. Gerstorff.

⁸⁾ Krulls Hovmester. Senere immatriculeret den 20. Juli 1705 og 20. Juni 1706.

⁹⁾ Conrad von Jøssen, f. 1684, † 1753, Conferentsraad, Vicecantsler ved Cancelliet i Glückstadt, Rigsbaron 1701, Søn af Gehejmerraad Thomas Balthasar v. J. (Benzon). Vaaben som i Adelslex. I, Tab. XLVIII Nr. 43, dog med Tilføjelse af et blaåt Hjerteskjold, hvori en Guldkrone.

¹⁰⁾ Jessens Hovmester.

¹¹⁾ Caspar Martin Schøller, f. 1681, † 1756, Conferentsraad, Amtmand, Søn af Gehejmerraad Caspar S. (Benzon). Vaaben.

¹²⁾ Blomes Hovmester; ogsaa immatriculeret 12. Maj 1695.

Christen Luxdorph¹⁾. Anno 1699 d. 20 Majj. An. ætatis 16.

C. B. Luxdorph²⁾. Anno 1699 d. 3 Junij. Anno ætatis 16.

Thomas Bartholin³⁾. Anno 1699 d. 10 Majj. Anno ætatis 17.

Preben Schinchel⁴⁾. Anno 1699 d. 17 Junij. Ao. ætatis 17.

Joachim Henr. Lafrentz⁵⁾. Anno 1699 d. 6 Nov.

Frantz Heinrich Brüggman⁶⁾. Anno 1699 d. 12 Augustj. Anno ætatis 20.

Hans Gottfried von Mediger. Anno 1699 d. 23 September. Anno ætatis 20.

Niels Benzon⁷⁾. Anno 1699 d. 14 October. Anno ætatis 18.

Anno 1699 in Augustij Strax effter Sal. Kong Christian dend fembtes, Høyloflig Jhukkommelse, Hans dødelig afgang blev af vor Allernaadigste Konge, Kong Friderich den fjerde, Hans Excell^{ce} Hr. Goheime Raad von Lente kaldet her fra Academiet, og blef i hans Sted af Høystbemelte Hans Mayestet til Ober-Hofmester allernaadigst beschicket Hans Høy-greflige Excell. Hr. Gref Carl von Ahlefeldt⁸⁾, som uden nogen foregaaende Cermonie begynte sig

¹⁾ Ritmester Christian Luxdorph, Søn af Justitsraad Peder L. til Fjellebro (Personalthist. Tidsskr. I, 52 Tab. At han var Ritmester, ses af hans Moders Gavebrev af 20. Nov. 1711, confirm. 19. Januar 1714, i Fyenske og smaa-landske Registre). Vaaben.

²⁾ Oberst Christian (Bollesen) Luxdorph til Mørup. f. 1684, † 1726 (Personalthist. Tidsskr. I, 52 Tab.).

³⁾ Thomas Bartholin til Kaas, Capitain, f. 1683, † 1717. Matr. 2 har 10. Juni som Datum for hans Immatriculering, hvilket er det rette. Vaaben, som i Adelslex. I, Tab. VI Nr. 57; dog ere Vesselhornene her delte af Sølv og Rødt.

⁴⁾ Preben Schinchel, 10. April 1724 Secondmajor, 17. Maj 1728 afsk. med Oberstlieutenants Character (Malta). Vaaben; i blaat Felt en Sølvillie; paa Hjelmen en halv Sølvillie mellem to af Sølv og Blaat delte Vesselhorn.

⁵⁾ Joachim Henriksen Lafrentz (Laurentz), Justitsraad og Amtmand paa Island, † 1744 (Wad, Medd. om Dimmitterede fra Herlufsholm. Fortsættelse S. 182f.).

⁶⁾ Maaske en Søn af Etatsraad Nicolaus von Brüggemann til Østergaard og Ulriksholm.

⁷⁾ Søn af Gehejmerraad Niels Benzon; f. 1682, † 1704 som Cancellisecretair (Benzon). Vaaben. Broder til Peter B., imm. 8. Jan. 1701, Christian B., imm. 23. Decbr. 1702, samt Laurits og Jacob B.; imm. 29. Marts 1704.

⁸⁾ Carl von Ahlefeldt, Greve til Langeland og Rixingen, f. 1670, ledsagede Prinds Carl paa dennes Udenlandsrejse, blev ved sin Hjemkomst Overstaldmester m. m. og samme Aar Overhofmester for det ridderlige Academi, Ridder af Elephanten, Gehejmerraad, † 1723 (Møller, Nachricht von dem Geschlecht derer von Ahlefeldt S. 437 ff.).

det Kongl. og Ridderl. Academies Ober-Jnspection at antage, Hvilken charge Hans Høygrefl. Excellæ med Stor Berømmelse forestod paa 4de Aar indtil d. 21 Maj 1703, da Hans Høygrefl. Excellæ herfra Academiet tog Afscheed, og i Hans tid haver der ligget de Persohner, huis Navne og Adelige Waaben her effter findis indført til pagina 76, som er 31 Persohner.

Herman Ernest von Buttlar¹⁾. Anno 1699 d. 21 Octbr. Ao. ætatis 16.

Henricus ab Ahlefeldt²⁾. Anno 1700 d. 19 Junij. Anno ætatis 20.

Henrich Dassov³⁾. Anno 1700 d. 19 Junij.

Peder Bentzon⁴⁾. Anno 1701 d. 8 Januarij. Ao. ætatis decimo septimo.

Paul Christian Rye⁵⁾. Anno 1701 d. 12 Februarij. Anno ætatis 17.

Gotthardus Gottschalckus de Wickeden⁶⁾. Anno 1701 d. 21 Maj. Anno ætatis 16.

Johannes Antonius de Wickeden⁷⁾. Anno ætatis 15.

Jonas Matras⁸⁾. D. 21 Maj 1701.

Christian Bylow⁹⁾. Anno 1701 d. 18 Junij. Anno ætatis 16.

Mogens Arenfeldt¹⁰⁾. Anno 1701 d. 18 Junij. Ao. ætatis 19.

Lave Arenfeldt¹¹⁾. Anno ætatis 16.

¹⁾ En Capitain »Butler« boede 1748 i Bergens Stift (Personahist. Tidsskr. I, 140).

²⁾ Vaabenet er det simple Ahlefeldtske.

³⁾ Ahlefeldts Hovmester.

⁴⁾ Peter Benzon til Vaargaard, Geddesdal m. m., Conferentsraad, Assessor i Højesteret, f. 1684, † 1735 (Benzon), Broder til Niels B., imm. 14. Oct. 1699, Christian B., imm. 23. Decbr. 1702, samt Laurits og Jacob B., imm. 27. Marts 1704. Vaaben.

⁵⁾ F. 1684, en Tid i russisk Tjeneste, † 1773 som Oberst og Commandant paa Bergenhus; Oldefader til Olaf Rye (Norsk histor. Tidsskr. 2. R. IV, 455).

⁶⁾ Vaaben.

⁷⁾ Immatriculeret samtidig med den foregaaende. Vaaben.

⁸⁾ Hovmester for (Brødrene) von Wickede. Formodentlig Søn af Professor Daniel Matras i Sorø (Worm, Lexicon over lærde Mænd II, 18. Danske Saml. I, 302. Bircherods Dagbøger v. Molbeck, S. 254).

⁹⁾ Christian Bülow, f. 1685, Capitain (Familienbuch der von Bülow, S. 44 f.).

¹⁰⁾ Søn af Jægermester Hans Arenfeldt til Rugaard; f. 1682 (Benzon). Vaaben.

¹¹⁾ Immatriculeret samtidig med sin Broder, den foregaaende; Lave Arenfeldt f. 1684, ejede Knivholt (Benzon).

Niels Rabe¹⁾. Anno 1701 d. 18 Jun.

Johan Friderich Graf von Hohenlohe²⁾. Ao. 1701 d. 23 Julij.
Anno ætatis 18.

Conrad Eblemeyer³⁾. Anno 1701 d. 23 Jul.

Nicolaus Bentzon⁴⁾. Anno 1701 d. 8 Octobr. Anno ætatis 18.

Christian Friderich de Liliencron⁵⁾. Ao. 1701 d. 22 Octobr.
Ao. ætatis 19.

Albrecht Christian Kirchhof⁶⁾. D. 22 Octobr. Anno 1701.

Johan Christian Sommer⁷⁾. D. 7 Decembr. Ao. 1702.

Charles Æmilius de Lützwow⁸⁾. Anno 1701 d. 5. Novembr.
Anno ætatis 18.

Johannes Müller. Ætatis 19. Ao. 1701 d. 24 Decembr.

Christianus Voscam⁹⁾. Anno 1702 d. 14. Januarij. Anno
ætatis 16.

Johannes Mercker¹⁰⁾. Anno 1702 d. 14 Januarij.

Erasmus Pauli Vindingius¹¹⁾. Anno ætatis 18. Anno 1702
d. 14 Januarij.

Ernst Friderich Graf zu Leinlingen¹²⁾. Ao. 1702 d. 15 April.
Ao. ætatis 12.

¹⁾ Brødrene Arenfeldts Hovmester.

²⁾ Fattes i Matr. 2. Vaaben.

³⁾ Hohenlohes Hovmester; fattes ogsaa i Matr. 2.

⁴⁾ Niels Benzon til Havnø, Cancelliraad, f. 1684, † 1709, Søn af Assessor Peder B. til Aagaard m. m. (Benzon). Vaaben.

⁵⁾ Rigsfriherre Chr. Fredr. Lilliencron til Hütten m. m., Landraad, † 1731 (Personalhist. Tidsskr. V, 52). Vaaben.

⁶⁾ Baron Lilliencron's Hovmester; Kirchhof var først Landsbypræst i Stormarn, 1714 Præst i Itzeho og Provst (Møller, Cimbria literata II, 412).

⁷⁾ Baron Lilliencron's Hovmester; Sommer blev Secretair og Archivar i Glückstadt, fik 1732 Afsked som Justitsraad (Jørgensen, De danske Rigsarchiver, S. 193).

⁸⁾ Carl Emil von Lützwow, Søn af Gehejmerraad Henning Ulrik v. L., var 1742 Major og Generalvejmaster i Norge (Benzon; Norsk histor. Tidsskr. IV, 250). Vaaben.

⁹⁾ Christian Voscam, † 1732 som Domherre i Lübeck, Søn af Justitsraad Hans V. (Benzon). Vaaben.

¹⁰⁾ Voscam's Hovmester; ogsaa immatriculeret den 13. November 1704.

¹¹⁾ Rasmus Vinding til Bistrup, Justitsraad, † 1727, Søn af Etatsraad Poul V. (Worm, Lexicon over lærde Mænd II, 592).

¹²⁾ Fattes i Matr. 2. Vaaben.

Johan Christian Lange¹). Anno 1702 d. 15 April.

Malte Sehested Jensen²). Anno 1702 d. 20 April. Ao. ætatis 20.

Christian Rantzau³). Anno 1702 d. 22 April. Anno ætatis decimo sexto.

Carl Ludewig Baro de Wedell⁴). Anno 1702 d. 19 Aug. Anno ætatis 18.

Ferdinand Anthon Graf von Laurwig⁵). Anno 1702 d. 26 Augustj. Anno ætatis 15.

Zacharias Conrad Petzsch⁶).

Henning von Arenstorff⁷). Anno 1702 d. 9. September. Anno ætatis 19.

Augustus Lebrecht von Erlach⁸). Anno 1702 d. 21 Octobr. Anno ætatis 22.

Christian Bierregaard⁹). D. 9 December, Anno 1702. Æt. Ao. 19.

Nicolai Ismailow de Moscovia¹⁰). Ao. 8 und 7 Monat. Anno 1702 d. 16 Decbr. Discessit d. 1 April Anno 1707.

¹) Grev Leiningens Hovmester; fattes i Matr. 2. Tidligere immatriculeret den 15. April 1702.

²) Malte Sehested til Hessel, Oberst, f. 1682, † 1754, Søn af Generallieutenant Jens S. til Rydhave og Katholm (Benzon). Vaaben: som det i Adelslexicon beskrevne, men paa Hjelman 7 sorte Strudsfødre.

³) Greve Chr. Rantzau til det Rantzauske Præcipuum, Brahesborg m. m., Gehejmerraad, Statholder i Norge, Ridder af Elephanten, (Benzon). Vaaben. Broder til Frederik R., imm. 11. Maj 1695, og Otto R., imm. 28. April 1708.

⁴) Baron Carl Ludvig Wedell, f. 1683, † 1724, faldt i Brabant som Oberstlieutenant (Stammtafel der Familie von Wedel, 1870). Broder til Valdemar Gustav W., imm. 18. Decb. 1697.

⁵) Greve F. A. Danneskjold-Laurwig, f. 1688, † 1754, Gehejmerraad, Ridder af Elephanten; holdt paa Akademiet en latinsk Tale om Lærdoms og Tapperheds Forening, hvis Program, dateret 11. Januar 1704, er aftrykt hos Hofman, Danske Adelsmænd III, 256 f. — Vaaben.

⁶) Grev Danneskjold-Laurwigs Hovmester; tidligere immatriculeret 1694.

⁷) Til Stougaard, Oberst, † 1751 (Benzon). Vaaben.

⁸) En Mand af dette Navn var i det 18de Aarhundrede hertugelig Anhalt-Bernburgsk Hofmarskal (Kneschke, Allg. deutsches Adelslexicon III, 143). Vaaben.

⁹) Conferentsraad Chr. Berregaard til Kjølbysgaard, f. 1683, † 1750 (Benzon), Broder til Frederik B., imm. 28 April 1704.

¹⁰) Nicolai Ismailow var Søn af den russiske Ambassadeur i Kjøbenhavn, An-

Johan Barth Norvago Bergensis¹). Anno 1702 d. 16 December.
 Johannes Henricus Syling Havniensis²). Ao. 1703 d. 27 Junij.
 Petrus Felix Dorn de Vienna³). Ætatis 43 intravit Acadm Ao.
 1704 die 2 Novembris et in Memoriam insignia sua hic apponi
 curavit.

Christianus Benzonius⁴). Ao. ætatis 17. Anno 1702 d. 23
 December.

Hinrich Blome⁵). Anno ætatis 18. Anno 1703 d. 28 April.

Joachim Blome⁶). Anno ætatis 16. Anno 1703 d. 28 Aprill.

Anthon Henrich Crassow⁷). D. 28 Aprill Anno. 1703.

C. Charisius Cimbro-Danus⁸). Ao. ætatis 16. d. 16 Junij 1703.
 Discessit d. 18 Decembr. 1705.

Theodor Matthæus Stever Rostochiens.⁹). D. 16 Junij Ao.
 1703.

Georg Jacob de Bülow Mechlenbourgo Germanus¹⁰). D. 23
 Junij 1703. Discessit d. 27 Junij 1705.

Friderich Barnewitz von Bülow Mecklenbourgo Germanus¹¹).
 D. 23 Junij Ao. 1703. Discessit d. 27 Junij Ao. 1705.

drei I. (hvid Ridder); paa Kongens Fødselsdag den 11. October 1706 holdt
 han Tale i Academiet (Histor. Tidsskr. 3. R. I, 105). Vaaben.

¹) Ismailows Hovmester.

²) Ligeledes; Syling blev Commerceraad (Histor. Tidsskr., 3. R., I, 105; Nyt
 histor. Tidsskr. V, 255, 266; en Johan Syling nævnes i Personalhist. Tidsskr.
 I, 214).

³) Ogsaa Ismailows Hovmester. Vaaben.

⁴) Christian Benzon, f. 1685, † 1710, Kammerjunker (Benzon); Vaaben. Broder
 til Niels B., imm. 14. October 1699, Peter B., imm. 8. Januar 1701, samt
 Laurits og Jacob B., imm. 29. Marts 1704.

⁵) Henrik Blome til Farve m. m., Gehejmerraad, Landraad, hvid Ridder, f.
 1685, † 1736 (Benzon). Vaaben. Broder til den følgende.

⁶) Kammerjunker, f. 1687 (Benzon); holdt 15. April 1704 i Academiet »udi
 Hs. Kgl. Majestæts og begge Prindsernes Præsents en orationem latinam
 panegyricam til en Amindelse om samme Academis Stiftelse for 12 Aar
 siden« (Bircherods Dagbøger v. Molbech, S. 442).

⁷) Blomernes Hovmester.

⁸) Christian Charisius til Constantinsborg, f. 1688, † 1724 (Benzon).

⁹) Charisius' Hovmester, tidligere immatriculeret 14. August 1697.

¹⁰) Georg Jacob von Bülow, f. 1685, † 1709; Broder til den følgende (Bülow,
 Familienbuch der von Bülow S. 46). Vaaben.

¹¹) Fr. B. von Bülow til Rudbjerggaard, Etatsraad, f. 1689, † 1728 (Anf. St.).
 Vaaben.

Olaus Thestrupius Hauniensis¹⁾. D. 23 Junij Ao. 1703.

Effter hansz Høy Greflige Exellentz Hr. Carl von Ahlefeldt blev Hr. Estats Raad Hr. Henrich Ernest von Calnein²⁾ kaldet til at være Ober-Hoffmester ved det Kongl. Ridderlige Academie Anno 1703 udj Maj Maaned og betiente hand samme høy adelige Charge Jndtil 1710 d. 1 Maj, da det behagede woris Aller naadigste Arve Herre og Konge, Kong Friderich den 4de, indtil wiedere det at ophäfve, og udj hanß tid haver der ligget de Persohner, huis Navne og adelige Waaben her effter findis indført, som ere 31 Persohner³⁾.

Christianus Gustavus Comes de Wëdell⁴⁾. Ao. 1703 d. 3 Decembr. Ætatis Ao. 12. Discessit Ao. 1708 d. . . .⁵⁾.

Carl Wilhelm Bruning Osnabruga Mellensis⁶⁾. 3^{tio} Decembris Ao. 1703.

Niels Mechlenburg von Bragnes in Norwegen⁷⁾. Æt. Ao. 19. Ao. 1704 d. 21 Febr. Discessit d. 20 Febr. Ao. 1706.

Fridericus de Viereck⁸⁾. Ætatis 16. Die 23 Febr. Ao. 1704. Discessit d. 26 Februarij Ao. 1707.

Conrad Georg Frantzke Megapol.⁹⁾. D. 23 Febr. 1704.

Lauritz Bentzon¹⁰⁾. Ætatis 17. D. 29 Martij Ao. 1704. Discessit d. 27 Martij 1706.

¹⁾ Mag. Ole Thestrup, Sognepræst i Dannemare og Tillitze, f. 1684, † 1736 (Wiberg, Præstehistorie I, 266); Brødrene Bülow's Hovmester.

²⁾ Henrik Ernst von Calnein blev 19. Februar 1711 Stiftsbefalingsmand over Ribe Stift og Amtmand over Ribe Amt, 10. October 1725 Conferentsraad (Malta).

³⁾ Hele denne Meddelelse fattes i Matr. 2.

⁴⁾ Greve Chr. Gustav Wedel-Jarlsberg, f. 1692, Capitain, faldt ved Gadebusch 1712 (Stammtafel der Familie von Wedel, 1870). Vaaben.

⁵⁾ Datum ikke udfyldt.

⁶⁾ Wedel's Hovmester.

⁷⁾ Maaske identisk med den Nicolai Mechlenburg, der 7. Januar 1715 blev Assistentsraad. Vaaben: i Sølvfelt et under et grønt Træ fra venstre fremspringende halvt rødt Lam; paa Hjelmten et halvt rødt Lam.

⁸⁾ Maaske Søn af Adam Otto von V., brandenborgsk Gesandt i Kjøbenhavn (Grevinde Viereks Fader). Vaaben.

⁹⁾ Vierecks Hovmester; han nævnes i Mollers Cimbria literata I, 187 som jurisconsultus og Forfatter af en Disputats 1699.

¹⁰⁾ Conferentsraad Lauritz (Lars) Benzon til Hagededgaard m. m., f. 1687, †

Jacobus Bentzon¹⁾. Ætatis Ao. 16. D. 29 Martij 1704. Discessit d. 27 Martij Ao. 1706.

August Friderich Drevenstedt Holsatus²⁾. D. 29 Martij Ao. 1704.

Friderich Berregaard Jutlandia Danus³⁾. Ætatis 19. D. 28 April Ao. 1704. Discessit d. 1. Majj Ao. 1706.

Frieder. Brocktorff fion. Dan.⁴⁾. Æt. 14. D. 11 Nov. Ao. 1704. Discessit d. 11 November 1706.

Peter Friderich Arpe Kilon. Holsat.⁵⁾. Ætat 25. D. 11 Nov. Ao. 1704.

Joachim Gregorius von Ahlefeld⁶⁾. Ao. ætatis 17. Den 13 Novembr. Ao. 1704. Discessit d. 30 Januarij Ao. 1706.

Johannes Mercker Hafniensis⁷⁾. D. 13 Novemb. Ao. 1704.

A. C. Knuht⁸⁾. Ætatis Anno 17. D. 8 Januarij Anno 1705. Discessit d. 8 Januarij Ao. 1707.

Peter Klüwer Holsatus⁹⁾.

Wolff Blome Eques Holsatus¹⁰⁾. Ætatis 22. D. 8 Jan. Ao. 1705. Discessit d. 2 Januarij 1706.

Siegfriedt Blome¹¹⁾. Anno ætatis 21. D. 8 Janu. Ao. 1705. Discessit d. 2 Janvarij Ao. 1706.

1741 (Benzon). Vaaben. Broder til Niels B., imm. 14. October 1699, Peter B., imm. 8. Januar 1701, Christian B., imm. 23. December 1702, samt til den følgende.

- 1) Gehejmerraad Jacob Benzon til Aggersvold, f. 1688, † 1775, Statholder i Norge, Ridder af Elephanten (Benzon). Broder til den foregaaende.
- 2) Brødrene Benzons Hovmester.
- 3) Oberstlieutenant Fr. Berregaard til Ørslevkloster, f. 1685, † 1724 (Benzon). Broder til Christian B., imm. 9. December 1702.
- 4) Baron Frederik Brockdorff til Scheelenborg, † 1755 (Benzon).
- 5) Baron Brockdorffs Hovmester.
- 6) Joachim Gregers von Ahlefeldt, f. 1688, † 1709, sachsisk Lieutenant, Søn af Gehejmerraad Joachim v. A. (Benzon). Vaaben.
- 7) Ahlefeldts Hovmester; tidligere immatriculeret 14. Jan. 1702.
- 8) Adam Christopher Knuth, f. 1687, † 1736, første Greve til Knuthenborg (Wad, Om E. C. Knuth og S. Lerche S. 118). Vaaben.
- 9) Knuths Hovmester.
- 10) Wolf Blome til Hagen m. m., f. 1683, † 1761 (Benzon). Vaaben. Broder til den følgende.
- 11) Oberstlieutenant Siegfr. Blome, f. 1684, † 1715 (Benzon). Broder til den foregaaende.

Henrich von Ahlefeldt Eques Holsatus¹⁾. Ætat. 20. D. 19. Febr. Ao. 1705. Discessit d. 19 Febr. Ao. 1707.

Fridericus Hey Holsatus²⁾.

Philippus Christoph von der Lancken Rugia Pommeranus. D. 20. Julij Ao. 1705. Discessit d. 18 Julij Ao. 1707.

Joh. Vincelius Curlandus³⁾. D. 20. Julij Ao. 1705.

Henricus Albertus de Kalnein Borussus. Ætatis suæ Anno 21. D. 6 Aug. Ao. 1705. Discessit d. 31 Julij Ao. 1706.

Christian Powisch Christiansandix-Norvagus⁴⁾. Ætatis 17 d. 13 Octobr. Ao. 1705. Discessit d. 13 Octobr. Ao. 1707.

Carolus Augustus Bielcke Hafnia-Danus⁵⁾. D. 19 April Ao. 1706.

Petrus Falch Norvagus⁶⁾.

Christianus Frijs Comes de Frijsenburg⁷⁾. Discessit d. . . . April Ao. 1708.

Joh. Vincelius Curland.⁸⁾ D. 20 Junij Ao. 1706.

Christian Friederich de Boysset⁹⁾. Natus Hafniæ æt. 16. D. 21 May 1707. Discessit d. 6 April Ao. 1709.

Carolus Helvigius Gryphiswald¹⁰⁾. Nat. 1682, in album coop-tatus d. 21 Majj A. 1707.

Henrich von Klingenberg Danus¹¹⁾. Ætatis 18. D. 16 Julij Anno 1707. Discessit d. 13 Julij Ao. 1709.

¹⁾ Kammerjunker, f. 1685, † 1707 (Møller, Nachricht von dem Geschlecht derer von Ahlefeldt S. 248—52). Vaaben.

²⁾ Ahlefeldts Hovmester.

³⁾ V. d. Lanckens Hovmester; tidligere immatriculeret den 22. Juli 1699.

⁴⁾ Formodentlig Christian Frederik Powisch, Capitain, hvis Fader var Stiftamtmand i Christianssand (Personahist. Tidsskr. II, 57, 59). Vaaben.

⁵⁾ Landsdommer Carl August Bielke, Søn af Admiral Christian Bielke; f. 1691, † 1738 (Benzon). Vaaben.

⁶⁾ Bielkes Hovmester.

⁷⁾ Greve Christian Frijs til Frijsenburg, Gehejmerraad, Generallieutenant, Ridder af Elephanten og l'union parfaite, f. 1691, † 1763, sidste Mand af sin Slægt. (Benzon). Vaaben.

⁸⁾ Grev Frijs' Hovmester; tidligere immatriculeret 22. Juli 1699 og 20. Juli 1705.

⁹⁾ F. 1692, † 1744, ejede en lille Gaard, Eskildstrup (Personahist. Tidsskr. I, 93 ff.).

¹⁰⁾ Maaske Boyssets Hovmester.

¹¹⁾ Etatsraad Henr. von Klingenberg til Ørum, Søn af Conferentsraad Paul v.

Petrus Marquardus Holsatus¹⁾. D. 16 Julij Anno 1707.

Petrus Fossius Cimbri-Danus²⁾. D. 10 Aug. 1708.

Elias Godofredus de Creyzen Eques Borussus³⁾. Ætat. 22.
25 Juli 1707.

Daniel Haake Stargardia-Pomeranus⁴⁾. D. 25 Julij 1707.

G. Braem Danus⁵⁾. Ætatis 19. D. 3 Septembris Ao. 1707.

Discessit 29 Junij Ao. 1709.

Petrus Resenius Braem⁶⁾. Ætatis 19. D. 10 Septb. 1707.

Discessit 7 Septb. 1709.

Johannes Bakke Havniensis⁷⁾. D. 3 Septb. Anno 1707.

Carolus Wilhelmus Goes. Ætatis 15 annorum Havniensis.
5 Novembr. 1707.

Salomon Barwasser Lipsiensis⁸⁾. D. 5 Novembr. 1707.

Otto Rantzau af Danmarc⁹⁾. 18 Aar gammel. D. 28 April 1708.

Christian von Ahlefeldt aus Holstein¹⁰⁾. Alt 19 Jahr. Eingetret
d. 5ten Majj 1708. Discessit cum fratre d. 5 Majj 1709.

Friderich von Ahlefeldt aus Holstein. Alt 17 Jahr. D. 5
Majj 1708 ingetret.

K. (den yngre); Rejsepas for ham til Udlandet findes i Geh. Arch. Patenten under 4. Febr. 1710 (Mollers Stamtavler i Geh. Arch.). Vaaben.

¹⁾ Klingenbergers Hovmester. Formentlig den Peder Jørgensen Marquard, f. 1670 i Aabenraa, der blev Sognepræst i Vorning, Kvorning og Hammershøj, † 1733 (Wiberg, Præstehistorie III, 630).

²⁾ Klingenbergers Hovmester; om ham se Personalhist. Tidsskr. V, 53. Han mangler i Matr. 1.

³⁾ Vaaben.

⁴⁾ Creyzens Hovmester. Vaaben.

⁵⁾ Efter hans Plads synes han at maatte være Broder til den følgende; men denne havde efter Stamtavlerne ingen Broder, som Forbogstavet G. kan passe paa. Den her immatriculerede kan muligvis være Gothard Braem til Giessinggaard, Cancelliraad, adlet 1713, Søn af Biskop Johan B. i Aarhus (Benzon). Vaaben som det for den under 7. Marts 1696 imm. Vilhelm Braem anførte.

⁶⁾ Peder Resen Braem, f. 1688, † 1709, Broder til Vilhelm B., imm. 7. Marts 1696 (Bertouchs Saml. i Geh. Arch.).

⁷⁾ G. Braems Hovmester.

⁸⁾ Goes' Hovmester.

⁹⁾ Baron Otto Rantzau, f. 1689, † 1771, Generallieutenant af Cavalleriet (Benzon). Vaaben. Broder til Frederik R., imm. 11. Maj 1695, og Christian R., imm. 22. April 1702.

¹⁰⁾ Vaaben. Broder til den følgende.

Johannes Benjamin Feriet de Glatigny Metensis¹⁾.

Heinrich von Büнау²⁾. Ao. 1708 d. 2 Junij auß Sachsen.
Discessit d. 2 Martij Ao. 1709.

Christian Fischer fra Jylland³⁾. 20 Aar gammel. D. 22 Junij
Anno 1709. Discessit d. 28 Aprilis 1710.

Friderich Ferdinand Hausman Norwagus⁴⁾. Ætatis 16. Die
29. Junij Ao. 1709.

Friderich Christian de Bähr Tundera Holsatus⁵⁾. D. 28 Junij
Ao. 1709.

Johan Severin Bentzon Jytlandus⁶⁾. Ætatis septendecim an-
norum. D. 12 Octob. 1709.

Christianus Bernh. Elfers Osnabrugensis⁷⁾. Ætatis 25. D. 12
Octob. 1709.

Friederich von Soltirow auß der stadt Moscau gebürtig. Meins
Alters 17 Jahr. Den 11 Januarij Anno 1710.

Michael Hedeonow aus Smolensko⁸⁾.

Fra Anno 1692 d. 15 April, da det Kongl. Ridderlige Aca-
demie blev inaugurerit Af Kong Christian den 5te, Sal. og Høy-
loflige Ihukommelse, da ieg Aller Naadigst blev antaget at være
Rids Mester wed samme Kongl. Ridderl. Academie, og betiente det
indtil Anno 1710 d. 1 May da det behagede Hans Kongl. Mayst
woris Aller-Naadigste Arve Herre og Konge, Kong Friderich
den 4de, indtil wiedere det at ophæve, haver Jeg imidlertid diße

¹⁾ Brødrene Ahlefeldts Hovmester.

²⁾ En Capitain Henrik v. Büнау blev 31. Maj 1728 Secondmajor ved General
Schacks gev. Infanteriregiment, 11. Novb. 1733 virkelig Major, fik 2. Juni 1734
Oberstlieutenants Character, 13. Septb. 1737 afskediget (Møller).

³⁾ Chr. Fischer til Allinggaard m. m.. f. 1689, adlet 1719, † 1774 (Giessing,
Jubellærere III, 348 Tab. II).

⁴⁾ Generallieutenant Fr. F. Hausman, hvid Ridder, f. 1693, † 1757 (Benzon).
Vaaben.

⁵⁾ Hausmans Hovmester; i Matr. 1 er Datum for hans Immatriculering angivet
til 29. Juni. Formodentlig Søn af den Johan Christian B., der nævnes som
Borgmester i Tønder (Møller, Cimbria literata I, 29).

⁶⁾ Joh. Severin Bentzon til Estvadgaard, Stamherre til Skjersø. Cancellisecre-
tair, f. 1692, † 1741 som sidste Mand af sin Slægt (Benzon). Vaaben.

⁷⁾ Bentzons Hovmester.

⁸⁾ Soltirows Hovmester.

foregaaende Kongl. Academister deris Adelige Waabner Malet og Schrefuet.

Kiøbenhafun Anno 1710 udj May Maaned.

Herman von Ham¹⁾.

¹⁾ Denne Efterskrift findes kun i Matr. 1. Om Ridsmesteren Herman von Ham faaes nogen Oplysning i følgende Andragende, der findes i Sjællandske Indlæg 1680, A:

Eders Kgl. Majt. vilde i allerdybeste Underdanighed lade sig behage at foredrage, hvorledes jeg ikke aleneste udi denne besværlige Krigs Tid men endog udi Christianstads Ruptur ved stor Udplyndring ej liden Skade har udstaaet, hvorfore jeg nu indflyer til Eders Kgl. Majt. i allerdybeste Underdanighed, bedende, at Eders Kongl. Majt. mig den allernaadigste til-ladte skaanske Frihed af høj Clemence og Naade vilde forunde, helst fordi jeg en Borger og Indvaaner og en »Schilder« af Professionen i Christianstad haver været. Slig Eders Kgl. Majestæts store Mildhed vil den højeste igjen rigelig belønne, jeg stedse skal beflitte mig paa at affortjene, forblivende Eders Kgl. Majt. aller underdanigste og aller pligtskyldigste Tjener

Herman von Ham mppria.

Kjøbenhavn d. 19 Maj Anno 1680.

Ved Ansøgningen ligger denne Attest:

Eftersom »Contrafaiiren« kunst erfarne Herman von Hamb af os under-tegnede er begjærendes en Attest anlangende sin udi Christianstad aflagte borgerlig Ed, saa er det og hermed vitterlig, at bem^{te} von Hamb haver udi Christianstad været edsvoren Borgere, førend Krigen paakom, hvilket hermed attesteres. Actum Kjøbenhavn den 19 Maj Anno 1680.

Jens Søffrensen

Anders

Eghd.

Holmer mppria.

Ved Kongebrev af 29. Maj s. A. blev Andragendet bevilget.

Herman von Ham døde faa Aar efter Academiets Ophævelse og blev begravet i St. Nicolai Kirke den 21. Februar 1713 (Personalhist. Tidsskr. I, 210). Hans Enke, Susanna, ansøgte 19. Maj 1714 om Understøttelse af Postkassen, da hun var udi slet Tilstand (Sjæll. Indlæg 1715, A.).

Nogle Gravskrifter fra Herlufmagle Kirke.

Ved O. F. C. Rasmussen.¹⁾

I Aaret 1885 blev den under Gisselfeld Kloster hørende Kirke i Herlufmagle, Tybjerg Herred, Præstø Amt, undergivet en gennemgaaende Restauration, der tillige omfattede et ved denne opført Begravelseskapel (jfr. Hofmans Fundatser 8 B. S. 442). Dette Kapel er formentlig bygget af Admiral Claus Daa til Raunstrup, der 26 Juli 1631 ved Mageskifte med Kong Christian den Fjerde erhvervede Herlufmagle Kirke. Hans Søn Christian Daa mistede efterhaanden alle sine Eiendomme, deriblandt ogsaa Herlufmagle Kirke (see Rasmussen: Optegnelser om Gisselfeld S. 394), men Kapellet forblev dog i Daa'ernes Eie til 3 Marts 1683, da Christian Daa's Enke, Vibeke Krabbe, overdrog det til Kirkens daværende Eier, Overkammerjunker Adam Levin Knuth. Denne var forud Eier af Aversie Kirke, hvor dengang fandtes et lignende Kapel for Familien Banner. Dette lod Knuth nedbryde og henførte de der værende Kister til Kapellet i Herlufmagle.

I dette Kapels overste Afdeling, der er aaben ind mod Kirken, findes to Marmorkister, der skulle være forfærdigede af Billedhuggeren Wiedewelt, men de synes forresten at være uden synderlig kunstnerisk Værd. I dem hvile Geheimeraad, Baron Frederik Vilhelm Wedel-Jarlsberg, død 1790, og Frue Charlotte Amalie Bülow, død 1780. Ved Kapellets Restauration forbleve disse Kister urørte. I Kapellets Kjælder fandtes de derværende Kister aldeles sammenfaldne og i en saadan Tilstand, at der ikke kunde være Tanke om at bringe dem nogenlunde i Orden, og da der efter befalet Indkaldelse Ingen meldte sig med Tilbud om at restaurere Begravelsen, blev denne opfyldt og tilmuret, efter at der fra samme var optaget saadanne Rester, som kunde have Interesse,

¹⁾ Disse Gravskrifter med tilhørende Indledning har jeg modtaget fra Hr. Etatsraad, Godsforvalter Rasmussen paa Gisselfeld. Da de imidlertid formentlig fortjene en noget videre Udbredelse, meddeles de med hans Samtykke her. De faa Anmærkninger har jeg tilføjet. Thiset.

nemlig Plader med Indskrifter og Vaabener, hvilke Gjenstande paa passende Maade ville blive anbragte i Kapellet. De væsentligste af disse Gravskrifter gjengives her. De forefundne Vaabener tilhøre Familierne Daa, Friis, Parsberg, Tinhuus og Lykke, alle Ahnevaabner for Medlemmer af Slægten Daa.

Af andre Ting, der fandtes i Begravelsen, skal anføres: to hvide, dybe Tallerkener, der stode indeni hinanden, og saavidt man kunde skjonne, havde været anbragt under Hovedet paa Liget af Jørgen Daa, der, efter Indskriften paa Kistepladen, ved en ulykkelig Hændelse omkom paa Vandet mellem Assens og Haderslev den 30 Juni 1652. I den inderste Tallerken fandtes en Masse, der formodes at have været Blod. — Det Kranium der hvilede i Tallerkenen havde et Brud paa Bagsiden. — Fremdeles fandtes et Skind, der synes at have været lagt over en usædvanlig bred Kiste. Det havde til denne været fæstnet med Søm, hverandet med Daas, hverandet med Parsbergs Vaaben.

Blandt Pladerne var en, der havde ligget paa Pernille Banners Kiste. Efter Indskriften paa Eske Krafses Gravsteen i Aversie Kirke (see Rasmussen: Optegnelser om Gisselfeld, S. 375) skulde man tro, at Pernille Banner var begravet hos denne sin Mand og deres Søn, men nu findes i Herlufmagle den Plade, der har ligget paa hendes Kiste og saaledes opstaaer Tvivl om, hvor hun er begravet. Gravstenen i Aversie Kirke laa i Gulvet i Kirkens Chor og, da den der var stærkt udsat for efterhaanden at blive udslidt, blev den for 15 Aar siden (i 1871) optaget og i opreist Stilling anbragt i Kirken, ved hvilken Leilighed den under samme værende Begravelse blev aabnet. I denne var 3 Kister, i to af dem fandtes Skeletter, i den tredie derimod alene Støv. — Paa ingen af Kisterne, der var sammenfaldne, fandtes Indskrifter eller deslige.

At Pernille Banner har bekostet Gravstenen og ventet at blive begravet under den, kan sluttet deraf, at hendes Navn vel findes paa Stenen, men at hendes Dødstid ikke er tilføiet. — Kan det tænkes, at hun selv har været saa forsynlig, at lade sin Kiste forfærdige og nedsætte i Begravelsen, saa er Gaaden løst. Hun overlevede sin i Aversie jordede Mand, Eske Krafse, i 28 Aar og det hører ei til Umulighederne, at hendes Efterladte ikke have vidst

af eller tænkt paa hiin i Beredskab staaende Kiste under Eske Krafsses Gravsteen og have hensat hende i Bannernes Begravelseskapel i Aversie, hvorfra hun senere er flyttet til Herlufmagle, efterat Knuth havde kjøbt det af Claus Daa opførte Kapel dersteds.

Sognepræst Jens Spend var ikke begravet i Herlufmagle Kirkes Kapel, men i Kirkens Chor. — Med hans Begravelse blev forholdt paa samme Maade som med de Liig, der vare hensatte i Kapellets Kjælder.

Her hviler erlig och velbyrdige Frue Dorrethe Fris til Borreby Hendric Frisis Daater af Ørbecklunde som er født paa Ørbecklunde Anno 1543¹⁾ oc døde paa Ravnstrup Anno 1618. Gud gifve hinde med alle thro Christene en ærefuld Opstandelse.

Her ligger begravnen erlig oc welbyrdig salig Frue Dorrethea Below, Clavs Daass til Ravnstrup s: Hendrich Belows och salig Frue Elisebet Skrams Datter af Spytterup som døde paa Ravnstrup den 9 Decembris Anno 1609.

Gud gifve hinde med alle tro Christne en gledelig oc errefol Opstandelse.

Her under hviler erlig och welbiurdig Mand Her Clavs Daa til Borreby Ridder Danmarkis Rigis Admiral och Raad som var Ollof Daas och Frue Dorrethe Frisis Søn. Født paa sin Fædrene Gaard Ravnstrup Aar 1579 den 10 Avgusti och hedenkaldet Gud hannem paa sin Gaard Fravde i Eyen Aar 1641 den 30 Martii udi sit Alders 62 Aar. Sielen er hos dend som hende gaf, Legomet hviler i Jorden til Guds Børns herlige Aabenbarelse²⁾.

Her under hviler erlig och welbiurdig Frue Frue Ingeborg Parsbierg s: Her Clavs Daaes til Bonderup som vaar Voldemar Parsbierg til Jernit oc Frue Ide Lyckis Daatter som blef fød paa

¹⁾ Fru Dorte Friis blev født 9 Marts 1543 (Eiler Brockenhuus hist. Kalenderantegnelser S. 17) og døde 1 Juli 1618 (Sammesteds S. 174). Efter den trykte Liigprædiken over hende af Hans Lund (Kjøbenhavn 1618 4to) døde hun den 30 Juni 1618.

²⁾ Claus Daas Liigprædiken af Hans Michelsen er trykt 1641 i Kjøbenhavn 4to.

Bonderup Aar 1593 den och kaldet Gud hende paa Fravde Gaard i Fyen Aar 1641 den 10 Aprilis udi sit Alders 48 Aar och blef dend 21 Aprilis medt sin kiere s: Hosbunde næderset i S: Knuds Kirke i Othense. Sielen er hos den som hende gaf, Legomet hviler i Jorden til Guds Børns herlige Aabenbarelse.

Her under hviler erlig oc velbyrdig Mand Jørgen Daa til Borreby som vaar Hr Clavs Daa oc Fru Ingeborrhig Parsbierge deris Søn oc var fød udi Kiøbenhafn 16.. den og blef ved en hastig oc ulychelig Hendelse paa Vandit imellem Assens oc Haderslef Aar 1652 den 30 Juny udi hans Alders Aar. Hans Lefnet vaar oprictig sandru oc ædel oc endog hans Død for vore Øyen syvnis underlig saa er det dog skeed af Herrn. Sielen er hos Gud som hinde gaf, oc endoc Legemet i Jorden henstaar hans erlige Nafn aldrig forgaar.

Her under liger begravet erlig oc velbiurdig Mand salig Eske Daa til Ravnstrup oc Frue Anne Brahe Tygesdatters Søn som blef fød paa Matteredup den 20 Januari Anno 1638 og vaar Nii Timmer gammel. Gud gifve hannem med alle Guds Børn en glædelig oc ærefuld Opstandelse paa den yderste Dag¹⁾.

Her under hviler erlig oc velbyrdig nu salig hos Gud Tyge Brok Daa som var Oluf Daaes oc Fru Anne Brahes Søn oc var hand fød paa Rafnstrop den 10 February Aar 1639 oc kallede Gud hannem paa hans Federnegaard Holme den 5 Decembris Aar 1642. Gud gifve hannem med alle Guds Børn en glædelig Opstandelse.

Her liger begravten erlig oc velbyrdig Frue Pernelle Banner til Tybierrig Gaard salig Eske Kravse til Assendrup hans kiere Hustrue som var fød paa sin Fædrenegaard Giessingholm udi

¹⁾ Der er aabenbart begaaet en Feil fra Graveurens Side ved Forfærdigelsen af denne Plades Indskrift, thi Eske Daa var en Søn af Oluf Daa og Fru Anne Brahe. Formodentlig har der paa Navnet »salig Eske Daa's Stod skullet staa »Oluf Daa«, og efter Ordet »Søn« skullet staa »salig Eske Daa«.

Jydtland MDLXXVIII oc døde paa Assendrup Aar MDCLV den 26 Septembris oc hviler nu her i Aversig Kirke hos hendes salig Mand oc Søn. Gud gifve dennem med alle tro Christne en glædelig oc ærefuld Opstandelse.

Her under hviler den hæderlig og høilærde Mand Mag: Jens Spend Sognepræst udi Herlufmagle. Anno MDCXXXII den XXII April fød i Jydtland udi Sæbye i Wensyssel. Hans Fader var den hederlig og høilærde Mand Mag. Niels Spend fordem Sognepræst og Provst til Holmen i Kiøbenhavn. Moderen war hederlig dydig og gudelskende Matrone Anna Laurits Daatter. Og hensov den sl: Mand i Herren Anno MDCLXXVI den XIII Maii efter at hans Liv hafde weret christeligt og hans Lærdom ophygkelig og forventer nu med alle Guds Børn en ærefuld Opstandelse.

Ulrica Eleonora Baronesse af Wedel Jarlsberg fød Comtesse af Brockdorff. I 6 Aars Ægteskab med Frederik Christian Baron af Wedel Jarlsberg blev Hun Moder til 3 Drengbørn. Hun elskede sin Gud med Ærefrygt, hendes Mands Børn og Venner med Æmhed. Denne Kiste giemmer Hendes Støv Pladen bær Hendes Navn, men langt bedre er hendes Ihukommelse, helliget ved Menneske-Venners Taare som riinde over Hendes tidlige Bortgang den 11 September 1790. I Hendes Alders 25 Aar og 27 Dage.

Endvidere er forefunden en Messingplade med Familien Tinhuus's Vaaben og derunder Bogstaverne H. T. H. F. AR. 15 (Hilleborg Tin-Huus's Fædrene Aar 15..), samt Liigkisteplader over følgende spæde Børn: Dorrethea Daa, »Clavs Daas og Fru Ingeborre Passierris Datter«, født i Trondhjem 1 Marts i 614 død sammesteds 19 December 1616; efternævnte Børn af Christian Daa og Vibeke Krabbe: Ingebore Dorthea Daa, født paa Ravnstrup 15 Februar 1659, død 20 samme Maaned; Heilvig Elisabeth Daa, født paa Rønnebæksholm 14 Februar 1662, død sammesteds 22 April næsteftter; Birgitte Sophia Daa, født paa Ravnstrup 28 November 1664, død 18 Januar 1665, og Fridrick Daa, født i Kjøbenhavn 2 Mai 1669, død

»udi hans blomsterde Dage den 3 Juni der hand var en Manit och 3 Dage gammel«¹⁾.

Et thronhjæmsk Smædedigt

omtrent fra 1729.

Ved Dr. L. Daae.

De følgende Vers, der neppe existere uden i en mig tilhørende Afskrift, staa ikke høit hverken fra Formens eller Indholdets Side. Ikke destomindre fortjene de at trykkes, fordi der er saare lidet bevaret af den Art her fra Norge, fordi de give et nyt Bidrag til at lære de mislige Tilstande at kjende, som raadede i Thronhjæms Stift i Biskop Krogs Dage, og endelig fordi Stykket øiensynlig er et Forsøg paa at efterligne Tonen i »Peder Paars«, hvis Forfatter man ogsaa vil finde nævnt deri.

Den Tildragelse, som skildres, maa have saadan Sammenhæng. I Hølandet, et Annex under Melhuus i Dalernes Provsti, var Kirken brændt 1724. Efter de Dages Skik har da Biskop Krog foranstaltet Collecter i Stiftet til dens Gjenopførelse. Men Krog, som ikke stod i det bedste Ry for Redelighed²⁾, har saa med eller uden Grund været beskyldt for at ville begaa Underslæb, og Mag. Hans Schanke, Conrector og fra 1729 Rector i Thronhjæms, tidligere Krogs Amanuensis og yndet af denne, men siden i spændt Forhold til ham, har rodet op i Sagen. Bygningen er saa kommen istand 1728, men neppe indviet før 1729, da Schanke, der her omtales som Rector, først i det Aar efterfulgte Biskoppens Søn i Embedet.

¹⁾ Paa Klevenfeldts og Benzons Stamtavler tillægges der Christian Daa og Fru Vibeke Krabbe følgende Børn: Gregers, Claus, Ingeborg, Helvig Dorthe, Lisbet, Birgitte Sophie og Sophie Amalie; denne Fortegnelse bliver vistnok efter ovenstaaende at rette til Gregers, Claus, Ingeborg Dorthe, Helvig Lisbet, Birgitte Sophie, Sophie Amalie og Frederik.

²⁾ L. Daae, Thronhjæms Stifts geistlige Historie S. 147 samt E. F. Wolffs Samlinger til Historien om den danske og norske Kirke i London, Kbhvn. 1802, S. 299, 303 o. fl. St.

Ved Indvielsen har Rectoren indfundet sig, og det er saa i selve Kirken kommet til Mundhuggeri mellem ham og Sognepræsten til Orkedalen, Hr. Tarald (Ross)¹⁾, og den sidste er gaaet fra Skjeldsord til Haandgribeligheder. Rector har appelleret til Provsten, Hr. Jens Lemvig i Klæbo²⁾, der i Biskoppens Fraværelse har forestaaet Indvielsen. Provsten har da vistnok irettesat Hr. Tarald, men er selv bleven saa hidsig og ivrig, at han efter først at have udskjældt en Embedsbroder, Hr. Johan Crantz i Bynasset³⁾, har vendt sig til Rector med endnu værre Tiltale end Hr. Taralds. Af de to Præster, til hvem Provsten sluttelig henvender sig, var den første, Hr. Christen Henriksøn Lyster, Sognepræst til Meelhuus⁴⁾, den anden, Hr. Christopher Bernhoft, resid. Capellan (siden Sognepræst) til Støren⁵⁾.

Man vil let forstaa, at de her udslyngede Beskyldninger mod Schanke og Crantz ingenlunde ere til at stole paa. Begge have de et agtet Navn og navnlig er Schanke foruden som en lærd Mand med literære Fortjenester bekendt som Th. v. Westens nidkjære Medhjælper til Missionens Fremme⁶⁾.

¹⁾ A. Erlandsen, Biogr. Efterr. om Thronhjems Stifts Geistlighed, S. 201.

²⁾ Sammesteds S. 111.

³⁾ Sammesteds S. 96—97. Crantz hører til de mere omskrevne og bekendte Præster i sin Tid, fordi Suhm (Saml. Skr. IV S. 321) og navnlig Malling i »Store og gode Handlinger« have rost ham. Han synes at have været en Mand, der til det Yderste udnyttede den Autoritet og Myndighed, som Embedsstanden dengang besad, idet han »med sin Pidsk« og ved personlig at opsøge sine Menighedslemmer i Thronhjems Kipper truede dem til at lade være at drikke, til at betale Skatter i rette Tid o. s. v. Se forøvrigt Treschows Jubellærere, S. 231—33, det norske Videnskabselskabs Skrifter i 19de Aarh. I. S. 302 samt O. I. Høyem, Nes eller Bynes, en Bygdebeskrivelse, Thjem. 1862, S. 153, Fallesens theol. Magasin VII. 2, S. 393. Crantz giftede sig (selv 29 Aar gl.), netop samtidig med at han fik sit Embede, med en fire og sexti Aar gammel Enke, der havde været Frederik IV's Amme og siden Oldfrue ved Dronningens Hof, og dette har uden tvivl skaffet ham Befordringen, hvortil ogsaa den Omstændighed sandsynligvis har bidraget, at han havde været Informator i Biskop Krogs Huus.

⁴⁾ A. Erlandsen, l. c. S. 120.

⁵⁾ Sammesteds S. 191.

⁶⁾ Se herom, foruden Hammonds Nordiske Missionshistorie samt L. Daae, Thjems. St. geistl. Hist. paa flere Steder, ogsaa D. Thrap, Th. v. Westen og Finne-Missionen, Chra. 1882 (ogsaa i Theol. Tidsskr. 2 R. VIII), S. 37, 124—125 o. s. v.

Liig Vers

over Høelands Kirkes Indvielse.

Vaag op, I fordums Tid(s) Hedninger, skjult i Jorden.
 Beskjem vor christen Mænd (ud)af den geistlig Orden.
 Thi udj Eders Tid man hørte ikke, at
 En Rector Prygel fik, naar Kirken blev indsat,
 Den, kaaret var til Strid af Eders Folk og Skare,
 Han Martis Instrux fik igjennem Ild at fare,
 Den Kappen fik oppaa, bar Helligdommens Kav,
 Ham torde ingen Mand med Stok mer straffe af,
 Mens sligt er nu forglemt i Mission(en)s Tider,
 En Præst den anden nu i Mund og Næse bider,
 Ja det, som værre er, en sær ærværdig Mand,
 Som Tacterne med Fod og Haanden slage kan,
 Han ikke skaanet blev, endskjøndt han var Magister,
 Han raabte: Domine, jeg tror, at I er bister,
 I lægger Haand paa mig, som fører Tugtens Riis.
 Just derfor skal Du dø, for Bispen tog Forliis
 Ved din ormstukken Pen, som aabenbared Sanden,
 Maatt' Krog strax bygge op en Kirke paa Holanden,
 Hvis ikke havde han vel gjemt de Penge, som
 Han fik i Skinderi, da sidst han reiste om.
 Er det at lønne den, som var din Fosterfader,
 Hans fordums Famulus er nu hans største Hader.
 Du haver moxen glemmt, da Du med Kurven gik
 Og sang for Spegesild og musublandet Drik,
 Da raabte Schanch(e) strax: Hr. Provst er I i Live?
 Brug dog jer Myndighed, før Alting gaar i Knibe,
 Brug jer Veltalenhed, som pleier være sød,
 Thi ellers frygter jeg, at Prygel blir min Død.
 Ryst dog jers Bispeskjæg, jers Vinger, Kjol og Lue,
 Den hellige Callot, hvormed man bør at kue
 Den oprørt lærde Flok, den fraadeskummet Mund
 Som slide vil min Krop som sulten Garpbryg-Hund.
 Fredlys dog disse Mænd, som kaldes burde Klerke.
 De i det Onde er hel raadige og stærke,

Sæt dem i Kirken(s) Ban til Suspension,
 I saadan ublu Sag ei gives bør Pardon.
 Hr. Lemvig raabte strax: End ydermer idag
 At bruge saadan Kiv, det er en Fandens Sag,
 Thi saadant helligt Verk med Guds frygt man begynder,
 En Rector her faar Hug, ret som han var en Synder,
 Hr. Tarald er det Ret at slaa en Værgeløs,
 Sligt haver I vel øvt paa Jæde-Dreng og Tøs,
 For I med Slagsmaal fik jers Baccalauri Grad,
 Da I med Kuskerne paa Taraldsgaarden sad.
 Om Eders Hellighed veed I selv bedst at tale,
 Om Eders Lærdom I ret herlig veed at prale,
 Jeg tror den meest bestaar i Løgn og Ukydskhed,
 Som Anders Klokker nok at ræsonnere veed.
 Du vel bekraget Crantz med dine Knebelbarder,
 Du fnyser, som Du var en S(1?)ægt af Leoparder,
 Betænk din Ungdoms Synd og Graahaars Daarlighed,
 Thi ellers straffes Du i evig Evighed.
 Jeg vil ei tegne op for Lyset din' Bedrifter,
 Dem at beskrive ret behøvedes Holbergs Skrifter,
 Jeg ei satyrisk er, dog dette sige kan,
 Du i Ukydskhed er en Hjertens Præstemand,
 Om det ei var min Pligt at straffe al Udyder,
 Jeg ei tiltale tord' en Rector for sin Lyder,
 Men som det er min fait, da siger Svoger Krog,
 Det bedre var, at Du en physisk Skole Bog
 Studerede i selv og lærte din Scholar,
 Som Du forsømmer slet, endog Du meget praler,
 Men som Du Intet kan, forlange man ei maa
 At du skal lære det, du ei kan (selv) forstaa,
 Din Lærdom, veed man vel, bestaar i visse Poster,
 Du reiser ud paa Land, endog det noget koster,
 Besøger Præsterne, dig smager deres Mad,
 Dog deres Koner bedst, du elsker uden Had,
 Er det dog ret, at du belønner saa din Orden
 Og gjør til Hanrei den, som er din Broder vorden,

Med Kvinder drikkes Duus, med Piger tales vel,
 Betænk dog Evighed, saafremt Du har en Sjæl.
 I tvende Præstemænd, som ikke kom i Slaget,
 I Vidne være skal, at jeg har foretaget
 At straffe denne Last, som er i Hvermands Mund,
 Til Eder taler jeg af ganske Hjertens Grund.
 I burde ikke staa med tændte Lys i Hænder
 Og kaste Olie i den Ild, som de optænder,
 Men med Sagtmodighed den Skam at slette ud,
 Som er mod Ærbarhed og Herrens strenge Bud.
 Hr. Lyster sig mig dog: Hvoraf er Trætten kommen.
 Var Bernhof og med, han staaer med Haand i Lommen.
 Om ham jeg saadant ei saa just forvente kan,
 Mig synes, at han er en meget fredsom Mand.
 Sig begge, sig mig dog, er Fama den Aarsage
 Til slig Blodgjerrighed, man burde sig beklage
 Og stævne Sagen ind for Guderne, som bør
 At straffe Ondskab nu herefter saa som før,
 Nei, svarte Lyster med et sær vemodigt Øie:
 Pater Præposite, om vi vil granske nøie,
 Da tror jeg mulier og malus er Aarsag,
 Som i en Fladseng just indfandt sig her idag.
 Da svarde Provsten med en sær forbitret Tale,
 At røre ved den Sag man ikke bør forhale,
 Jeg stevner udi Dag og, om jeg dømme skal,
 Da bliver I vist kvit med Eders Præstekald,
 Til Klokker, Degner I ret aldrig burde være,
 Til Substituter og det var formegen Ære
 For slige Præstemænd, som saadan Skam begaa,
 Til Kagen var jers Ret, der burde I vist staa,
 Til Slutning raader jeg, hør Kittel, om Du poker,
 Den geistlige Bruttør vist griber dine Lokker
 I din Alonger og udpudrede Afront,
 Du vistnok paa din Ryg ret aldrig bliver skaant.

Grav Skrift.

Skam og Skjændsel jer til Ære
 Skal min Morgen Sang vist være
 Og min Aftenbøn det samme,
 At Ulykke jer maa ramme,
 Før I ud af Verden dør,
 Ellers brænder I i Glør.

Mephistopheles.

**Optegnelser i Kalendariet i et Exemplar af „Missale Nidrosiense“
 fra Ytterøen,**

(fra Suhms Bibliothek kommet til Univ. Bibl. i Christiania),
 ved Sognepresten sammesteds Hr. Roald Andersson.
 (Meddelt af Archivfuldmægtig H. J. Huitfeldt-Kaas.)

Nedenstaaende Optegnelser, der i ikke ringe Grad supplere og berigtige Meddelelserne om Ytterøens Prestegjæld i A. Erlandsens »Biogr. Efterretninger om Geistligh. i Thronhjems Stift«, S. 358 — 60, ere tidligere nævnte af Professor L. Daae i (Norsk) Historisk Tidsskrift, 1 R. IV. S. 494. Optegnelserne er kjendeligen gjorte en længere Tid efter Begivenhederne, hvorfor Angivelserne om Dagenes Indfalden paa bestemte Helligdage ikke altid ere correcte. Ogsaa til et Par andre Nordenfjeldske Sognes Presbyterologi give disse Optegnelser Bidrag.

25 Januar. Anno 1602. die conuersionis Pauli. Nata mihi filia Anna. circa 3 vespertinam. Deo autem oblata per baptismum dominica Jnuocauit (o: 24 Febr.), cujus vero testes: Tomas in Vinje, Petrus in Granne, Ericus faber lignarius, et Daniel Johannis. Jtem Randi in Quisted. Nouerca in Alstehoug¹⁾. Anna in Veraas, et Birgitta in Øffreid.

¹⁾ Altsaa Hr. Anders Erikssøns anden Hustru.

Ad dirum mortis certamen prouocata *dominica Misericordias domini* quâ (victoria Christi) victâ animam coelo misit *dominica Jubilate ad vesperam circa quintam, que erat 25 Aprilis*¹⁾ ætatis hebdomadam 13.

9 Marts. Anno 1606. 9 die Martij. hora 3. post meridiem natus mihi filius Andreas, lauacro vero regenerationis Christo addictus 30 Martij. Cujus testes *dominus* Olaus in Bestad²⁾. *dominus* Petrus in Schogn³⁾, frater Hendricus⁴⁾ et Ottarus in Alstehøg. Jtem Bodilla in Sunnes, Magnilla in Meren, Elena Samuelis matris autem suæ fungens vice, et Margaritta in Mølle Grande.

25 Marts. 1611. *secunda paschatos* 3: 25 Martij que erat dies annunciationis ad vesperam nata est mihi filia Margarita. baptismate vero deo agglutinata *dominica Misericordias* 3: 7 Aprilis⁵⁾. Sponsoribus *domino* Laurentio in Jnderø⁶⁾ et Jona in Veraas sustinente vicem Seuerini in Meren. Jtem Bodilla in Sunnes, Nouerca mea et Margarita in Haccegrande. Baptista *dominus* Siguardus in Schogn⁷⁾.

13 April. Anno 1613 13. April. nata est mihi filia Inge. Christi(?) nomen dedit 10. Majj. Baptista *dominus* Laurentius in Jnderø⁶⁾. Testes: *Domínus* Olaus in Lexuig⁸⁾. Olaus in Ryg Birgitta in Lida: Ingeburga in Trygstad et Margrita Olaj in Schogn.

25 April. Anno 1603 *secunda die paschatos que erat 25 Aprilis*, ortu solis vicissim mihi nata filia Anna, baptismate deo oblata *Misericordias domini* 3: 8 Majj⁹⁾ baptismati(s) pater *dominus* Chilianus in Lida¹⁰⁾, testes vero *dominus* Petrus in Schogn¹¹⁾ Peter in Røruig Siguardus in Grande et Olaus in Trygstad. Randi in Qui-sted, Nouerca in Alstehou, Canutus in Lida et Sara Pauli filia.

¹⁾ Dom. Miser. dom. var i 1602 21 April og dom. Jubilate 28 Apr.

²⁾ Hr. Oluf Nilsson, se Erlandsen, Thronhj. Geistl. S. 261.

³⁾ Nævnes ei hos Erlandsen l. c. S. 297.

⁴⁾ Hr. Henrik Andersson, senere Sognepr. i Størdalen, Erlandsen l. c. S. 333.

⁵⁾ Skal være 17 April; Paaskedag var i 1611 d. 3 April.

⁶⁾ Nævnes ei hos Erlandsen l. c. S. 278.

⁷⁾ Nævnes ikke af Erlandsen l. c. S. 297.

⁸⁾ Maa være den hos Erlandsen l. c. S. 288 nævnte Oluf Eriksson.

⁹⁾ I 1603 var Paaskedag 30 Marts og Dom. Miser. 13 April.

¹⁰⁾ D. e. Hr. Kjeld i Inderøen, se Erlandsen l. c. S. 278.

¹¹⁾ Kan ikke være den af Erlandsen l. c. S. 297 nævnte Peter Søfrenssøn og vel heller ikke den 1602 bortrømte Peter Michelsson, om hvem se N. Rigsregistr. IV. S. 1.

- 3 Mai.** Anno 1609 die crucis ☉: 3 Majj hora. 7 ante meridiem natus mihi filius Johannes: deo autem lauacro regenerationis incorporatus in Jnderø 14 Majj, Sponsores vero *dominus* Olaus Petri¹⁾. Nicolaus Joh. in Sundne(s) Ornlphus in Øffre. Birgitta in Lida et Margareta in Haccegrande.
- 7 Mai.** Anno 1608. 7. die Majj jterum mihi peperit Helena mea filium abortiuum hebdomadam 22. et statim necessitatis causa, per me ipsum, baptisate deo addictus nomenque Ericus nactus: testes Birgitta in Øffre et famula Margareta Andree F. eodemque momento spiritum deo misit.
- 15 Mai.** Anno 1602 fratrem Ericum in Giorff²⁾ rebus humanis mors exemptum coelicis addidit contubernijs.
- 9 Juni.** Anno 1617 *secunda* pentecostes, que erat 9. Iunij³⁾ ad septimanam matutinam, vitam cum morte commutavit frater meus, *dominus* Henricus Andree Størdaliensium pastor, ætatis sue annorum 41.
- 30 Juni.** Ultimo Junij 1602 obiit pater meus, pie memorie, Andreas in Alstehoug, Nidrosiæ in ædibus Jacobi in Reisuensgaarden cujus exequie celebrabantur die visitationis Mariæ⁴⁾ ornatu concionis doctiss. viri episcopi M. Jsaach⁵⁾ etc.
- 5 Juli.** 1607. 5. die Julij peperit mihi Elena filium abortiuum hebdomadam 22. Nomenque imposuit Johannes. vitam vnica hora his in terris exegit.
- 25 Juli.** 1602. 25 Julij nuptiæ celebrabantur *domini* Chiliani in Jnderø⁶⁾ cum sorore Goulog in Quam.
- 8 Augusti (15)99.** nata est filia mea Gunilla die Martis.⁷⁾ primo diluculo siue ortu solis. Baptismati oblata 19 Augusti. compadres *dominus* Ericus Nicolai in Jnderø⁸⁾ *dominus* Petrus in Schogn⁹⁾, pater meus

¹⁾ Formodentlig den af Erlandsen l. c. S. 278 nævnte Oluf Pederssøn, deungang maaske kun Capellan her.

²⁾ Altsaa ogsaa en Søn af Hr. Anders Erikssøn paa Alstadhaug.

³⁾ Anden Pintsedag var 15 Mai i 1617.

⁴⁾ ☉: 2 Juli.

⁵⁾ Mag. Isaak Grønbech, se Erlandsen l. c. S. 18.

⁶⁾ Se Erlandsen, l. c. S. 78.

⁷⁾ 8 Aug. 1599 var en Søndag.

⁸⁾ Nævnes ikke hos Erlandsen l. c. S. 278.

⁹⁾ Se Side 228 Note 11.

- in Schogn¹⁾ et Nicolaus sartor. commatres. Nouerca vxoris mee. Elena Christophorj, Jnga vxoris soror et Birgitta in Øffre.
- 21 Aug. Anno 1615. 21. Augusti peperit mihi Helena filiolum abortiuum qui statim in ipsissimo partu animam exhalauit.
24. Sept. Anno 1613. 24 Septemb. ad vesperum nata est mihi filia Elizabeth baptismatis fonte vero intincta 10. Octob. cujus sponsores d(omi)nus Olaus in Schogn²⁾, Jacobus Sammuellis fratris d(omi)ni Hinrici in Stiordal³⁾ locum tenens Vibecca Cornelij, Birgitta Juari et Kirstina Hendrici. Baptista dominus Laurentius in Jnderø⁴⁾.
- 24 Octobr. Anno 1577. den 24. Octob. dode min S. moder Gunnill Roaldz dotter paa Alstehoug⁵⁾. Dette fandes antegnet j en aff S. her Michels bøger, fordum pastor j Skogn⁶⁾.
- 31 Octobr. Anno 1612 Vltimo die Octob. mihi peperit Helena filiolum integritate carentem hebdomadam 10. vel 12. Igitur necessitatis causa à me ipso baptisata, nomenque adepta Elizabeth, quo concepto, eodem puncto deus illam in æternam requiem dedit. In testimonium baptismi vocatus Jonas in Veraas. Jtem Birgitta in Øffre.
- 23 Novbr. Anno 1600. 23. die Nouemb. qui erat dies dominicus.⁷⁾ primo diluculo natus est mihi filius meus Johannes, qui primo die aduentus per baptismum in ecclesia Jnderoensi Christo addictus est, cujus testes: Nicolaus in Quisted, Johannes pictor in By, Cornelius Johannis, et Olaus in Myr. Commatres, Elizabeth in Lida. Gouloff in Quam⁸⁾, Margreta in Hacke Granne et Jnga Johannis filia, vxoris soror. Anno 1601. lethali morbo captus 17. Aprilis. obiit 28 Aprilis hora. 8. ætatis suæ hebdomadam 22.
- 10 Decbr. Anno 1616. 10. Decemb. ad primum gallicinium vitales auras hausit filia mea Elena, et lauacro regenerationis in templo Alstehougensi Schognensium Christo incorporata: testes vero Ottarus

¹⁾ Hr. Anders Erikssøn paa Alstadhaug.

²⁾ Maa formodentlig være den hos Erlandsen l. c. S. 297 nævnte Oluf Nilssøn, der dog først siges at være kommen til Skogn 1616.

³⁾ Hr. Henrik Anderssøn i Størdal; hans Repræsentant kan maaske have været en Søn af Formanden Hr. Samuel Lauritssøn.

⁴⁾ Se Side 228 Note 6.

⁵⁾ Altsaa Hr. Anders Erikssøns første Hustru.

⁶⁾ Hr. Michel i Skogn nævnes ikke af Erlandsen l. c. S. 296.

⁷⁾ 23 Novbr. 1600 var en Thorsdag.

⁸⁾ Nedskriverens, Hr. Roalds Søster.

in Alstehoug et Arnoldus in Øffreid. Jtem Margarita vxor *domini* Olaj in Schogn¹⁾, soror mea Margarita in Houg²⁾ et Siria in Forberg.

25 Decbr. 1604 Die incarnationis Christi ad vesperum nata est *mihi* filia Birgitta. baptismo oblata *dominica* 2. post Epiphantias 3: 20 Januarij³⁾: cujus testes *dominus* Ericus in Stod.⁴⁾ Carnelius Johan. et Jonas in Veraas. Bodilla in Sunnes, Margaritta in Bestad, Elena in Schogn. Nouerca in Alstehoug et soror Goulog in Lida⁵⁾. Obijt hæc mea filia placide in domino 1605 die vltimo Aprilis statim post ortum solis puncto horæ quartæ: ætatis sue hebdomadam 17.

(Med Haand fra 18de Aarhundrede:)

Successio Pastorum effter Reformatsen⁶⁾.

1. Hr. Anders Svendsøn. 2. Hr. Stephen. 3. Hr. Hans Johanß. 4. Hr. Roald Anderß. 5. Hr. Mads Koch. 6. Hr. Nathanael Andersøn. 7. Hr. Fridrich Hansøn Mejer. 8. Mag. Jens Juel, som efter 14 Aars tjeneste 1706 blef forflyttet til Tingvold paa Normør. 9. Hr. Hans Breier.

Hr. Laurits Axelsøns Ligprædiken over Fru Kirsten Rosenørn.

Meddelt af Gustav Ludvig Wad.

Det originale Manuscript til den Ligprædiken, hvoraf efterfølgende Stykke er uddragen, haves i det kongelige Bibliothek, Ny kongelig Samling Nr. 2102, 4to. Kirsten Mathiesdatter blev tilligemed sin Broder, Assessor Peder Mathiesen, der er Stamfader til Slægten Rosenørn, optagen i Adelsstanden ved Patent af 20. Marts 1679.

¹⁾ Se Erlandsen l. c. S. 297.

²⁾ Nævnes ikke af Erlandsen l. c. S. 334.

³⁾ 2den Søndag efter Helligtrekonger var i 1604 18 Januar.

⁴⁾ Nævnes ikke af Erlandsen l. c. S. 322.

⁵⁾ Nedskriverens Søster.

⁶⁾ Denne Presterække, der ikke stemmer ganske overens med Erlandsens l. c. S. 358—60, er formentlig rigtigere end denne.

Et ædelt Klenodie i en sikker Forvaring,
 Som er
 En Salig Sjæl udi Guds Haand
 udi en meget kort oc enfoldig Lig-Sermon omtaled
 af den XXXI Psalmis siette Vers,
 Der

Høj-Ædele, Velbaarne oc Salige Frue
 Sl. Fr. Kirsten Rosenørn
 Højædele oc Velb. Peder Lerkes til Ler-
 kenfeld, med en anseelig oc fornemme
 Comitæt blev ledsaget til sit Sovekam-
 mer i Vester-Bølle Kirke, oc dersamesteds
 nedsat, d. 28 Decembr. Anno 1694
 oc nu i Pennen forfatted
 af

Laurits Axelson

U-Værdig Sogne Prest der samestedt.

Fortale til Dend Høyædele oc Velbaarne Herre Peder Lerke til Lerkenfeld, Kongl. Maj. Iustitz- oc Cancelli-Raad. Assessor udi Højeste Ræt, oc øverste Landsdommer i Nørre Jutland, min Gunstige Patron.

Den korte Tale, som blev holden ved hans Sl. Frues Graf, insinueris hannem hermed ydmygeligen, ikke, fordi den er værd at komme til Liuset, Men at Hr Iustitz R. deraf, i denne hans Hjertesorrig oc eenlighed, kand have nogen Trøst oc privat fornøjelse. Den kommer ikke frem, enten med anseelig Vitleftighed, eller Menniskelig Visdoms prægtige Ord oc behagelige Veltalenhed, men aldeeniste med de samme faa ord oc enfoldige formalier, som den blev fremført: i forhaabning, Hr Iustitz Raad seer meere til affectionen, som vil lade see sin velmeente Taknemmelighed, end til Talen i sig self, som aldeeniste var læmped efter den korte tids lejlighed. Jeg, næst Himmelske Trøstis oc glædelig Velstands ynske, lever

Høyædle oc Velb. Hr Iustitz Raadß ydmyge Tiener oc Client
 L. Axelson. W. Bølle. 8 Ianv. 1695.

Saa haver da denne Højædle, Velbaarne oc nu Salige frue, Sl. Fr. Kirsten RosenØrn, allerførst seet denne Verdens Liub paa hellig 3. Kongers dag, som er dend 6 Janv. Aar efter Gudß Sønß Biurd 1628. Oc det udi Marstrand i Norrige, hvort hendis Sal. Forældre af fryct for det Keyserlige Krigsfolkis indfald her i Landet vare henflyede. Dog er dend Sl. Frue her i Landet udspired af en ædel Rod oc auflod af Ædele, Højfornemme, Gudfryctige oc Ægte Forældre. Hendis Fader var dend Ædele oc Højfornemme Mand, Sr Matz Poulsen, Borgemester i Randers; Hendis Moder den Ædele, dydberømmelige oc fine Matrone, Anne Nielsdatter, begge salige i Herren. Disse Gudfryctige Forældre have strax befordret hende til Daaben, at Hun, som formedelst den Naturlige Fødsel var blefven en Gæst paa jorden, kunde formedelst Igjenfødselen tage borgerskab i Himmelen, oc forsikkres om Syndernis forladelse, samt de Helliges Arvedeel i Liuset. Fra hendis første Barndom er Dyd oc Guds fryct saaledis ved flittig optuctelse planted i det unge Hjerte oc har der fatted saa dybe rødder, at den Sl. Frue deraf siden har baared merkelige oc behagelige fructer i ald hendis Lives tid. Thi udi hendis Ungdoms dage haver Hun lært at kjende Gud hendis Skabere, at ære oc adlyde hendis Forældre, at læse oc skrive med andet meere, som fornemme Børn iblant Fruentimmeret beqvemmer oc anstaar, hvilket altsammen denne Sl. Frue har fatted oc øved saa vel oc lykkelig, at Hun ej aldeniste haver været hendis gode oc nu Sal. Forældre til hiertens glæde oc stor fornøjelse, men endoc hendis gode Syskende oc andre fornemme Nabobørn et berømmeligt Exempel. Der Hun er kommen til meere Aar oc Alder, haver Gud forsiuned den Sl. Frue med tvende fornemme oc anseelige Giftermaal. Først, paa fjortende aar, med dend Ædele, Højagtbare oc nu Salige Mand, Sl. Clemend Clemendßen, fordum Kongl. Mays Amts Forvalter over Skanderborrig oc Aakier Amter. Siden, nu paa det tyvende Aar, med denne hendis efterlatte oc højtbedrøvede Kieriste, Dend Høj-Ædele oc Velbaarne Herre, Peder Lerke til Lerkenfeld, Kongl. Maj. Iustitz- oc Cencelli-Raad, Assessor udi Højeste Ræt, og Landdommer her i Nørre Jydland, Hvis store Hjerte Sorrig Gud vilde ved sin Hellig Aands trøst naadelig forlindre! Men enddog begge

disse den Sl. Frues Giftermaal have været uden Lives Arvinger, saa haver Gud dog ikke forglemt denne Sal. Frue i andre maader med sin Velsignelse, men rundeligen begaved hende baade med Hæder oc Ære, saa oc med timelig Gods oc verdslig formue. Thi formedelst denne Sal. Frues stedse berømmelige Forhold oc gode Conduite haver Hans Kongl. May. voris allernaadigste Herre oc Arve-Konge, Kong Christian den Femte, allernaadigst ladet sig behage at ophøje denne Sal. Frue til Adelig Stand oc Privilegier, oc Hende med Adelige Vaaben, Skiold oc Hielm allernaadigst honorered. Oc her burde Jeg vel at diffundere mig udj denne Sal. Fruis billige berømmelse, hvilket oc den Sal. Frues berømmelige Meriter noksom have fortjent. Men eftersom dertil udkræfviss langt længere tid, end disse korte oc kolde Dage tillader, oc langt større Veltalenhed, end hos min ringe Person kand enten findes eller forventis, saa nødis Jeg til at contrahere min Tale oc gjøre mine Ord faa, alligevel Jeg gjør det ugjerne. Thi den Sl. Frue haver aldtid gjort en sær gunstig Reflexion paa min ringe Person. Hun har æstimered oc elsked baade mig oc mit Huus, ikke, som Jeg kunde været hende en fremmed oc ringe Ven, men som Jeg motte været hendis Lige Mand oc egen Forvandte, Saa Jeg kjender det nu derfor dis meere for min Høje skyldighed at takke oc ære hende udi hendis Graf. Den Sl. Frue har aldrig været kjær af unyttig Roes eller begjerlig efter forfængelig ære; derfor vidste Hun oc vel, det var lidet bevendt at bære Adeligt Nafn, med mindre mand jo sig selv med Adelige dyder oc et berømmeligt Forhold vilde nobilitere. Hun var fremmed fra unyttig pragt. fra stolte Moder og ny Noder, oc vidste vel, at Fruentimmerets rette oc sande prydelse bestaar ikke i Haarflættelse, Gulds omhængelse, eller at tage Klæder paa, men udj hjertets skiulte Menniske, i en sagtmodig oc stille Aand, det vidste den Sal. Frue, at det var kosteligt for Gud, hvorfor Hun ocsaa derpaa sig stedse haver befliitted. Thi hun var en ræt Anna, som kom aldtid i Templen Hvad heller her var først eller sidst Prediken, saa indstilled Hun sig, ej aldeeniste om Søndage oc Højtidsdage, men endoc tit paa de Maanedtlige Bededage, hvilket er vel rart hos saadanne Personer. Hun var en lærevillig Maria, der gjerne vilde sidde hos

Jesu fødder oc høre hans tale. Thi Hun var den første, som kom i Guds Huus, den sidste, som gik deraf, oc skulde det være en sær oc merkelig forhindring, som hende derfra skulde forholde. Hun var en merksom oc andægtig Lydia, der gaf god agt paa det, som blef taled, oc Hun, som Guds Sønns egen Moder, bevarede Guds ord oc overvejede dem i hendis Hjerte. In summa, Hun horte Guds Ord med Lyst oc brugte med Andagt det Høyværdige Alterens Sacramente. Udi hendis Huus var Hun en omhyggelig Martha, en flittig Qvinde, som vilde see til, hvorledis det gik til i hendis Huus, saa at hendis Mands Hjerte sig noksom paa hende motte forlade. Udi hendis Egteskab haver Hun leved saaledis med begge hendis Mænd, at ingen kand betage hende den berømmelse, hun jo har comporteret sig imod dem begge som en lydige Sara, en fornuftig Abigail oc en tuctig Susanna. Oc efterdi Gud hafde velsignet den Sal. Frue rundelig med Brød oc anden timelig Formue, saa har Hun oc ikke forglemt at byde sit Brød for den hungrige, men været en Tabitha, fuld af gode gjerninger oc Almiße, besynderlig imod Sognets fattige oc dem, som hun kiendte til fulde oc vidste, at de vare Almiße Børn. Imod hendis Bønder oc Tjenere haver Hun været som en Moder fuld af Medlidenhed oc hielpevillighed: saa de have nu diß større Aarsag til hendis dødelig Afgang at beklage. Endelig saa haver denne Sal. Frue som en god Iesu Christi Discipelinde ocsaa liid sit onde oc baaret sit Kors, besynderlig siden Hun er kommen til dette Sted. Hvor hun rettelig kunde klage som David fordem: Min Siæl er iblant Løver. Jeg ligger imellem Mordbrændere, som ere Menniskens børn, hvis Tænder ere Spiud oc Pile oc deris Tunge et skarpt Sverd. Herforuden har ocsaa den Sal. Frue nu moxen udi fem fjerding aar været belad med en hæftig oc continuerlig Svaghed, som idelig har holdt Hende hiemme ved hendis Huus oc mesten deelen ved hendis Seng, At Jeg intet skal tale om anden gjenvordighed oc Hjertesorrig, Hvilket Hun dog altsammen haver baaret med en sær christelig Tolmodighed oc nu omsider lykkeligen overvundet. Udi denne hendis sidste oc langvarende Svaghed haver den Sal. Frue ikke forsømt at lade sig trøste af Guds ord oc betjene med det Høyværdige Alterens Sacramente, paa det Hun kunde

være sterk i Aanden oc Troen, alligevel Hun var siug oc skrøbelig paa Legemet. Dend sidste Søndag førend Gud bortkaldte Hende af Verden, som var den 2 Decemb., da Jeg besøgte hende, fandt Jeg den Sl. Frues Hjerte fuldt af Anger oc Ruelse for hendis Synder, men derhos ocsaa fuldt af Tro oc Tillid til Guds Naade, i det Hun, iblant anden tale, udbrød med disse ord: Mine Synder bedrove mig, men Gudß naade husvaler mig &c. Udi saadanne oc des lige hellige tanker er Jeg oc forsikkred, at den Sl. Frue haver ligget hen, indtil Onsdag aften næst efter, som var den 5 Decemb., da den Sal. Frue fik Dødsens viße Bud. Oc enddog Jeg samme aften kom hastig oc ufortoved til den Sl. Frue, efter at Jeg hafde faaet Kundskab om hendis kiendelige forandring til Døden, saa fandt Jeg dog den Sl. Frue langt meere forandret, end Jeg vel hafde formodet; ja, ræt at sige, i den allersidste oc hæftigste dødsens Kamp, hvilken oc continuered indtil Fredagen næst efter, som var den 7. Decembris. Hvorfore Jeg tillige med de nærværende, baade da oc tilforne, ved ydmyg Bon oc Knæfald gjorde ansøgning hos Gud, at hand den Sl. Frue udi Troen vilde naadelig bestyrke, staa hende troligen bi udi denne haarde oc sidste strid, forkorte hendis pine oc forleene hendis Siæl en naadig forløsning. Hvilket oc den trofaste Gud naadeligen efterkom samme dags Aften ved 8 Slet, da den Sl. Frue, fuld af Tro oc Tolmodighed, udi hendis højt bedrøvede Kjæristes oc andre gotfolkes nærværelse overantvorded Gud som en trofast Skaber hendis ædele oc udødelige Siæl, efterat den hafde beboed det skrøbelige oc dødelige Legem udi 67 Aar ringer een Maaned.

Spørgsmaal og Svar.

Spørgsmaal.

10.

Anders Alexandersen Gyth paa Hellesvik i Alstahaug Præstegjæld, Nordlands Amt, blev omtrent 1714 gift med Margrethe Jensdatter fra Aakvik, en Datterdatter af Foged paa Helgeland Peter Jacobsen Falch, der var Digteren Peter Dass's Morfader (slgn. Erik-

sens Udgave af Dass's Skrifter, Fortalen). Fra A. A. Gyth nedstammer flere endnu levende Familier i Danmark og Norge. Kan noget oplyses om denne Anders Alexandersen Gyth, hans Herkomst, Forfædre og Slægtens Oprindelse? og om endnu i Nordlandene jeve Efterkommere af ham? Hans Sønesøn Anders Broch Gyth (født 1741) reiste omtr. 1770 til Kjøbenhavn, og er Stamfader for de i Danmark levende Familier af dette Navn, der kjendes fuldstændigt.

Cancelliraad P. A. Gyth,
Kallundborg.

11.

Min Bedstefader, *Abraham Liebe*, født den 15. Mai 1765, døde den 9. October 1805 som »Borger, Glashandler og Glasmester« i Christiania, efterladende sig Enke (Sørine Liebe, født Frank, død hernede i Kjøbenhavn 1849) og tre Børn (min forlængst afdøde Fader, Justitsraad Georg Julius Johnsen Liebe i Roeskilde, og hans tvende Søstre, den ene Justitsraadinde Møller, død her, den anden Pastorinde Hansen, død i Norge). Da dette saa at sige er Alt, hvad jeg ved om fornævnte min Bedstefader personlig, tillader jeg mig at anmode dem, navnlig i Norge, der maatte have Kundskab om ham, hans Slægt og Forfædre, velvilligen at meddele mig Oplysninger derom.

Ligeledes maatte jeg ønske at erholde nærmere Oplysninger om min Bedstefader paa mødrene Side Pastor *Morten Munck*, i Ægteskab med Ida Amalie Barfod (død 1833) der — i meget ung Alder — afgik ved Døden Aar 1791 som Sognepræst i Taarnby paa Amager.

Kjøbenhavn i Juni 1886.

C. Liebe,
Høiesteretsadvocat.

12.

Gregorius Thellesen *Klaumann*, født den 30. November 1677, død den 13. September 1752 som Etatsraad, Bankcommissair og Directeur for asiatisk Compagni, havde med sin Hustru Maren Agers eller Aggers, født 9. Januar 1676, død 3. Januar 1749, mindst 5 Børn, nemlig: Knud Gregorius de Klaumann, Justitsraad og Høiesteretsassessor, adlet 18. December 1749; Peter Klaumann; to Døtre, den ene gift med Justitsraad Terkild Brugmand, den

anden gift med Justitsraad Jørgen Thomsen (se Sjællandske Indlæg 1754, B), og endelig Christian Lucassen Klaumann, der døde 1748, 35 Aar gammel, som Controleur ved Banken i Kjøbenhavn (Lengnicks Kirkebogsuddrag, Helliggeistes Kirke); han var gift med Anna Margaretha Bek, med hvem han havde følgende Børn: Gregorius Klaumann, døbt i Vor Frue Kirke den 3. Marts 1745; Claus Christian Klaumann, døbt smsteds. den 10. Juni 1746, og Frederik Klaumann, døbt smsteds. den 24. Januar 1748.

Af en paa Tydsk affattet Supplik fra hende, dateret Elsingør den 9. Juli 1753 (Sjællandske Indlæg 1753, D) erfares, at hun efter Chr. L. Klaumanns Død havde ægtet David Fenwick i Helsingør, og at Hofretten i Kjøbenhavn havde tillagt hende 400 Rdl. aarlig af den hendes to Børn efter deres Farfader tilfaldne Arv paa 50,000 Rdlr., og 1000 Rdlr. for de 4 Aar, der vare forløbne siden Bornenes Faders Død, der synes at være indtruffen den 24. December 1748; de to Børn maa efter Supplikken og Hofrettens Erklæring derover antages at være de to yngste, Claus Christian og Frederik Klaumann, idet Aldersangivelserne passe paa disse; den ældste Søn, Gregorius, er altsaa død spæd. Ved kongelig Ordre af 7. September 1753 til Hofretten befaledes det, at Madame Fenwick skulde aarlig have 1000 Rdlr. for hendes to Børns Education.

Begge disse Brødre Klaumann skulle efter Traditionen være blevne Officierer, og et Portrait af en af dem (malet af E. Pauelsen), som findes i min Familie, forestiller Vedkommende i Sø-Officers Uniform; denne, der vistnok er Frederik Klaumann, var gift med Marie Cathrine Werring, døbt den 22. September 1747 (Datter af fhv. Rector paa Herlufsholm Mag. Christian Werring; jvfr. Meddelelser om Rectorerne paa Herlufsholm, S. 208), død i Kjøbenhavn den 25. September 1836 barnløs og efter mangeaarig Enkestand (Bekjendtgjørelse i Adresseavisen for 29. September af Procurator C. W. Haagen som executor testamenti).

Det ønskes oplyst, hvad der er bleven af disse to Brødre, hvornaar de ere døde og hvem af dem, der var gift med Jomfru Werring.

Den ovennævnte David Fenwick, der hørte til den siden Midten

af forrige Aarhundrede i Helsingør florerende engelske Handelsfamilie af dette Navn (jvfr. Lassen, Bidrag til Helsingørs Historie 1866, S. 65, 1868, S. 52 f., 1870, S. 5, 1873, S. 38, 1877, S. 89), som nu har forladt Landet, er begravet i Byens St. Mariæ Kirke den 23. December 1765; han havde to Børn, Betzy Fenwick, gift 15. Februar 1770 med Juveler Antoine Fistaine i Kjøbenhavn, og David Fenwick, der skal have været engelsk Officier i Indien.

Der spørges nu: var Klaumanns Enke, Anna Margaretha Bek, i sit Ægteskab med Fenwick Moder til disse to Børn, hvilket er rimeligt, da der Intet vides om, at han skulde have været gift tidligere? hvornaar var hun født, naar døde hun og hvem vare hendes Forældre? Gustav Ludvig Wad.

13.

Anna Maria de Hansen, født 20. Juli 1749, ægtede, som Enke efter Justitsraad Peter Fehmann, den 28. April 1784 General-auditeur Peter von Meulengracht, der var Toldinspecteur i Trondhjem; naar døde han og naar døde hans Hustru?

Gustav Ludvig Wad.

Svar paa Spørgsmaal.

III.

(Jvfr. VI. Bind, S. 88.)

Præstesønnerne *Theodor Anton* og *Jørgen Hjort Friederichsen*, fødte i Helgeland henholdsvis 23. Septb. 1801 og 17. Aug. 1804, bleve Landkadetter 1. Januar 1812, og bleve begge Officerer med Anciennetet af 28. Decb. 1820.

Theodor Friederichsen afgik 1. Jan. 1822 fra Akademiet til 1. jydsk Regiment, blev Premierlieutenant 16. Novbr. 1830 og afskediget med Pension 15. Novbr. 1831. Ved Krigen Udbrud 1848 meldte han sig atter til Tjeneste, blev ansat ved 3. Reserve-Jægerkorps som Chef for 4. Komp. og fik 29. Maj Kapitajns Karakter. Ved den uheldige Affære ved Hoptrup d. 7. Juni viste han imidlertid, at han efter sin lange Fraværelse fra Militærtjenesten ikke havde formaaet at gjenerhverve den fornødne Rutine for med Ro og Energi at føre sine Folk under kritiske Forhold. (Se Generalstabens Fremstilling af Krigen 1848—50 I, S. 964—967).

Kort derpaa findes han paa Styrkelisterne som »syg«, senere som »permitteret«, indtil hans Kompagni i Oktober 1848 definitivt er overgaaet til en Anden; maaske han, som i Forespørgslen anført, dengang var død. Muligen foreligger der dog her en Forvexling med Kapitajn *Wilhelm Adolph Friederichsen*, en udmærket Officer, der faldt ved Slesvig d. 23. April som midlertidig Kommandør for 7. Linie-Infanteri-Bataillon og hvis Nekrolog (tilligemed de øvrige faldne Officerers) findes i Generalstabens ovenciterede Værk I, S. 1300—1302. Om dennes Familieforhold »foreligge kun meget mangelfulde Oplysninger«; han var født i Hamborg 17. Maj 1799 og var, da han 1808 blev Kadet, »Stedsøn af Hr. Jansen i Rentekammeret«, formodentlig Paul Ernst Jansen, der ifølge Statskalenderen for samme Aar var Fuldmægtig i 2. slesvigske Kontor. Denne Kapitajn Friederichsen, der efterlod Enke, men ingen Børn, var altsaa neppe i Slægt med de i Forespørgslen omhandlede Brødre. Den yngste af disse, *Jorgen Friederichsen*, kom 1. Jan. 1823 som Sekondlieutenant til Prinds Frederik Ferdinands Regiment lette Dragoner, deltog som Ritmester med Ære i den første slesvigske Krig, og blev siden Oberstlieutenant og Chef for 4. Dragon-Regiment i Slesvig samt R. af Db. og Dbm. Den 20. Juli 1864 blev han afskediget med Obersts Karakter paa Grund af Svagelighed (Blindhed) og levede senere i Aarhus, hvor han døde 24. Jan. 1882.

Jeg har Intet fundet om, at nogen af Brødrene har været gift.

H. W. Harbou,
Kapitajn.

Gaver.

Samfundet har modtaget:

fra Hr. cand. mag. *M. Sundt* hans:

Stamtavle over Familien Gerner, trykt som Manuskript. Christiania 1886, 8;

fra Hr. stud. juris *T. Algreen-Ussing*:

Mindeblad om A. F. H. Castenschiold, Cand. jur., Eier af Borreby. Med Portrait. Udgivet som Manuskript af Edward Petersen. Skjelskør 1866, 8;

Lengnick, Familien Lütken. Kjøbenhavn 1857, 8;

F. R. Friis, Historiske Efterretninger om den danske Adelsfamilie Rosensparre. Kjøbenhavn 1872, 8,

fra Hr. Sognepræst *D. Thrap* hans:

Fra Biskop Bugges Haand. Breve og Taler. Christiania 1886, 8.

Indhold.

	Side
Af Provst Daniel Peter Smiths Optegnelser, ved Sognepræst <i>D. S. Thrap</i>	161
Det Kongelige ridderlige Academis Matrikel, ved <i>Redacteur'en</i> (Slutning)	203
Nogle Gravskrifter fra Herlufmagle Kirke, ved Etatsraad, Godsforvalter <i>O. F. C. Rasmussen</i>	217
Et thronbhjems Skædedigt omtrent fra 1729, ved Professor, Dr. <i>L. Daae</i>	222
Optegnelser i Kalendariet i et Exemplar af Missale Nidrosiensø fra Ytterøen, ved Archivfuldmægtig <i>H. J. Huitfeldt-Kaas</i>	227
Hr. Laurits Axelsøns Ligprædiken over Fru Kirsten Rosenørn, ved <i>Red.</i>	231
Spørgsmaal:	
10. Om Slægten Gyth, af Cancelliraad <i>P. A. Gyth</i>	236
11. Om Slægten Liebe, af Højesteretsadvocat <i>C. Liebe</i>	237
12. Om Slægten Klauemann, af <i>Red.</i>	237
13. Om Anna Maria de Hansen, af <i>Red.</i>	239
Svar paa Spørgsmaal:	
III. Om Brødrene <i>T. A.</i> og <i>J. H. Friederichsen</i> , af Capitain <i>H. W.</i> <i>Harbou</i>	239
Gaver	240

Skriftlige Henvendelser bedes sendte til Samfundets Secretairer: for Norge Bureauchef Alf Collett i Christiania, for Danmark Cand. polit. G. L. Wad, Tidsskriftets Redacteur, Oehlenschlägersgade Nr. 7, efter 1ste October Ørstedesvej Nr. 18, Kjøbenhavn V.

Enkelte Hefter sælges ikke særskilt. Til Kjøbs kunne faas de efterhaanden udkommende fuldstændige Bind for 1¹/₂ Gange Medlemsbidraget.

Rudolph Kleins Forlag.

DEN DANSKE ADEL

i det 16de og 17de Aarhundrede.

Samtidige Levnetsbeskrivelser efter trykte og
utrykte Ligprædikener,

ved **C. F. Bricka** og **S. M. Gjellerup**.

Pris 9 Kroner.

Nogle af de vigtigste Kilder til den danske Adels Historie ere de gamle Ligprædikener. I den anden Halvdel af det 16de Aarhundrede opkom den Skik, at den Afdødes nærmeste Slægtninge bekostede den over vedkommende holdte Ligprædiken udgivet, og i denne var, hvad der nu har størst Betydning, optaget en biografisk Skildring af den bortgangne fra Fødslen til Døden, en Skildring, der ofte tillige indeholder mærkelige Bidrag til Tidens Historie. De, der syse med vor Adels ældre Personalhistorie, have derfor altid sat stor Pris paa disse gamle Prædikener, men de ere efterhaanden blevne meget vanskelige at erhverve sig, da de høre til de største litterære Sjældenheder; end ikke de store offentlige Bibliotheker i Kjøbenhavn have fuldstændige Samlinger af dem. For at raade Bod herpaa have d'Hrr. C. F. Bricka og S. M. Gjellerup paa Undertegneds Forlag paabegyndt en samlet Udgave af disse samtidige Levnetsbeskrivelser, ikke alene efter de trykte Ligprædikener, men ogsaa efter de endnu kun i Haandskrift opbevarede Personalialia. Med Udeladelse af den egentlige Prædiken ere her Biografierne med de dertil hørende Anetavler optrykte, og Bogens Brugbarhed lettes desuden ved et fuldstændigt Navneregister. Af Samlingen er udkommet første Bind, der indeholder Levnetsskildringer af følgende Mænd og Kvinder:

Joachim Frederik Basse († 1633), Sivert Beck († 1623),
Elisabet Belov († 1642), Predbjørn Bild († 1602), Mogens
Bilde († 1648), Anders Bing († 1589), Jacob Bjørn († 1596),
Birgitte Brahe († 1619), Knud Brockenhuus († 1599), Mette

Dresselberg († 1635), Christian Friis til Borreby († 1616), Joachim Gersdorff († 1661), Klavs Glambek († 1591), Karine Gyldenstjerne († 1596), Jutte Høg († 1659), Dorthe Juel († 1664), Margrete Kaas († 1660), Anne Knob († 1580), Hans Krabbe († 1647), Kirstine Lindenow († 1678), Kirstine Lunge († 1637), Kasper Markdanner († 1618), Else Parsberg († 1684), Kaj Rantzov († 1623), Holger Rosenkrands († 1575), Steen Maltesen Sehested († 1611), Christen Skeel († 1659), Susanne Sparre († 1650), Hans Stensen († 1594), Anne Trolle († 1610), Bjørn Ulfeld († 1656), Christoffer Urne († 1663), Niels Vind († 1615).

Ovenstaaende Samling, der saaledes paa en let tilgængelig Maade indeholder en stor Mængde Personalialia, der ellers maa søges adspredt paa mange Steder, og hvis Bogladepris er 9 Kr., tilbydes Medlemmerne af **Samfundet for dansk-norsk Genealogi og Personalhistorie** for $\frac{3}{4}$ Bogladepris.

Stamtavle over Familien Wöldike

ved **J. C. L. Lengnick.**

Pris 2 Kr.

tilbydes Medlemmerne af **Samfundet for dansk-norsk Genealogi og Personalhistorie** for $\frac{1}{2}$ Bogladepris.

Undertegnede Medlem af Samfundet for dansk-norsk Genealogi og Personalhistorie udbeder sig tilsendt:

1 Expl. af den danske Adel, første Samling, Bogladepris 9 Kr., for Medlemmer af Samfundet 6 Kr. 75 Øre.

1 Expl. af Lengnick, Stamtavle over Familien Wöldike, Bogladepris 2 Kr., for Medlemmer af Samfundet 1 Kr.

Navn

Bopæl

Til Boghandler